

Гласило
Епархије нишке
за хришћанску
просвету и
културу

Пета серија
Број 28
(2/2023)

Епископ нишки
Арсеније
**ДАНИ СТРАДАЊА,
СМРТИ И
ПРОСЛАВЉАЊА
ГОСПОДА НАШЕГА
ИСУСА ХРИСТА**

Павле Евдокимов
**ПОРУКА
ПЕДЕСЕТНИЦЕ**

Никола Бакић
**ДА ЛИ ЈЕ ЧОВЕК
ОНО ШТО ЈЕДЕ?**

Проф. др Ђорђе
Станојевић
**ТРАГАЊЕ ЗА
ИДЕНТИТЕТОМ**

Први број
прве серије
објављен
1899. године

Издаје четири
пута годишње

ISSN 2560-3469

COBISS.SR-ID
229429004

Гласило
Епархије нишке
за хришћанску просвету
и културу

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
Епископа нишког
г. Арсенија

Пета серија, број 28 (2/2023)
Први број прве серије
објављен 1899. године
Излази четири пута годишње

Издавач:
Православна епархија нишка
Адреса: Епархија нишка,
Епископска 3, 18000 Ниш
E-mail: glas@eparhija-niska.rs

Уређивачки одбор:
протојереј Дејан Јовановић
јеромонах Игњатије Ђорђевић
јереј Владе Капларевић
јеромонах Николај Јоцић
јереј Далибор Мидић
др Дарко Крстић, проф.
Александар Глишовић, проф.
Лазар Павловић
Јелена Љубеновић

Уредник: Ивица Живковић

Лектура: Милена Мишић
Филиповић

Дизајн и компјутерска обрада:
Ђакон Милорад Милосављевић

Фотографије на предњој
и задњој корици:
Михајло Лазаревић

Штампа:
„Пергамент“, Ниш

Тираж:
1500 примерака

Глас Епархије нишке
излази уз помоћ
Управе за сарадњу са црквама
и верским заједницама
Министарства правде
Владе Републике Србије

СРП - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије,
Београд

271.222(497.11)-773

ГЛАС Епархије нишке :
гласило Епархије нишке за
хришћанску просвету и културу/
уредник Ивица Живковић. -
2023, бр. 28 (мај). -
Ниш : Епархија нишка, 2023 -
(Ниш : Пергамент). - 30 стр

ISSN 2560-3469 =
Глас Епархије нишке
(Ниш. 2023)

COBISS.SR-ID 229429004

ГЛАС ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ

УВОДНО СЛОВО

ТЕМЕЉ ДОСТОЈАНСТВА 1
Јеромонах Николај

БОГОСЛОВЉЕ

Свети Јован Златоусти 2
ИЗ СВЕ ИКУМЕНЕ НА СВЕ СТРАНЕ
НЕБРОЈЕНЕ ЦРКВЕ ИЗЛАЗЕ
У СУСРЕТ ХРИСТУ

Епископ нишки Арсеније 3
ДАНИ СТРАДАЊА,
СМРТИ И ПРОСЛАВЉАЊА
ГОСПОДА НАШЕГА ИСУСА ХРИСТА

Павле Евдокимов 5
ПОРУКА ПЕДЕСЕТНИЦЕ

Свети Фотије Константинопољски 8
ШТА ЗНАЧИ „ПРВОРОЂЕНИ
СВАКЕ ТВАРИ“?

Јереј Душан Јанковић 10
ВРЕМЕ ПРАЗНОВАЊА ПАСХЕ

ДУХОВНЕ ПОУКЕ

МЕЂУСОБНА ЉУБАВ И САРАДЊА 13

ПОКАЗУЈУ ДА СМО РАЗУМЕЛИ
СУШТИНУ ХРИСТОВИХ РЕЧИ

*Разговор са јеромонахом Симеоном,
настојатељем Манастира
Светиој Николе у Куришумлији*

Марија Сарацшвили 16
О СВЕТОЈ ВАРВАРИ И ДЕВОЈЦИ ХАТИ

ЦРКВА И САВРЕМЕНИ СВЕТ

Никола Бакић 18
ДА ЛИ ЈЕ ЧОВЕК ОНО ШТО ЈЕДЕ?

Проф. др Ненад Живановић 21
О ГОРДОСТИ ТЕЛА

Зоран Костић Цане 23
ИСТИНА ИМА СВОЈЕ НАРЕЂЕЊЕ

Маријана Ајзенкол 24
МУДРОСТ У ВРЕМЕНУ

ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ

Александар Глишовић 26
НОВИ ОДНОС СА РАСПЕТИМ БОГОМ

Презвитер Жарко Димић 28
ПЕРИВОЈ: НА КРИЛИМА МУЗИКЕ

ИЗ ПРОШЛОСТИ

ЈЕВАНЂЕЉЕ СТОЈЕ ДИМИНОГ 32
Ђакон Будимир Кокотовић 33

МИРИТЕЉ ЗАВАЂЕНЕ БРАЂЕ
Улоја Епископа нишкој Иринеју у
йревазилажењу црквеној раскола
у Америци

35 Јереј Далибор Мидић
БОГОСЛОВИЈА СВЕТОГ САВЕ
У НИШУ 1943. ГОДИНЕ

37 Игор Стаменовић
ДУХОВНО НАСЛЕЂЕ
СРЕДЊОВЕКОВНОГ ПИРОТСКОГ КРАЈА

КАТИХЕЗА

39 Марија Миленковић, Дарко Крстић
БИБЛИЈСКЕ ОСНОВЕ
КАТАКОМБНОГ СЛИКАРСТВА

42 Јелена Љубеновић
О МУДРОСТИ И ЗНАЊУ У УЧИОНИЦИ

ИЗ СВЕТА КУЛТУРЕ

44 Проф. др Ђорђе Станојевић
ТРАГАЊЕ ЗА ИДЕНТИТЕТОМ
Сликариство Лазара Возаревића

ПРИКАЗИ И ДОГАЂАЈИ

47 АКТИВНОСТИ ВДС ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ
„ДОБРИ САМАРЈАНИН“

49 Асист. др Александар Николић
БОЖЈА ДЕЛА У ЈЕДИНИЦИ
ИНТЕНЗИВНОГ ЛЕЧЕЊА
Сведочанства лекара

51 ПРЕДСТАВЉАЊЕ ЗБОРНИКА О
СВЕТОМ КРАЉУ МИЛУТИНУ У
ИЗДАЊУ ЗАДУЖБИНЕ ХИЛАНДАРА
НОВА МОНОГРАФИЈА НИШКОГ
ПРОТОЈЕРЕЈА

52 ОТВАРАЊЕ ИЗЛОЖБЕ ПОСВЕЂЕНЕ
БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ПАТРИЈАРХУ
ИРИНЕЈУ У НИШУ

53 Патријарх српски Порфирије
ПРИПАДНИК МОНАХА
СТАРОГА КОВА
*Реч на освештењу синоеника
Патријарху српском Иринеју*

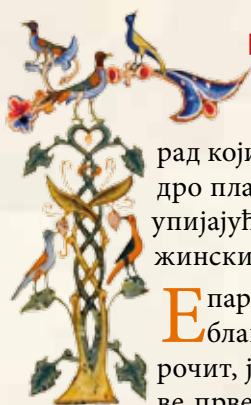
55 ВЕЧАН СПОМЕН:
ЈЕРОМОНАХ ВАСИЛИЈЕ ПАНИЋ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

56 ИЗ ЛЕТОПИСА ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ
58 СЛУЖЕЊА ЕПИСКОПА
НИШКОГ Г. АРСЕНИЈА

60 Епископ нишки Арсеније
ПРАЗНУЈЕМО ПОБЕДНИКА СМРТИ
ЦВЕЋЕМ СВОЈИХ ВРЛИНА
*Део беседе изговорене на Светиој
архијерејској литургији у Саборном храму
Силаска Светиога Духа на айостоле у
Нишу, о Цветиима 2023. године*

ТЕМЕЉ ДОСТОЈАНСТВА

рад који има много razloga за понос, достојно слави своју историју и мудро планира своју садашњост. То ће искрени читалац осетити пажљиво упијајући садржај овог броја часописа *Глас Епархије нишке*, како садржински, тако и естетски.

Епархију нишку изнова походи Свјатјејши г. Порфирије, доносећи благослове свих својих светих претходника. Овога пута повод је нарочит, јер ће од сада спомен-знамење Патријарха Иринеја у порти његове прве саборне цркве одржавати благослов и заувек чувати успомену на вољеног поглавара. Ђакон Будимир Кокотовић својим омажом истиче да је Патријарх величину свога имена вазда достојно градио широм Српске цркве – и дословно широм света.

Подсећамо се да је *иниензивно лечење молићвом* насушна потреба и допуна сваком другом лечењу и видању. То сведочи лекар добре воље и снажне вере. Такође, осећамо то и чињеницом да нам храмови постају тесни у овим празничним данима – што нас радује, али и обавезује. Ако је неко у цркву и дошао из страха и бола, начинимо му места да остане у њој због љубави и радости, у новом односу са распетим Богом. Помозимо *мудросију и знању* цркве, поруци њене Педесетнице, да се прелива из олтара преко учионица до краја улица и градова. А да сама истина има своје наређење и како оно звучи: о томе саслушајмо пријатељске речи Зорана Костића, омиљеног Цанета.

Подсећа нас и професор Ђорђе Станојевић да је уметност наших ближих и даљих предака по духу и телу увек вредна изучавања и упијања.

Молимо се да Васкрс постане темељ нашег идентитета и достојанства. Да библијске основе постану и наше. Да по надахнутим речима нашег пастира, Преосвећеног г. Арсенија, цвећем својих врлина празнујемо Победника смрти.

Будући свесни да гордост нашега тела тешко посустаје, исповедамо да су – уколико с љубављу једемо и пијемо Христа Васкрслога – утолико веће шансе да се наш метаболизам сада и овде преобрази.

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Јеромонах
Николај

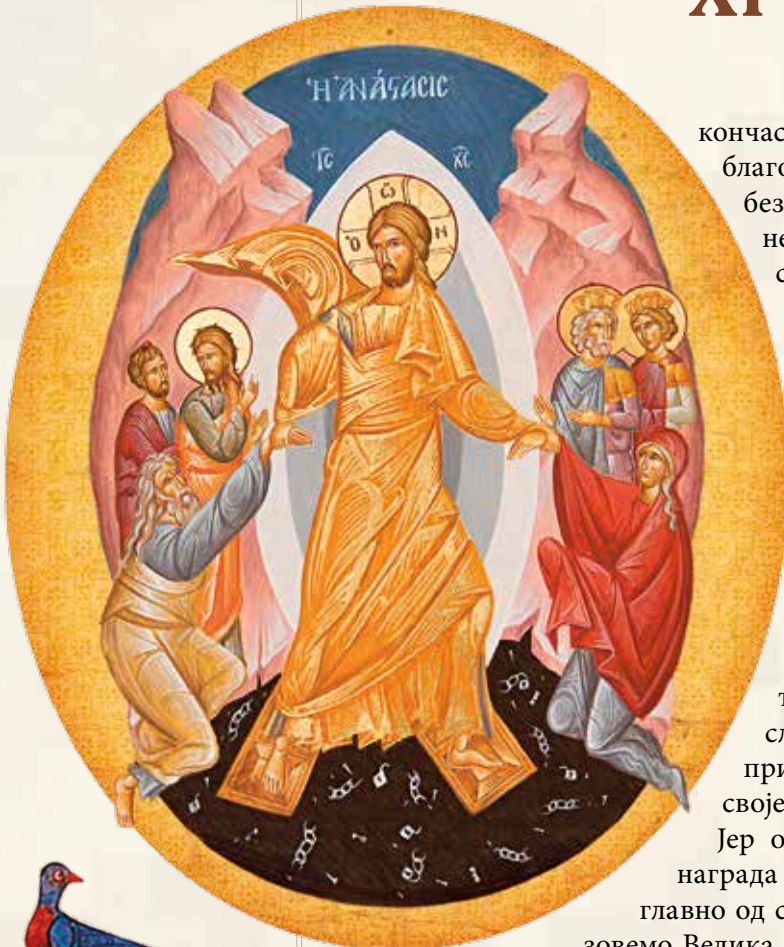
Илустрација
Ђ. Милорад

Из Дела
Свештој Јована
Златоустој,
том десети,
издање Епархије
нишке 2021.

Одломак
из „Беседе у
Великој седмици”

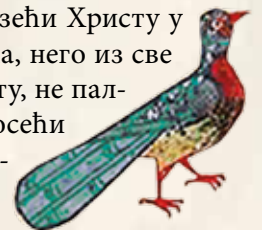
Свети Јован Златоусти

ИЗ СВЕ ИКУМЕНЕ НА СВЕ СТРАНЕ НЕБРОЈЕНЕ ЦРКВЕ ИЗЛАЗЕ У СУСРЕТ ХРИСТУ

Јер у овој Великој седмици би разрешена дуготрајна тиранија ђаволова, смрт утуљена, јаки свезан, сасуди његови разлупани, грех уклоњен, проклетство укинито, рајски врт отворен, небо приступачно постало, људи се са анђелима помешали, преграда уклоњена, покривало скинуто, Бог мира помирио бића вишња и она на земљи.

кончасмо пловидбу поста, те на крају, Божјом благодаћу, стигосмо до луке; но немојмо бити безбрижни због тога што стигосмо до луке, него због тога што до краја (поста) стигосмо још више да се трудимо. Тако, наиме, и кормилари чине: кад теретну лађу до врха напуњену житом и другим товаром намеравају у уста луке увести, тад су на опрезу и у страху, да се како не деси да после дугога путовања подводна нека стена пробуши брод и сав посао пропадне. Тако и нама ваља бити у страху и на опрезу да некако пред крај поста не останемо без награда за напоре (поста). Зато ревновање треба напети. Тако и тркачи чине, кад виде да су близу циља стигли, управо тада напрежу трчање. Тако и атлете, после бројних борби и бројних победа, кад се приближе венцима, тад још више напрежу своје усрђе. Управо тако и ми сад да чинимо. Јер оно што је кормиларима лука, тркачима награда и атлетима венци, то је нама ова седмица: главно од свих добара, сад су борбе за венце. Зато је зовемо Велика, не зато што ови дани имају већу дужину од свих других – јер има и дужих (дана) – нити што (ова седмица) има већи број дана – исти је наиме – него што су нам велика дела од Господа у њој настала. Јер у овој Великој седмици би разрешена дуготрајна тиранија ђаволова, смрт утуљена, јаки свезан, сасуди његови разлупани, грех уклоњен, проклетство укинито, рајски врт отворен, небо приступачно постало, људи се са анђелима помешали, преграда уклоњена, покривало скинуто, Бог мира помирио бића вишња и она на земљи. Због тога се зове Велика седмица. И као што је она главна међу осталим седмицама, тако је њена глава – Велика субота. Због тога многи у њој напињу ревноост, те једни појачавају пост, други свештена бдења, трећи дају обилнију милостињу, том ревношћу у огледу добрих дела и напетим благочестијем сведочећи величину добротина шта су нам од Бога настала. Као што су, наиме, кад је Господ Лазара подигао (из мртвих), сви који су у Јерусалиму изашли Христу у сусрет и мноштвом својим сведочили да га је подигао из мртвих – ревноост тих који су изашли била је, наиме, доказ тога чуда – управо тако и сада ревноост око нове Велике седмице јесте знамен и доказ величине добрих дела што у њој настадоше. Јер данас, излазећи Христу у сусрет, не излазимо из једног града, нити само из Јерусалима, него из све икумене на све стране небројене цркве излазе у сусрет Христу, не палмове гранчице држећи у рукама и машући њима, него приносећи Господу милостињу, човекољубље, врлину, пост, сузе, молитве, бденија и све благочестије.

Епископ нишки Арсеније

ДАНИ СТРАДАЊА, СМРТИ И ПРОСЛАВЉАЊА ГОСПОДА НАШЕГА ИСУСА ХРИСТА

Део предавања одржаног 25. марта 2023. године
у крипти Саборног храма
Христовог васкрсења
у Подгорици

д суботе шесте седмице великог поста до Васкрса, Црква се на богослужењу сећа догађаја који су претходили и довели до спасоносног страдања и смрти Господа нашег Исуса Христа и најпосле успоме не самих страдања и смрти Његове. Богослужење у суботу Светог Лазара можемо пратити од најстаријих времена. Шесте недеље поста празнујемо свечани улазак Христов у Јерусалим или Цвети.

Седмицу страдања Христових зовемо другачије Велика.

Црква нас у богослужбеним песмама побуђује на исправљање живота како бисмо спремни дочекали изненадни долазак Спаситеља нашег Исуса Христа.

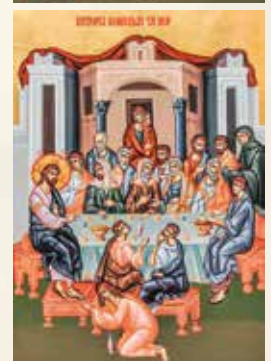
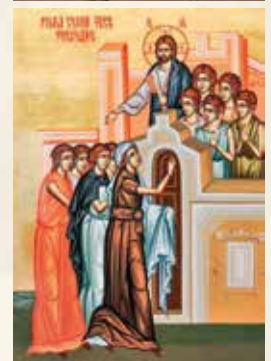
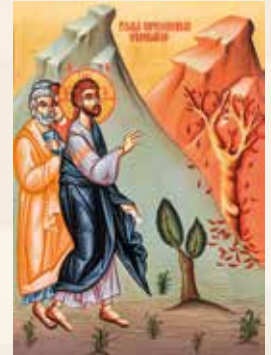
На Велики понедељак нас Црква кроз богослужбене песме позива да идемо у сусрет почетку страдања Христових, приказујући страдања, смрт и прослављање Господа у прасликама живота Јосифова, који је због зависти браће био бачен у јаму, затим продат у Египат, а затим владао Египтом. Слично Јосифу, Христос је био предат, осуђен и сахрањен, а затим је васкрсао. Истога дана чита се и јеванђелска прича о осушеној смокви. Осушена смоква је слика јудејске синагоге која је Христа предала на смрт, али исто тако и сваке душе која не даје духовног плода.

На Велики уторак од јеванђелских поука Црква је нарочито издвојила причу о десет девојака као прикладну времену Велике седмице, када нарочито треба да бдимо у молитви. У складу са овом јеванђелском причом Црква нас у богослужбеним песмама побуђује на исправљање живота како бисмо спремни дочекали изненадни долазак Спаситеља нашег Исуса Христа.

На Велику среду помиње се у служби жена грешница, која је излила миро на ноге Спаситељеве и отрла их својом косом, те тиме Спаситеља спремила за погреб. Такође, Црква нас подсећа на издају Јудину.

На Велики четвртак празнујемо установљење Свете тајне евхаристије на Тајној вечери. Исти дан је посвећен и спомену на омивање ногу, које је Христос извршио својим ученицима пред Тајну вечеру, на опроштајну беседу Христову са ученицима, Првосвештеничку молитву у Гетсиманском врту и на предају Богочовека на страдање.

На Велики петак Црква се сећа великих и спасоносних страдања и смрти Господа Христа. У спомен на дубоку жалост због страдања Господа, у Цркви се овога дана не служи Света Литургија, осим ако се овога дана не догоде Благости. Црква је све моменте свештених догађаја спасања света означила богослужењем. На јутрењу Великог петка врши се последовање светих спасоносних страдања

када се чита 12 јеванђеља у којима се говори о страдању и смрти Господа Исуса Христа. Тога дана се служе Царски часови, први час означава време вођења Спаситеља на суд код Пилата, трећи час – време Његове осуде на смрт, шести час – време крсних страдања Христових, девети час – време смрти и вечерње – скидање Тела Христовог са крста, када износимо плаштаницу на којој је изображено полагање Христово у гроб на поклоњење и целивање верницима. Овај дан се проводи у строгом посту, трпеза није предвиђена осим за старе и болесне.

На Велику суботу Црква се сећа погребња Исуса Христа и Његовог силаска у ад. Богослужење Велике суботе је побожно бдење пред гробом Господњим. Тога дана на јутрењу пред гробом уз кађење поју се непорочне стихире којима претходе стихови из 118. псалма, а подељене у три дела, другачије их зовемо статије. На крају јутрења, после великог славословља врши се опход око цркве са плаштаницом. Ношење плаштанице у опходу око храма је новија пракса и потиче из Цариграда, где је први пут ношена у 16. веку, пре тога у опходу се носило само јеванђеље. Велика субота је већ предвечерје Васкрсења Христовог. Литургија Светог Василија се служи касно поподне и почиње вечерњом, читају се Паримије (15), у то време су се у раној цркви вршила крштења оних који су се у посту за то припремали. После читања Апостола, свештеници облаче беле одежде и чита се јеванђеље о Васкрсењу Христовом, што потврђује да је ово прва Пасхална Литургија. По древном обичају, верници су после Литургије, која треба да се заврши након заласка сунца, остајали у храму да прославе наступање Празника Светлог Васкрсења Христовог, а то време до почетка полуноћнице и пасхалног јутрења проводили су у читању Дела апостолских и посланица. Ово се и данас практикује на Светој гори.

Света Четрдесетница и пост Страсне седмице завршавају се наступањем Празника над Празницима, Светлог Васкрсења Христовог.

Уставши из гроба, Христос је Собом васкрсао васколики род Адамов, читав род људски, сваког човека. Св. ап. Павле каже: *Но заиста је Христос успао из мртвих, ње њоспаде ѡрвенац оних који су умрли. Јер њошпѡ је кроз човека смрт, кроз човека је и васкрсење мртвих. Јер као шпѡ у Адаму сви умиру, ѡако ће и у Христѡу сви живеѡти. Но сваки у своме реду: ѡрвенац Христѡс, ѡшпѡм, о Њеѡвом доласку, они који су Христѡви.* (1. Кор. 15, 20-23).

Христос је Нова Пасха, за разлику од старе која представља прелазак Јевреја из египатског ропства у Обећану земљу. Наша целокупна вера је у томе да је Христос својом смрћу и Васкрсењем изменио природу смрти и учинио је Пасхом – преласком преко мора овога света и века, века и света пропадљивости и смрти, у Обећану земљу бесмртнога Царства Небескога.

Црквено богослужење је, по речима о. Александра Шмемана, од самог почетка представљало наш улазак у Царство Божје, наше заједничарство са њим, нови живот тога Царства. Кроз свој литургички живот црква нам открива понешто од онога „што ухо није чуло и око није видело и што још није ушло у срце човеково, али што је Бог припремио онима који га љубе”. А у центру тог литургичког живота, као његова срж, његов врхунац, као сунце чије зраке свуда продиру – налази се Пасха. То су врата која се сваке године отварају, а која воде у раскошну светлост Христовог Царства; то је предукус вечне радости која нас очекује, слава победе која већ сада, иако невидљиво, испуњава све створено. „Нема више смрти”. Христос је преобратио трагедију над трагедијама у коначну победу, „згавивши смрћу смрт”. Он је учинио да и ми будемо учесници његовог васкрсења. Због тога на крају васкршњег јутрења можемо да кажемо: „Христос воскресе и живот донесе! Христос воскресе и нико од мртвих не остаде у гробу!”

Наша целокупна вера је у томе да је Христос својом смрћу и Васкрсењем изменио природу смрти и учинио је Пасхом – преласком преко мора овога света и века, века и света пропадљивости и смрти, у Обећану земљу бесмртнога Царства Небескога.

Павле Евдокимов

ПОРУКА ПЕДЕСЕТНИЦЕ

арство Божје је унутра у вама.” У овим речима може се чути куцање срца Јеванђеља. Та два света приближавају се један другоме, границе бледе, оно што је било иза постаје ту и сада. Сваки верник који учествује у литургији има ово искуство: „Сада небеске силе невидљиво са нама служе.” Међутим, пробоји „потпуно другог” значе да је пакао такође усред нас. Упркос јасноћи ове идеје, исти термин се примењује на многе ситуације у животу. Чули смо за пакао несрећне љубавне везе, пакао брачног живота, пакао присуства другог, пакао себе

Титанска моћ одбијања Бога је најповлашћенији положај људске слободе; Бог је такву слободу хтео, дакле, слободу без граница. „Бог не може никога натерати да га љуби”, како уче Оци.

самих. Пакао под маском човека силом се пробија у нашу интиму, постаје познати елемент, добро познат, али застрашујући. Свакако се разликује од слика које су представили мајстори средњег века, попут Боша, Гоје или плеса смрти; ипак је стваран. Ђаво одбацује своју романтичну маску и постаје познат као ђаво Ивана Карамазова, обучен у пословно одело, или као било ко други, и као таквог га можда срећемо сваки дан. Више није прерушен у арханђела са спаљеним крилима. Истинитији је, људскији, и због тога га се више треба бојати, јер он личи на нас.

Титанска моћ одбијања Бога је најповлашћенији положај људске слободе; Бог је такву слободу хтео, дакле, слободу без граница. „Бог не може никога натерати да га љуби”, како уче Оци. Ово је, једва се усуђујемо рећи, пакао његове љубави, небеска димензија пакла, пуста визија човека који до ситости понавља дело Адама или Јуде, бежећи у таму самоће. Није све погрешно на њиховој страни; они су тако поступили због свог незнања о благодатима Педесетнице и због жалосног одсуства правих сведока. Кисели песимизам разједа корене њихових живота, чинећи их равнодушним и непропусним за благодат. Пакао њихових срца је то одакле бацају ка празном небу свој очај и своја богохуљења. Сатанистички рај пролетерског царства производи отров огромне досаде. Ово царство, снажно у свим техникама, доводи до препуштања човека себи самоме, препуштености равној по свом пространству међупланетарним просторима где ракете заузимају место анђела и где грмљавина Божијег гнева почиње да тутњи.

Веру или атеизам више није могуће свести на „приватну ствар”. Наше време је заиста доба универзализма – саборности царства или антицарства. Онострани свет, био он свети или секуларизован, постављен је у апокалиптичке димензије нашег постојања. Он искључује било шта „између” и неумољиво нас обавезује да бирамо између две крајности: „Бог је све у свему”, или „Бог није нигде”. За религиозне потребе људског духа доминантне нове филозофије нуде своје апсолуте, своје стимулансе и своје мистичне опијености.

Павле Евдокимов (1901–1970), професор хришћанске етике на Институту Светог Сергија у Паризу, један од најзнаменитијих православних теолога и најчистанијих аутора руске емиграције у XX веку.

Извор: Paul Evdokimov, *The Struggle With God*, Glen Rock, New Jersey: Paulist Press, 1966. Прево: И. Ж.

Фото: www.babelio.com

Говорећи у име свих људи, Христос је произнео вапај: „Зашто си ме оставио?” Овај крик потресао је темеље пакла и покренуо срце Очево, али Отац који је послао Сина свога зна да је чак и пакао у његовој власти и да су „врата смрти” промењена у „двери живота”. Чак је и паклени очај дирнут надом коју је раније садржавао, а за хришћане нема места очајавању. Рука пружена ка Христу никада не остаје празна.

Данашња наука више није сан. Као сан, она је остварена величанствено и изнад свих очекивања. Њено брзо напредовање постаје непредвидиво; оно превазилази лабораторије научника и неопходно је у сваком промишљању о бићу, о постојању човека и његовој судбини. Није теологија или филозофија оно што мења лице света; то је наука. Кибернетика и аутоматизација обезбеђују људском мозгу изванредне допуне; оне омогућују веома тачне процене које се тичу свих људи. Власт над биолошким процесима и над просторима око земље ставља у људску свест нови дух пророчтва. По солидарности која заправо постоји, сви људи сматрају да имају заједничку судбину која повлачи сопствене ризике. То је зато што науке и технике задиру у политички контекст, доносећи му моћ над људима која је скоро неограничена, као што је показано у Орвеловој 1984.

Човечанство је изложено ризику да буде сведено на рационално условљене гестове, унапред предвиђене, са критичним способностима које су контролисане или потиснуте. Види се да је једна уравнотежена интеракција између материјалног напретка и духовног раста све проблематичнија, а да је будућност која се отвара делимично затамњена сенкама. Постојање које је раскинуло са Богом изграђено је на овом одбијању Бога. Наука, добра сама по себи, ризикује да се нађе потпуно против Бога. Антихрист из легенде В. Соловјева себе представља као великог добротвора човечанства, као свршеног научника, нудећи као хлеб чуда технике и мир.

Ситуација савременог света прозива хришћанску савест, доводи је у питање, Соптужује је. Ако комунизам постоји, то је зато што хришћани, неверни Јеванђељу, нису могли да остваре Царство Божије на земљи. Ако данашња мисао има такав нагласак очаја и празнине, то је зато што је хришћанска нада изгубила „своју утеху Писма” (Рим. 15. 4), и више није на трагу божанског обећања. Ако апстрактна уметност постоји, то је зато што фигуративна уметност више не представља ништа, јер не оваплоћује никакав дух и не зрачи никакву светлост; надреализам настаје само тамо где су људи изгубили пламен ствари и тајне садржаје стварног. Чуда технологије, према Откровењу 13. 13, само пародирају огањ Педесетнице. У срцу једног пакленог постојања, човек се осећа препуштеним својој потпуној самоћи. Шеол означава место таме, а на грчком пакао – место где се не види, где се ничији поглед не сусреће с погледом другог; пакао не познаје *vis-a-vis*, нема сусрета лицем у лице.

Овде се порука Педесетнице види у свој својој ширини. Говорећи у име свих људи, Христос је произнео вапај: „Зашто си ме оставио?” Овај крик потресао је темеље пакла и покренуо срце Очево, али Отац који је послао Сина свога зна да је чак и пакао у његовој власти и да су „врата смрти” промењена у „двери живота”. Чак је и паклени очај дирнут надом коју је раније садржавао, а за хришћане нема места очајавању. Рука пружена ка Христу никада не остаје празна. Четврто јеванђеље нам показује како Јуда држи руку. Стављајући у њу евхаристијски хлеб, Христос је упутио свој последњи позив злу, ноћи тамо где је она најмрачнија. Јудини прсти склопили су се преко жртвованог јагњета. Јуда је изашао и „била је ноћ”. Свети Августин има да каже: „Онај који је изашао био је сама ноћ.” Ноћ га је примила и сакрила његову страшну заједницу са сатаном. Сатана је у Јуди. Јуда носи у руци, која је рука Сатане, страшну тајну. Пакао држи у својим недрима тај залагај хлеба. Није ли ова честица светлости веран и тачан израз речи „светлост сија у тами”? Исусов гест означио је последњу тајну Цркве: то је Исусова рука која приноси евхаристијски хлеб, упућујући свој позив свима, јер су сви под влашћу кнеза овога света. Светлост још не разгони таму, али тама нема надмоћ над непобедивом светлошћу. Ми смо сви у коначној тензији божанске љубави.

На овом нивоу не налазимо порицање, већ захтев за паклом, који долази од људске слободе. Суочен са Богом, који никада не присиљава, пакао сведочи о нашој слободи да љубимо Бога. То ствара пакао, јер човек увек може да каже: „Нека не буде воља твоја”, а чак ни Бог нема контролу над овом одлуком.

Бог је *mysterium fascinans*, апсолутно и заувек. Он није неки паметни архитекта са савршено уравнотеженим плановима. Постоји крст постављен на прагу једног новог живота. Будући да је безумље и саблазан, он ремети сваки дизајн који

је пре-више геометријски, или „еуклидовски”, како би рекао Достојевски.

Кроз расуђивање нашег срца осећамо да би наша слика о Богу постала узнемирујућа ако Бог не би љубио своје створење до мере да га чак и кажњава; такође би било узнемирујуће ако Бог не би спасавао љубљене тако да не дира нити уништава њихову слободу.

Пакао, то су други”, изјављује Сартр. Хришћанин може рећи: „Судбина других је мој пакао.” Отац је дао сав суд Сину Човечијем, и то је, по речима Светог Максима Исповедника, „суд над судовима”, пресуда разапета. Ова непобедива сила исијава у изливању Духа Светога и сваки крштени је прима. Ако се запада у очајање истражујући дубине Сатане, Јеванђеље позива вернике „да премештају горе”. Можда то за нас значи да померимо паклену гору савременог света и њено ништавило према блиставој светлости Педесетнице и њеном новом животу: „Данас сам поставио пред вас живот... и смрт.” „Ноћ” западних мистика и „богонапуштеност” источних духовника говоре о силаску у пакао. За онога ко је пажљив према свету, искуство пакла је непосредно. У православној служби Јутрења у ноћи Васкрса, у тишини завршетка суботе, свештеник и народ напуштају цркву. Поворка се зауставља напољу, пред затвореним вратима цркве. На тренутак, ова врата симболизују гроб Господњи, смрт, пакао. Свештеник чини знак крста на вратима и под његовом неодољивом силом врата се широм отварају и сви улазе у цркву преплављену светлошћу, певајући: „Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт победивши, и свима који су у гробовима живот даровавши.” Врата пакла поново су постала двери цркве. У симболици празника даље од тога не може се отићи. Да, свет је у својој целини у исто време осуђен и спасен; он је истовремено и пакао и Царство Божје. Када исповедамо у Символу: „Верујем у Духа Светога, у свету саборну Цркву”, мислимо „у Духа Светога који је сишао на Цркву о Педесетници”, а то је Педесетница овековечена и парусија на делу започета у историји. Ово време не повлачи човека изван света, али олакшава тежину света, чинећи човека радоснијим дахом Духа. Управо у нашем свету телевизије, вођених свемирских летилица, суперсоника, међупланетарних путовања, у овом свету који је у исто време безбожан и верујући, рајски и паклен, али увек од Бога вољен, човек је позван да живи чудо своје вере. Као некада Аврам, он полази не знајући куда иде ни зашто; али зна да у свом срцу носи пламен огњени. ■

Свети Дух,
фреска у калоти
Крстионице
Манастира Жиче

У православној служби Јутрења у ноћи Васкрса, у тишини завршетка суботе, свештеник и народ напуштају цркву. Поворка се зауставља напољу, пред затвореним вратима цркве. На тренутак, ова врата симболизују гроб Господњи, смрт, пакао.

Свештеник чини знак крста на вратима и под његовом неодољивом силом врата се широм отварају и сви улазе у цркву преплављену светлошћу, певајући:

„Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт победивши, и свима који су у гробовима живот даровавши.”

Извор:
 Οκονόμος Κ.
 Σοφοκλής,
 Του εν Αγίοις
 Πατρός ημών
 Φωτίου
 Αρχιεπισκόπου
 Κωνσταντινουπόλεως
 Τα Αμφιλόχεια,
 ΑΩΝΗ. [=1858],
 стр. 248-49.

Превод и
 коментари:
 Михаило Оровић

Свети Фотије Константинопољски

ШТА ЗНАЧИ „ПРВОРОЂЕНИ СВАКЕ ТВАРИ“?

Ишто је божанствени Павле казао „Прворођени сваке твари“¹, безумни јеретици, неразумевајући о којој твари говори, Сина своде на твар. Твар је двојака; са једне стране је створена, а са друге, пак, обновљена. Он (апостол) опет узвикује: „Ако је ко у Христу, нова је твар.“² Да би показао Христа као прворођеног обновљене твари, додаје: „Прворођени из мртвих, да у свему буде први“³; први међу онима који се обнављају, онима који су призвани у нераспадљивост, онима који из мртвих устају. Први не по божанству, далеко било, (јер је хула Бога називати првим међу створењима, Њега који неизразивом речју и надразумном савршеношћу надвисује и трансцендира природу)⁴, већ први по човештву. Постаде наш предводник васкрсења и преобразитељ распадљивости у нераспадљивост. Илија јесте усправио (подигао из мртвих) сина удовице⁵, Јелисеј сина Сумерке⁶, а он Спаситељ јесте подигао четвородневног Лазара, али нико од њих није васкрсао у нераспадљивости и бесмртности, јер је поново над њима загосподарила смрт. „Христос уставши из мртвих, више не умире; смрт више не влада њиме.“⁷ Тако ни над онима које ће васкрснути по другом Његовом доласку.

 , ружне ли и безумне мисли! Христос долази к нама, даје нам свога Духа и узима наше тело, те долази до размене. А узевши наш материјал (фύραца), узвиси га и постави са десне стране Оца. Међутим, незахвалност хули на добротинство. Нас ради узео је твар и седе је са десне стране Оца. Ми од њега примамо Духа, а хулимо називајући га створом и слугом.

Да би показао Христа као прворођеног обновљене твари, додаје: „Прворођени из мртвих, да у свему буде први“; први међу онима који се обнављају, онима који су призвани у нераспадљивост, онима који из мртвих устају. Први не по божанству, далеко било, (јер је хула Бога називати првим међу створењима, Њега који неизразивом речју и надразумном савршеношћу надвисује и трансцендира природу), већ први по човештву.

¹ Кол. 1. 15

² 2. Кор. 5. 17

³ Кол. 1. 18

⁴ Против идеје да васкрсава као Бог.

⁵ 1. Цар. 17. 17-24

⁶ 2. Цар. 4. 18-37

⁷ Рим. 6. 9

Текст је превод из дела Светог Фотија по имену Амфилохија, у коме Свети Фотије одговара на разне богословске недоумице које му поставља Амфилохије Епископ кизички. Дело настаје у време другог прогонства Фотијевог са патријаршијског трона, дакле, негде између 886. и 893. године. Конкретно, ово је превод одговора на 162. питање, а у вези појашњења светописамског места из Кол. 1. 15.

Ово новозаветно место из једне посланице апостола Павла било је велико поприште богословских полемика, нарочито у аријанском и евномијанском спору. Оспоравајући божанство Христа, аријанци су прибегли овом навођењу апостола Павла, покушавајући да махинацијом, изоловањем и извлачењем из контекста овог светописамског места, аргуменују своја гледишта. Многи богослови цркве тумачили су ово место из Посланице Колошанима како би позиционирали читаоца да разуме речи апостола Павла у правом и аутентичном кључу. Иако много година после аријанског и евномијанског спора, Свети Фотије оставља ово аутентично тумачење, које је вредно пажње. Компилирајући делове из посланица апостола Павла, притом поштујући текстуални интегритет, читаоца препушта да ослушне поруку самог апостола Павла, који засигурно богослови да Христос припада категорији нетварног, односно нествореног.

На јако леп начин описује природу и карактеристике Христовог васкрсења, те да је перманентно, а уједно приказује његову еклисиолошку конотацију са јасном идејом да смо сви позвани да учествујемо у њему. На јако леп начин прави дистинкцију између васкрсења Христовог и осталих васкрсења које налазимо у Писму.

Оно што се губи у преводу, јесте узвишени, прелепи и сликовити стил атичког дијалекта којим пише. Када говори о васкрсењу четвородневног Лазара, користи се глаголом *συνεξάνιστημι*, који је јако динамичан и инклузиван. Овај термин је вишезначан, а један од значења је подићи се на устанак, устати сви заједно или устати заједно и кренути. Такође, реч *ἀρχηγός*, коју сам превео са *ћредводник*, означава и вожда, односно вођу. Тако да се могло рећи и да је Христос наш *вођа васкрсења*. Све у свему, пред нама је једна јако динамичка и револуционарна слика где Христос као вожд *ћризваних у нераспадљивости* (цркве) позива на устанак (васкрсење) и победу против тираније смрти, док за свој циљ има преображење свега распадљивог у нераспадљиво. Описом васкрсења као буне и устанка жели да се нагласи револуционарна сила, коју и те како у себи овај догађај садржи. ■

О. Стаматис Склирис,
Χριστός – Αλφα и Ομεγα

Иако много година после аријанског и евномијанског спора, Свети Фотије оставља ово аутентично тумачење, које је вредно пажње. Компилирајући делове из посланица апостола Павла, притом поштујући текстуални интегритет, читаоца препушта да ослушне поруку самог апостола Павла, који засигурно богослови да Христос припада категорији нетварног, односно нествореног.

Васкрсење
Господа
Исуса Христа
ВАСКРС

2023.
3/16. април
2024.
22. април / 5. мај
2025.
7/20. април
2026.
30. март / 12. април
2027.
19. април / 2. мај
2028.
3/16. април
2029.
26. март / 8. април
2030.
15/28. април
...

Јереј Душан Јанковић

ВРЕМЕ ПРАЗНОВАЊА ПАСХЕ

ече Бої нека буду свейила на своу небеском да обасјавају земљу, да деле дан и ноћ, да буду знаци временима и данима и јодинама.

(1. Мојс. 1. 14) Већ у првим редовима Књиге постања свештени писац формулише једну основну истину: Бог је кроз свога Логоса створио небеска тела, сунце, месец и звезде којима назначује и циљ њиховог постојања, обасјавање земље и мерење времена. У епохи у којој је живео свештени писац Књиге постања постојали су календари, односно покушаји људи да одреде границе смењивања времена, да то измере и да преточе у конвенционалне форме текућу смену времена. Свето откривење нам није дало те мере и календари нису Богом дани. У једном циклусу као што је година, не постоји једна стабилна тачка почетка и краја. Одређивање тог почетка је било конвенционално, у зависности од тога чему је давана предност: Сунчевој прекретници и којој од две, равнодневици и којој од две, годишњем добу и којем од четири, или касније у хришћанском свету – неком празнику. Неки од тих избора оставили су траг у хришћанству.

У јудејству је субота била богоустановљени дан починка. Верно држање суботе представљало је потврду верности Божјем закону. Најсмелији подухват ране цркве био је премештање дана Господњег са седмог на први дан недеље.

Упоредо са сунчевим, постојали су и „месечев календари”, односно месеци од 28 дана или четири седмице према фазама месеца, а године су да биле усаглашене са сунчевим годинама имале 13 месеци. Такав је био јудејски календар. У почетку је први месец био Нисан (први пролетњи месечев месец), а касније је то био Тишри (први јесењи месечев месец). Осим римског и јудејског календара, због недостатака комуникације и постојања многих народа, држава и држава-града постојало је и мноштво других календара. Међу њима су најпознатији египатски, вавилонски, атички, Витаније, Ефеса и др. Јудејски (месечев) календар важан је за нас зато што су темељи хришћанства и богослужења положени на јеврејском простору, а римски (сунчев) календар зато што је преко римске империје постао званични и владајући у земљама Средоземља.

У јудејству је субота била богоустановљени дан починка. Верно држање суботе представљало је потврду верности Божјем закону. Најсмелији подухват ране цркве био је премештање дана Господњег са седмог на први дан недеље. Дан починка налази своје испуњење у смрти Господа који „суботствује” у гробу дарујући нам ново „суботствовање”, као што кажу стихире Велике суботе. Субота постаје пророчка слика Господњег погребња које води ка васкрсењу из мртвих и први дан недеље у дан стварања светлости и новог стварања у

Аутор
је парох
заплањски

Христу. Од тада до данас недељно васкрсно сабрање и евхаристија која се тада врши представља седиште живота васељенске цркве, њену седмичну Пасху.

Годишњи празник Пасхе наслеђен је из јудејског предања као главни и велики празник. Прелазак преко Црвеног мора и излазак из египатског ропства у земљу слободе, што је представљало историјски садржај јеврејске Пасхе, сматран је за слику преласка Господњег, а кроз њега и људског рода, из смрти у живот кроз његово васкрсење из мртвих. Зато је, напуштајући 14. Нисан, датум јеврејске Пасхе, црква у суштини преместила тежиште празника. Она је дан празновања преместила на недељу после јеврејске Пасхе, наглашавајући тиме Христово васкрсење, а не саму смрт. Међутим, карактеристично је да је црква остала верна јудејском начину израчунавања дана празновања Пасхе, без обзира на тешкоће на које се наилазило у изналажењу 14. Нисана (пуног месеца првог пролетњег месечевог месеца јеврејског календара) и усклађивању месечевог и сунчевог римског календара.

Док синоптичари кажу да је Спаситељ са ученицима 14. Нисана јео закони-ту пасху, а да је распет умро на крсту 15. Нисана, на први дан празника, јеванђелист Јован каже да је Христос пре Пасхе (не каже се тачно колико) држао последњу вечеру коју он не назива пасхалном, а да је на спремање пасхе тј. 14. Нисана, дакле у време клања пасхалних јагањаца, као истинито јагње Божје на крсту умро. Када су хришћани из јудејства хтели да славе своју Пасху, они су је славили заједно са Јудејима у смислу податка од Јована, тј. 14. Нисана с вечера у који год дан седмице он пао. Остали хришћани, који нису имали семитски календар, наишли су на тешкоће када су хтели ради слављења Пасхе да прерачунају датум јудејског празника у датум свог календара.

Римљани су се од 45. године пре Христа служили јулијанским календаром, исправљеним од Созигена, поред којег су поједини народи римског царства имали своје календаре. Главно мерило код Јудеја за време био је месец, дан се рачунао од вечери, јер се млади месец види након заласка сунца.

Свети Иполит је био први који је покушао да примени циклусе за утврђивање датума васкршњих, установивши циклус од 16 година. Пасхална таблица Иполитова била је погрешна и према њој је Васкрс могао да падне пре равнодневице. Иполитовим пасхалним циклусом

служила се Римска црква од 222. године до краја трећег века, од када је почела да се служи циклусом од 84 године. Док на Западу при одређивању датума Васкрса нису пазили на равнодневицу, у Египту су се од давнина управљали према равнодневици која је у календару Јулија Цезара била одређена 25. марта. На Истоку је први на циклусу Пасхе радио Свети Дионисије Александријски, који се према Јевсевију служио циклусом од осам година. У његово време био је уведен обичај да епископ Александрије сваке године пише црквама Египта посланицу у којој јавља датуме празника Пасхе, страсне седмице и Педесетнице. Око 277. године учени Александријац Анатолије, који је постао епископ Лоадикеје у Сирији, применио је за одређивање Пасхе циклус од 19 година, тачнији од других. Поред разлике у циклусима код Дионисија и Анатолија, они се слажу у томе да Пасха увек треба да падне после пролећне равнодневице, што је било правило у Александрији.

У почетку четвртог века, спорови око Пасхе коју хришћани нису заједно славили потресали су цркву исто колико

Јеванђелист Јован каже да је Христос пре Пасхе (не каже се тачно колико) држао последњу вечеру коју он не назива пасхалном, а да је на спремање пасхе тј. 14. Нисана, дакле у време клања пасхалних јагањаца, као истинито јагње Божје на крсту умро.

Када су хришћани из јудејства хтели да славе своју Пасху, они су је славили заједно са Јудејима у смислу податка од Јована, тј. 14. Нисана с вечера у који год дан седмице он пао.

Прелазак преко Црвеног мора и излазак из египатског ропства у земљу слободе, што је представљало историјски садржај јеврејске Пасхе, сматран је за слику преласка Господњег, а кроз њега и људског рода, из смрти у живот кроз његово васкрсење из мртвих.

Одлуке
 Nikeјског
 сабора не
 кажу ништа
 одређено
 о датуму
 и времену
 слављења
 Пасхе.
 О томе пре
 свега говори
 Седмо
 апостолско
 правило, а
 Апостолске
 установе
 одређују датум
 пролећне
 равнодневице.

и Аријева јерес. Према сведочанству Сократа, Хришћани, иако нису укидали заједницу, ипак су због несугласица проводили празник тужно. Након победе над Лиқинијем, ушавши у Никомидију, Константин је нашао цркве источнога царства уздрмане аријанством и подељене по питању Пасхе. Велики хришћански празник није слављен у исто време у целом хришћанском свету и док су једни свршавали пост и одавали се весељу, дотле су други још били у покајању и посту. Да би се ово питање решило и прекинула разлика, као и да се учини крај аријанској делатности, цар Константин сазива Први васељенски сабор у Nikeји 325. године. Текст одлуке Nikeјског сабора није раније био познат, али се могу из других непотпуних докумената сазнати главне црте одлука у погледу Пасхе.

Одлука Nikeјског сабора у погледу слављења Пасхе, према писму сабора упућеном Александријској цркви, писму цара Константина и два става из списка Светог Атанасија, била је: да цела хришћанска црква слави Васкрс у једно исто време, и да се осуде они који су славили Пасху у исти дан са Јудејима и зависили од њих у погледу одређивања датума празника. Није било осуде разлога из којих су малоазијски хришћани славили своју Пасху заједно са Јудејима, нити помена о датуму Пасхе према равнодневици и пуном месецу, ни о циклусима ни о слављењу Васкрса у недељу. Међутим, често се наводи да одлука сабора гласи: да се Васкрс има славити у прву недељу после пуног месеца који долази иза пролећне равнодневице.

Нису сви хришћани послушали одлуку Nikeјског сабора. Неки су и након тога славили Пасху са Јудејима: против њих се бори Антиохијски сабор (341.) у свом првом правилу. Дакле, одлуке Nikeјског сабора не кажу ништа одређено о датуму и времену слављења Пасхе. О томе пре свега говори Седмо апостолско правило, а Апостолске установе одређују датум пролећне равнодневице (22.

март). Свети Теофило Александријски саставио је 385. године једну пасхалну таблицу о александријском компуту за године 480–520, која је изгубљена. Ову таблицу примио је и развио Свети Кирило Александријски, који је на Истоку дао коначну реч у погледу утврђивања датума Васкрса. Кирилову пасхалну таблицу примио је и допунио римски епископ Дионисије Мали 526. године, и тако се од тог времена у целој хришћанској цркви славио Васкрс по познатом пасхалном кругу од 532 године, где се након тог броја година датуми Пасхе враћају на исте датуме. Тако је 526. године успостављена давно жељена и тражена хармонија Истока и Запада у погледу датума празновања Пасхе, који у Православној цркви важи и данас. Међутим, та хармонија је прекинута 1583. године, када је Запад напустио јулијански календар.

Са својим системом празника црква предокуша надвременску реалност Царства небеског. Када празнује Пасху и остале важне догађаје нашег спасења, не ради се о обичном сећању, већ о доживљају садашњости, као што је и за Бога све садашњост. Тако црква изнова доживљава дан Пасхе као „данас“, не само сваке недеље него и на свакој литургији, у било који седмични дан да се служи.

МЕЂУСОБНА ЉУБАВ И САРАДЊА ПОКАЗУЈУ ДА СМО РАЗУМЕЛИ СУШТИНУ ХРИСТОВИХ РЕЧИ

Разговор са јеромонахом Симеоном,
настојатељем Манастира Светог Николе
у Куршумлији

Разговор
водио
јеромонах
Игњатије
Ђорђевић

13
ДУХОВНЕ ПОУКЕ

Помаже Бој, оче, хвала Вам што сте нас примили и одвојили своје време, да ја поделише са нама и нашим читаоцима. Рецијте нам нешто о себи и о овој светој обители, и наравно о раду, који је нераскидиво повезан са манастиром.

Бог помогао. Хвала и Вама на посети. Рођен сам овде у Куршумлији, где сам радио у гимназији као наставник географије. Године 2017. постао сам искушеник Манастира Светог Јована Богослова у Поганову, код Пирота. Године 2019, по благослову нашег епископа пребачен сам у Манастир Ајданавац. Наредне године сам замонашен и добио сам име Симеон, по Светом Симеону Мироточивом – Стефану Немањи, који је овде у Куршумлији изградио своју прву задужбину, Манастир Светог Николе. Године 2021, по упокојењу оца Григорија, постављен сам за настојатеља овог манастира.

Овде је у средњем веку била преписивачка школа и седиште топличког епископа, што указује на најприснији и најдиректнији контакт са људима и њиховим потребама. Нама је овде и данас дужност и позив да ову традицију наставимо и предамо онима после нас.

Стефан Немања је изградио Манастир Светог Николе на пустом месту, близу свог двора, и у њему је припремио своју гробницу, као вечно почивалиште. Убрзо је близу манастира никло садашње насеље, које се некада звало Беле Цркве, тако да су монаси и народ од самог почетка на овом простору били у саживоту. Зато је ова света обитељ другачијег профила, где су идеали монашког живота, тиховање и молитва били неодвојиви од рада са људима. Морамо напоменути да је у она тешка времена турске окупације српски монах, као и свештеник, препознатан управо кроз просветитељство, а у многим случајевима и као предводник у борби за слободу,

у недостатку народних вођа. Овде је у средњем веку била преписивачка школа и седиште топличког

епископа, што указује на најприснији и најдиректнији контакт са људима и њиховим потребама. Нама је овде и данас дужност и позив да ову традицију наставимо и предамо онима после нас, јер смо сви, као један организам, потребни једни другима. На такав начин, трудимо се да живимо монашки, у пуном смислу те речи, а уједно и да изађемо у сусрет свим људима који нас посећују. Трудимо се да свако осети да наша вера није само део наше историје, него један активни начин живота у истини.

Трудимо се да манастир живи пуним богослужбеним животом, да богослужење приближимо људима. Да осете да је то један живи сусрет са Богом, а не нешто мононо.

мајка Светог Саве. Овај манастир је, нажалост, још у рушевинама. У околини су и Куршумлијска, Луковска и Пролом бања. Осим тога, наш манастир је историјски веома значајан, те је и изван богослужења туристички посећен. Овде су сви добродошли. Туристи су задивљени импозантношћу и лепотом храма и историјом овог краја. Они који дођу са неким питањима или проблемима које живот носи, добијају утеху, колико је то у нашој моћи. Али велики број људи дође како би са нама поделио своје радости и успехе, јер осећа припадност овој светињи, која није само историјска.

Трудимо се да манастир живи пуним богослужбеним животом, да богослужење приближимо људима. Да осете да је то један живи сусрет са Богом, а не нешто мононо. Осим тога, покушали смо да обогатимо богослужење и у њега унесемо мало и духа Свете горе, кроз свеноћна бденија, као спомен на нашег ктитора Светог Симеона Мироточивог, што је изазвало веома позитиван одјек у народу. Овде се врше сви обреди, као што су и крштења и венчања, која обављају наша браћа свештеници из Куршумлије. Недељом овде дође и до сто људи, а током поста и двеста. Много младих посећује богослужења, што је највећа радост и указатељ на бољу будућност и долазак нових добрих генерација.

Манастир је својевремено претрпео велика разарања и био је запустео након Сеобе Срба 1690. године. Оживео је 2013, после триста двадесет година. Црква је обновљена, сада се гради зид око порте, а у плану је и изградња новог конака. Циљ нам је да ова светиња оживи духовно и да се врати њен аутентични архитектонски и уметнички сјај. Са браћом свештеницима из града сарађујемо, и међусобно се испомажемо. Народ је такође предусретљив, те и они учествују на свим пољима обнове ове светиње, и не само то, него и у њеним свакидашњим обавезама и потребама.

У Куршумлији се, осим манастира, налази и градска црква. У близини је и срушени Манастир Пресвете Богородице, који је такође задужбина Стефана Немање, у коме је као монахиња живела његова супруга, Света Анастасија,

Каква су Ваша искуства о духовном животићу данас?

Данас живимо у тешким временима, како у материјалном, тако и у духовном смислу. Породица је пољуљана, као и многе друге вредности које нас дефинишу људима. Млади су уплашени од сусрета са крупним одлукама у животу, те ступање у брак одлажу због обезбеђивања свих претходних услова за живот. Време, међутим, због одлагања наше одлуке брзо понесе другим путем. На тај начин човек губи прилику да са својим брачним сапутником успут, у ходу изграђује заједнички живот. Због тога страх од сутрашњице одузима многе прилике, којих људи често нису ни свесни. Младост је и дата за одлуке, да се мање мисли, а више осећа и воли. Што човек више сазрева, више се премишља, а често и сувишно, те се теже осмељује на нешто, а тиме и губи. Промене су веома тешке у зрелијим годинама.

У овом времену све силе су се окомиле на разарање породице. Зато је данас веома тешко родитељима да изведу децу на прави пут. Породица и њено јединство основа је заједнице једног народа, па тако и нашег. Црква чува све ове вредности као нешто најсветије, тако да деца која су од малена напојена овим, чак и ако временом под другим утицајима негде застрале, заувек носе у себи траг, који ће их враћати светињи којом су задојени. Стога је одговорност родитеља кључна, а њихов однос према деци најбитнија ствар.

Манастир Светог Николе све нас на овом простору међусобно спаја у љубави и једној дивној сарадњи, свештенике, народ и нас монахе, што представља наш највећи заједнички успех, односно на делу показане речи које ми проповедамо, да је управо то циљ и сама суштина онога што нам је Христос донео.

Манастир
Светог Николе
све нас на
овом простору
међусобно
спаја у љубави
и једној дивној
сарадњи,
свештенике,
народ и нас
монахе.

Света
 великомученица
 Варвара,
 празнује се
 4/17. децембра

Марија Сараџишвили

О СВЕТОЈ ВАРВАРИ И ДЕВОЈЦИ ХАТИ

а дан 17. децембра, у Грузији се прославља један од најпопуларнијих празника – Барбароса. У сваком дому обавезно се пеку „лобиани”, тј. лепињице с пасуљем, традиционално јело за тај дан Божићног поста. У народу су за овај празник од давнина везана различита веровања.

На овај празник посебна пажња се поклања тзв. „меквле”, што у преводу значи „онај који оставља траг”. То је мушкарац или дечак који није члан породице и који на тај дан први улази у кућу. Верује се да он са собом доноси успех и благостање. Као по правилу, „меквле” код себе има нешто од слаткиша и свим члановима породице жели дуговечност и процват. Њега, наравно, позивају за трпезу, на којој се налазе само посна јела. Без обзира на животне тешкоће и најезду јеховиста (Јеховиних сведока) који шпартају улицама, у данашњој Грузији све је више и више људи који почињу да воде црквени начин живота.

Тог дана, у свакој градској цркви налази се, наравно, мноштво људи. Служба се заврши, али људи непрестано долазе да би од Свете Варваре затражили нешто за себе.

У Тбилисију постоји неколико цркава посвећених светој великомученици.

У штампи се често појављују чланци о новим и новим чудима која је сатворила Св. Варвара. На пример, старшина Цркве Свете Варваре у улици Богдана Хмељницког, о. Елгуца (Лосаберизде) говори на страницама часописа *Сарке*:

„Једна жена ме замолила: ‘Дајте ми кључеве цркве. Они ће помоћи мом детету, уколико их неко време буде држао у устима.’ Никада нисам чуо ништа слично.

Било је то, сасвим сигурно, неко народно веровање. Ова жена била је наша стална парохијанка и дуго се Светој молила за чудо. Сви знају да је Света Варвара заштитница деце. Нисам могао да одбијем напаћену мајку и дао сам јој оно што је тражила. После неког времена дошла је код мене, плачући од радости. Њено дете, немо од рођења, почело је да говори...”

Током 1999. г. у Тбилисију је изграђена још једна црква Свете Варваре. Пре тога, њен будући старшина о. Кахабер (Натенадзе) и његова два пријатеља истовремено су сањали да на том месту треба да буде подигнута црква. Великомученица о. Кахаберу јавила се у сну управо онаква каква је изображена на иконама. На главу му је положила Путир и обећала да ће помоћи при изградњи.

И заиста, црква је била изграђена у рекордном времену – за само шест месеци. У њеној порти сахрањена је девојка Хати Мтивлишвили, чија ја запрепашћујућа смрт привукла свеопшту пажњу. Током извесног времена, у граду су сви говорили само о Св. Варвари, Хати и камену. Неко је у томе видео казну за скривени грех, други су жалили девојку, а трећи су само значајно цоктали језиком: шта се све не догађа у свету!

У овом истом часопису *Сарке*, отац Кахабер говорио је о том случају који је свакога изненадио.

„Припремали смо се да с парохијанима кренемо у Кватахевски манастир. Ово путовање организовала је Хати, дубоко верујућа и образована девојка. Из неког разлога, силно је журила да тамо отпутује. Пре него што смо кренули, испричала ми је да јој се у сну наводно јавила Света Варвара, да ју је привила к срцу и обећала јој да ће је ускоро повести са собом. Док ми је причала о томе, Хати је била веома узнемирена и питала се: ‘Зар онда неће тако и бити?’

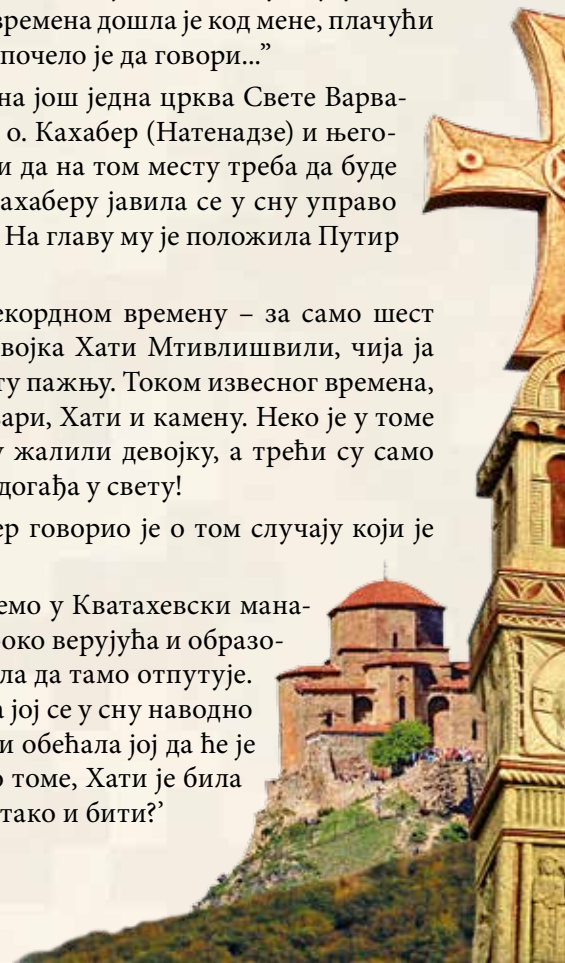
Марија
 Георгијевна
 Сараџишвили
 је турска за
 образовање из више
 предмета на руском
 и грузијском језику.

Живи и ради у
 Тбилисију.

Ауторка је веома
 популарне
 књиге прича,
 под насловом
*Неизмишљене
 њриче*, одакле је
 презета и ова.

Српски превод:
 из књиге *Позив
 на сјасење: Како
 су обични људи
 њронашли Боја, њриче
 из свакодневице*,
 прир. Јован Србуљ.
 Београд: Образ
 светачки 2017.

Допutoвали смо у Кватахевски манастир и тамо одслужили молебан, а затим смо сели на заједничку трпезу. Недалеко одатле налазила се једна стена. Хати је била упорна да се попнемо на њу и фотографишемо. Изненада се од брда одвалио камен и закотрљао се у правцу где су се налазила деца. Сви су се разбежали на разне стране. Само је Хати остала на месту, покривши лице рукама. Камен јој је пао на главу и она је на том месту и преминула.

Требало је приметити да је Хати отишла Господу у истом оном узрасту у којем и великомученица Варвара, тј. када је имала 16 година.

На сахрани су се почеле догађати чудесне ствари. Током опела, сви су видели да су се на покрову, у ковчегу, сама од себе појавила изображења Христа, Пресвете Богородице и Свете Варваре. Девојка је лежала у ковчегу као да је жива. Њене руке биле су топле и меке и удови су се лако савијали, што није својствено покојницима. Хати је била чисти сасуд Божији. Господ ју је због тога узео тако рано, да се у њу не би улио отров савременог живота.”

Хатина мајка, Маја, испричала је новинарима следеће:

„Моја кћер је била одлична ученица и никада нисам имала проблема с њеним васпитањем. Од дана када је отворена црква, она је тамо проводила све своје слободно време. Често се молила и током ноћи, иако сам ја била против такве усрдности, сматрајући је сувишном. Плашећи се њене простодушности и поверења у људе, често сам јој говорила: ‘Буди лукавија, у животу је то неопходно.’ Ја нисам била верујућа. Хатин одлазак из овог живота приморао ме да на многе ствари погледам другим очима.

Ма како то чудно звучало, трагедију је сменила радост. Једноставно, осећам да је Хати увек уз мене. И ја сам видела она чуда о којима је говорио о. Кахабер. Додаћу само то, да се наш дом понекад, сам од себе, испуни мирисом тамјана. Ја знам да ме Хати посећује, заједно с њеним анђелом – чуваром. Господ нам је свима очигледно показао да постоји вечни живот.”

Временом су престала говоркања и претресања овог случаја. Живот долази по своје. Што се тиче популарности Свете Варваре, с времена на време чује се за неко чудо које је повезано с њом.

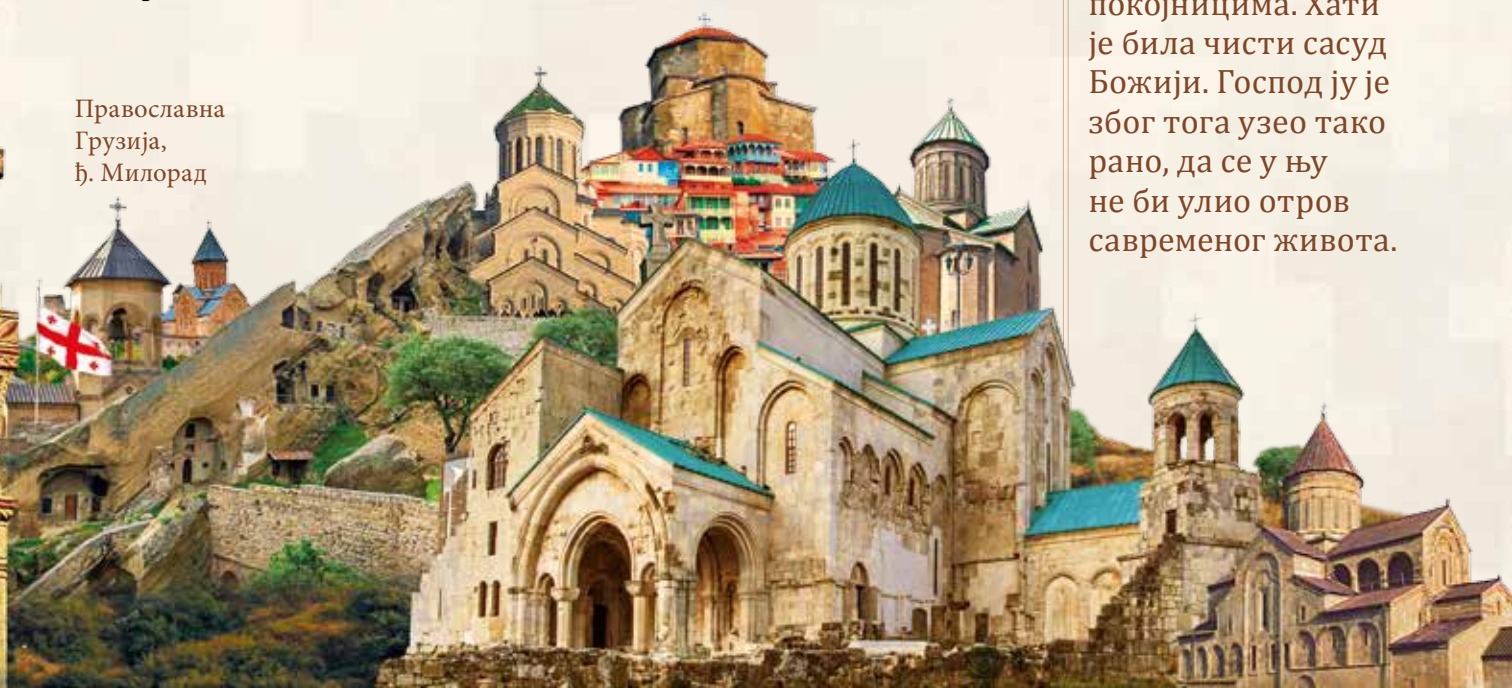
Због тога ће девојчици, која је рођена 17. децембра, обавезно дати име Варвара – име, које се у годинама безбожничке власти сматрало безнадежно застарелим. ■

Православна
Грузија,
ђ. Милорад

Света Великомученица Варвара, грузијска икона

Током опела, сви су видели да су се на покрову, у ковчегу, сама од себе појавила изображења Христа, Пресвете Богородице и Свете Варваре. Девојка је лежала у ковчегу као да је жива. Њене руке биле су топле и меке и удови су се лако савијали, што није својствено покојницима. Хати је била чисти сасуд Божији. Господ ју је због тога узео тако рано, да се у њу не би улио отров савременог живота.

Аутор је
теолог и
религиолог из
Алексинца

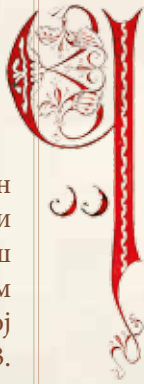
Текст саопштен
на трибини
„Хлеб наш
надсушни дај нам
данас”, одржаној
24. марта 2023.
године у Центру
за културу у
Алексинцу.

Никола Бакић

ДА ЛИ ЈЕ ЧОВЕК ОНО ШТО ЈЕДЕ?

Фојербах, Лествичник и
наш однос према храни

Човек је оно што једе”, мисао је немачког филозофа по имену Лудвиг Фојербах, чије основно значење варира од тога да је храна имала невероватно значајну улогу у еволуцији човека, преко тога да иста може да репрограмира наше гене, па све до оног најопштијег да уколико се будемо хранили здраво – бићемо здрави, и обратно. Међутим, ова Фојербахова мисао, упркос дијалектичком материјализму којем је он био склон, може имати и изразито евхаристијску димензију.

Лексема *храна*, *хранити* (*се*), *сахранити*, *оихранити*, и сличне изведенице прасловенског су порекла (*хоръна) и јављају се у значењима „одбранити”, „спремити”, „сачувати”, „спасити (*се*)”. Значење речи упућује нас на покушај спасавања намирница или тела покојника од пропадања, а сама реч *храна* користи се у књигама Старог и Новог завета тачно 278 пута, што је сврстава у ред фреквентнијих речи у Светом писму.

Крај епохе великих наратива (Жил Липовецки), криза религиозности и криза културе (Николај Берђајев), ерозија друштвених идентитета (Теодор Адорно), отуђеност, конзумеризам и императив потрошачке цивилизације (Зигмунт Бауман) – представљају само неке од изазова времена у коме живимо, чији се одједи огледају у терору инстанта и мекдоналдизацији фаст-фуд културе. Стивен Пинкер у свом „Просвећеном свету” каже да данас више људи умире од гојазности и проблема изазваних преједањем, него ли од глади. Неко други је рекао да смо ми прва генерација људи у историји у којој су сиромашни људи дебели.

Стомакоугађање, чревоугодије, неумереност у јелу и пићу, преједање и пијанство, прождрљивост, сластољубље – све су то синоними који нас упућују на погрешан однос према храни, који је дијаметрално супротан назначењу човековом описаном у Светом писму и Светом предању.

Буди господар стомака, пре него што он за „Богоспдари тобом!” – опомиње нас Свети Јован Лествичник, игуман синајског Манастира Свете Екатарине и аутор *Лествице* (*божанској усхођења*), најчитанијег, најцитиранијег и најпревођенијег штива хришћанског света након Светог писма, које се и дан данас сматра најзначајнијим трактатом духовне медицине. У једном од поглавља, које говори о стомакоугађању и посту, као његовом антиподу, Свети Јован каже да стомакоугађање рађа бројне грехове по-

Лудвиг Фојербах

Стомакоугађање, чревоугодије, неумереност у јелу и пићу, преједање и пијанство, прождрљивост, сластољубље – све су то синоними који нас упућују на погрешан однос према храни, који је дијаметрално супротан назначењу човековом описаном у Светом писму и Светом предању. „Буди господар стомака, пре него што он за господари тобом!” – опомиње нас Свети Јован Лествичник.

пут нечистих мисли, блуда, таштине, многоговорљивости, неосетљивости, лењости итд., закључујући да од „неуздржљивости у јелу долази свака друга неуздржљивост”. С друге стране, пост је „гашење пламена телесне појуде, одстрањење рђавих мисли, ослобођење од сновиђења, очишћење молитве, светилник душе, стражар ума, спас од огрубелости, двери умилења, смирено уздисање, ведре скрушеност, одмарање многоговорљивости, основ безмолвија, чувар послушности, олакшица сна, здравље тела, виновник бестрашћа, отпуштење грехова, врата и блаженство раја” – аргументи су које аутор наводи у прилогу своје тезе. На крају поглавља о стомакоугађању и посту Свети Јован Синајски даје нам својеврсни разговор између душе и тела, а који је, како каже Владета Јеротић, мирне душе могао да каже један Шекспир или Достојевски, Паскал или Кјеркегор!

Кажеш да постиш? Увери ме у то својим делима. А која су то дела? Ако видиш сиромаша, удели му милостињу. Ако се нађеш са непријатељем својим, измири се са њим. Дакле, не само да постиш стомаком, већ и очима и слухом, и рукама и ногама и свим удовима тела. Кажеш да не једеш месо. Али, чувај се да не гуташ похотљиво очима оно што видиш око себе. Пости и слухом својим не слушајући оговарања и сплетке.

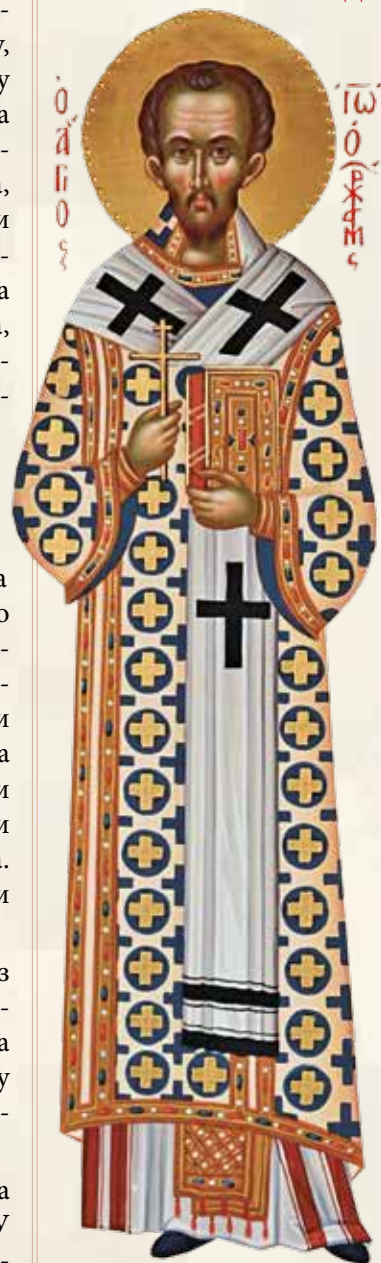
Шта је оно што разликује пост који постоји у православу од ограничења и апстиненција по питању одређених врста хране или потпуне забране истих у јудаизму, исламу, будизму, хиндуизму, ђаинизму, сикизму, таоизму итд., али и у новим и алтернативним секуларним моделима уздржања, попут вегетаријанства, веганства, фру(к)таријанства, лактаријанства, полотаријанства, пескетаријанства, флекситаријанства и сл., или аутофагије (за коју је јапански научник Јошинори Осуми добио Нобелову награду за медицину 2016. године)? Кључна разлика лежи у томе да пост за православне вернике није циљ сам по себи, него, пре свега, средство за постизање једног вишег циља. Тај циљ се остварује у светом причешћу или, прецизније, у аскетско-литургијско-евхаристијском етосу.

Циљ поста није само телесно уздржање, наводи даље аутор овог излагања, већ, пре свега, духовно. Један од најистакнутијих светих отаца цркве, Свети Јован Златоусти, као да нас опомиње у једној од својих беседа: „Кажеш да постиш? Увери ме у то својим делима. А која су то дела? Ако видиш сиромаша, удели му милостињу. Ако се нађеш са непријатељем својим, измири се са њим. Дакле, не само да постиш стомаком, већ и очима и слухом, и рукама и ногама и свим удовима тела. Кажеш да не једеш месо. Али, чувај се да не гуташ похотљиво очима оно што видиш око себе. Пости и слухом својим не слушајући оговарања и сплетке. Устима и језиком својим пости и уздржавај се од ружних речи и шала. Каква нам је корист ако не једемо месо и рибу, а уједамо и прождиремо своје ближње.”

Претпоставља се да значење речи *ἵοσι* води порекло из санскрита (पस्त्प - *pastyá*), одакле је иста ушла у прото-индоевропски (основа **pastV*). Реч *ἵοσι* упућује нас на нешто постојано, чврсто и стабилно. Термин *ἵοσι* употребљен је око 130 пута у књигама Старог и Новог завета (реч је о експлицитним описима, док имплицитних има приближно још толико).

Прва заповест о посту налази се у почетним поглављима Светог писма, када је Бог заповедио Адаму и Еви да не једу са дрвета познања добра и зла. „Узноју лица свога јешћеш хлеб свој” – рекао је Бог Адаму када га је, након прекршаја те прве заповести, изгнао из рајског врта. Управо су ову реченицу многи аутори тумачили као почетак тзв. „пољопривредне револуције”, која се, према мишљењу археолога и антрополога, догодила пре отприлике 12.000 година и када су људи са ловачко-сакупљачког начина живота прешли на пољопривреду и сточарство и када су, што је још значајније, одлучили да се због истих настане

Устима и језиком својим пости и уздржавај се од ружних речи и шала. Каква нам је корист ако не једемо месо и рибу, а уједамо и прождиремо своје ближње.

Ако би се све тајне хришћанске вере, наводи се даље, могле свести на једну тајну, онда би та тајна била света литургија и свето причешће као њена кулминација.

на једном месту. Јеврејски историчар Јувал Ноа Харари каже да нисмо ми (људи) одомаћили пшеницу, већ да је „пшеница одомаћила нас”. У сваком погледу, којој год теорији да се приклонимо, неоспорна је чињеница да је хлеб имао невероватно значајну улогу у историји и култури човека.

Реч *хлеб*, такође, води порекло из прасловенског (*хлѣбъ), одакле је исти израз ушао готово у све словенске језике. Претпоставља се да води порекло из старогерманског (hlaifs), одакле улази у скандинавске језике (основа hleifr), али и енглески (loaf – векна). Јеврејски термин לֶחֶם (лехем) такође има исти корен. Сам термин *хлеб* користи се 325 пута у Библији, што је отприлике колико и термини *храна* и *исити* заједно. Речи молитве Господње: „Хлеб наш на(д)сушни дај нам данас” упућују нас како на хлеб који једемо и који се свакодневно налази на нашим трпезама, тако и на хлеб небески, нову ману, тј. свето причешће. Припадници тзв. Антиохијске школе рекли би да се под хлебом у Светом писму мисли на хлеб који свакодневно конзумирамо, или у најбољем случају на храну уопште, а припадници Александријске школе би, у духу алегорије, рекли да је реч о светом причешћу, односно о самом Христу, који у својој капернаумској беседи (Јн 6. 47–50) говори својим ученицима: „Заиста, заиста вам кажем: који верује у мене има живот вечни. Ја сам Хлеб живота. Очеви ваши једоше ману у пустињи, и помреше. Ово је хлеб који силази с неба: да који од Њега једе не умре.”

Ако би се све тајне хришћанске вере, наводи се даље, могле свести на једну тајну, онда би та тајна била света литургија и свето причешће (грч. θεία εὐχαριστία, κοινωνία – „благодарење”, „захвалност”, „заједница”) као њена кулминација. По светим оцима, црква јесте црква зато што служи евхаристију. Све остале свете тајне, попут крштења, миропомазања, исповести итд. свој смисао добијају у светом причешћу, које је храна за живот вечни. Свети Игњатије Богоносац у својој Посланици Ефесцима причешће назива „хлебом који је лек бесмртности” и „противотров смрти”. У тим речима садржана је сва суштина литургије, сав смисао хришћанског живота и сав циљ Христове спаситељске мисије.

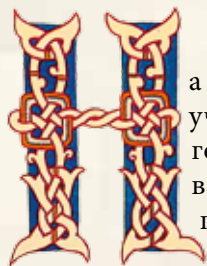
Литургија без причешћа не постоји, а пост без причешћа наликује дијети и човек је у неком смислу заиста оно што једе. Како је писао ава Јустин Поповић, причешћујући се и партиципирајући у светом причешћу, ми се и сами уподобљујемо Богу, охристовљујемо и ухристовљујемо, обојемо и убојемо, оцрквљујемо и уцрквљујемо, да бисмо се осветили и обесмртили. ■

По светим оцима, црква јесте црква зато што служи евхаристију. Све остале свете тајне, попут крштења, миропомазања, исповести итд. свој смисао добијају у светом причешћу, које је храна за живот вечни.

Ненад Живановић

О ГОРДОСТИ ТЕЛА

а самом врху списка човекових грехова, које је учинио и чини свесно и несвесно, угнездиле је гордост. Сва поносна што је прва, са ниподаштавањем гледа на оне испод себе, ниже рангиране грехове, и истовремено брижно негује и греје својим крилима, са једне стране, его и њиме манифестовани егоизам, а са друге тело и њиме манифестовано ново-старо идолопоклонство. Заједно, испред себе постављају нарцизам као свеобухватну форму која постаје основа самодовољног и атомизираних *новој човека*.

Аутор је редовни професор Факултета спорта и физичког васпитања Универзитета у Нишу.

Текст саопштен на трибини „О телу и духу, антрополошки православни приступ”, одржаној 2. фебруара 2023. године у крипти Цркве Светих цара Константина и царице Јелене у Нишу.

Иако се зна како је окончао свој млади живот митолошки и лепо младић Нарцис, та нарцисоидна слатка и заводљива глагољивост упорно зрачи подстакнута и подржана од медија Новог доба. Та заљубљеност у лепоту сопственог тела, то ново идолопоклонство, брижљиво се гаји и под оним другим крилом гордости; тако тело постаје мера свих ствари, а то даље доводи до успостављања пароле, једне од многих, Новог доба: *све за њело, њело ни за шља*.

У времену чије убрзање може и оком да се прати, човек чује само први део поруке апостола Павла, упућене исто тако својевремено дезоријентисаним и распамећеним Коринћанима: *Све ми је дозвољено...* Оправдавајући се временом, којег му понестаје, одбацује други део поруке који упозорава – *али све није на користи*. Уз медијску потпору и сулудо подстицање да је *све дозвољено*, замагљује се сваки осећај за хришћанске вредности, саборност, морал.

Зато не чуди да се поново подгрева култ тела, али сада увијен и украшен новим медијским и маркетиншким вештинама. Поново се актуелизује већ виђена идеја, развијана шездесетих година 20. века, да је ружно бити стар и да треба живети сада и само сада, јер сутра не постоји. Зато се више не говори о старости, већ о *шрећем добу*. Старост је, по њима, ружна, зла, тешка.

Свуда је тело, врло често обнажено до скарадности, у првом плану, оно је важно. Нигде ни једне једине речи о души, јер душа није важна. Све заборављајући да је за спасење потребно сачувати душу, истиче се тело – не као храм Светога Духа добијен од Свестворитеља, већ се променом свести у задатом правцу тело види као сопствено власништво. Отуда је лако прихватити феминистичко гесло – моје тело, моја одлука да ли ћу родити; моје право је неприкосновено, а о праву детета на живот у настајању – ко мари. Мој его и егоизам снажнији су од права других.

Јер,
и поред
смртног пада
који човек
чини, што
показује и овом
гордошћу тела,
Љубав је,
како поручује
апостол Павле
у својој Химни
Љубави,
благотворна,
не завиди,
не горди се,
не надима се,
све сноси,
верује и нада се
(1. Кор. 13, 4-7).
Љубав се нада
и верује Човеку.

То истеривање Бога давно је кренуло. Некако истовремено и паралелно, али различитим методама, *хуманизам* је користио fine методе и говорио човеку о његовој екселенцији и узвишености, слободи, заправо га подстичући на удаљавање, дистанцирање од Бога и његових закона, а *инквизиција* је користила грубе и сурове методе утеривања бога у човека. Резултат је био исти и примерен задатим циљевима – потпуна разградња човека. Завршни чин тог удаљавања и протеривања Бога почео је крајем 18. века са тзв. Француском револуцијом и суровим преумљењем човека. Његове, вероватно, последње „минуте” гледамо, и на неки начин смо део тог завршног чина. Деца у школама већ уче, из званичних уџбеника, да могу да бирају пол – *йо жељи*, да могу да се осећају – *како им је воља*, да могу да се понашају – *како хоће*.

Наравно, део ове промене свести у задатом правцу је и неопагански култ тела. Брижљиво се негује и има своје идолопоклонике. Са свих страна чује се: *све за њело, њело ни за шњиа*. Европски тргови се украшавају скарадним хермафродитским киповима, *нови човек* их обилази, клања им се, слави.

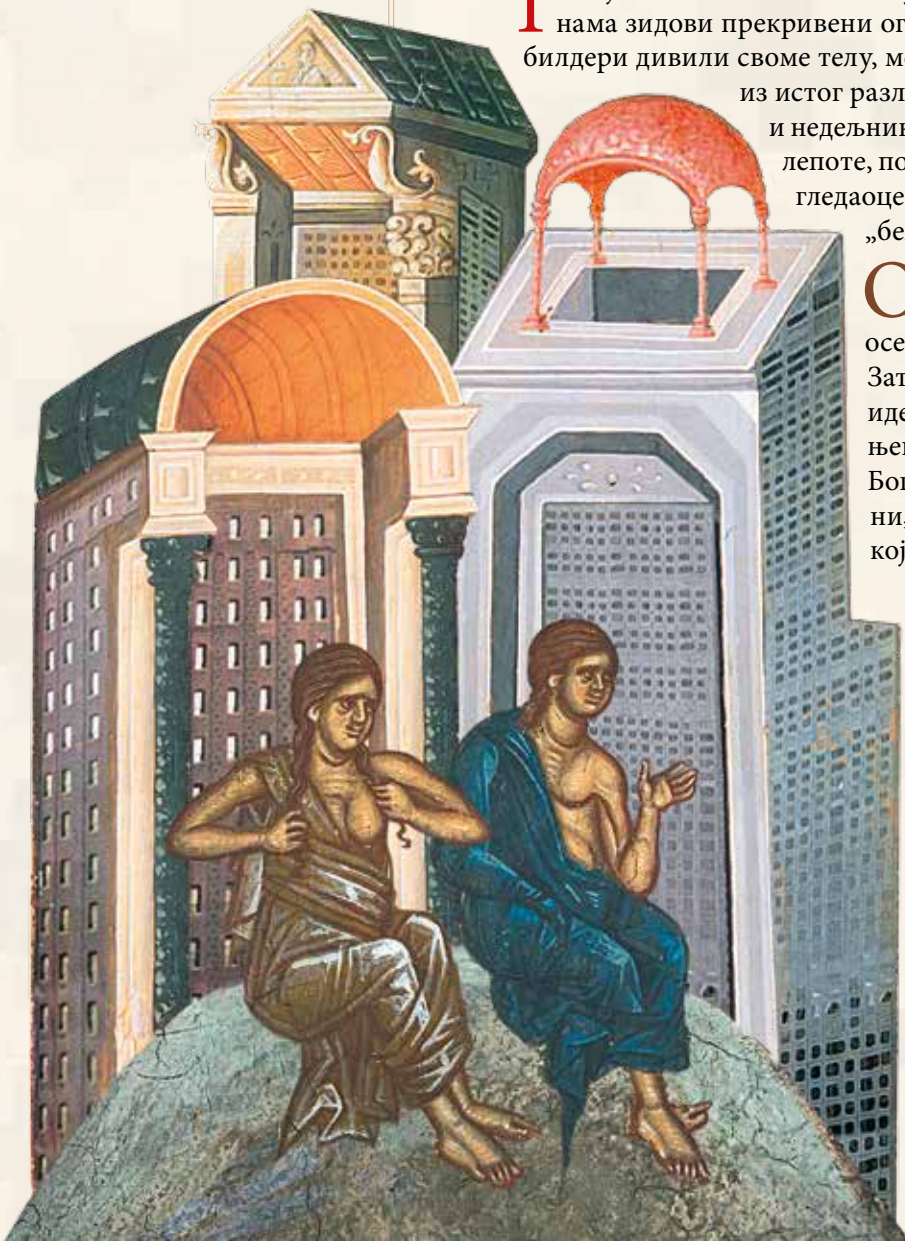
Ови идолопоклонички кипови прављени у славу тела имају очи – а не виде, уши – а не чују, ноге које не ходају, а псалмописац додаје – такви су и они који их праве и који им се клањају и уздају се у њих (Пс. 115, 4-8). Зато *нови човек* не може да види, а још мање да чује онај други део поруке апостола Павла: *али њи све, човече, није на користи*. Ништа зато, битно је да сам млад и леп, остало није важно. Због тога и не допиру до њега речи јеванђелисте Матеја, који подсећа оне који имају очи а не виде, или виде оно што су други програмирали: *Светиљка њелу је око. Ако, дакле, њвоје око буде здраво, све ће њело њвоје светило биџи. Ако ли око њвоје кварно буде, све ће њело њвоје ѡамно биџи. Ако је, дакле, светиљка која је у ѡеби ѡама, колика ли је ѡек ѡама* (Мат. 6, 22-23).

Тама је заиста велика. Иако су у модерним и веома осветљеним теретанама зидови прекривени огледалима – како би се поносни вежбачи-билдери дивили своме телу, модерни телефони опремљени камерама – из истог разлога, са насловних страна дневних новина и недељника смеше се млади људи аполонске грађе и лепоте, по правилу оскудно одевени, а са ТВ екрана гледаоце окупирају ласцивне сцене „задругара” из „белих кућа”, тама је велика и све већа.

Од те таме човек не види Истину, свог Свестворитеља. Не види, а још мање осећа, да Бог воли творевину своју, човека! Зато се Бог жалости када свесно и несвесно идемо против свога творца, уништавајући његову творевину, и то како – одстрањујући Бога из душе и срца свога. А када се то учини, све је лакше – нема душе и Светог Духа који је тело и душу повезивао у заједницу.

Остаје само тело коме се човек, крећући се когнитивном инфраструктуром, клања, слави га, диви му се и узвикује својим преумљеним разумом – *све за њело, њело ни за шњиа!*

Ипак, светлост која се појављује на Истоку пружа прилику да се очима поново види. Јер, и поред смртног пада који човек чини, што показује и овом гордошћу тела, *Љубав* је, како поручује апостол Павле у својој Химни *Љубави*, *благотворна, не завиди, не горди се, не надима се, све сноси, верује и нада се* (1. Кор. 13, 4-7). *Љубав се нада и верује Човеку.*

Зоран Костић Цане

ИСТИНА ИМА СВОЈЕ НАРЕЂЕЊЕ

Истина је лепак који лепи наше биће, нашу унутрашњост у односу на стварност коју живимо и која увек одређује степен наше истине – шта ћемо, како ћемо да одговарамо према захтевима стварности коју не занима често стање наше истине. Она има своје жеље, она има своје захтеве, она има своје директиве, она има своје наређење.

Човек који неће да живи са истином, покушава да не живи са њом, али на крају, ако и може сваког да превари, себе не може.

Значи, увек је она ствар шта може да понуди у односу на оно шта му се нуди, из простог разлога што са истином иде и та савест која те увек цима за рукав и опомиње те.

Човек често хоће лако да прође, то је у људској природи – да сада каже „кога то занима”. Види овог што тражи истину, он је нека будала, идеалиста, или види како пролази – себе убеђује да му његова истина није важна. А истина је тај лепак који га држи у целости да се не распадне, јер лаж увек може да буде прво средство, да упали све то да те превари.

Лаж те превари да можеш да живиш без истине. Истина ти не да да будеш као сви, да будеш у једној каши, да будеш у једном лонцу, да не знаш ко си. Она ти показује ко си. А од истине своје не можеш да побегнеш, ма колико се трудио. Наравно, за истину увек ћеш да платиш као што ћеш и платити за сваку лаж, можда чак и више.

Јер на крају ћеш доћи до сазнања да читав твој живот у ствари није био твој живот, да је то био живот неког другог човека који се представља твојим именом и презименом, који живи на твојој адреси, а то није исти човек. Јер када човек лаже, он може да буде ко год хоће. Само зависи од његовог образа, од тога колико ће он да сугерише самоме себи. Значи, да почне себе да убеђује, а свако убеђивање те склања од правог живота, од праве суштине.

Да ли ми можемо мирно да спавамо? Да ли мислимо на неког другог осим на себе? Да ли мислимо на нашу децу, која тешко живе без наше истине? Не учите децу да лажу. Морамо бити отворени према себи, јер тиме стварамо будућност нашој деци.

Да ли ми можемо
мирно да спавамо?
Да ли мислимо на неког
другог осим на себе?
Да ли мислимо на нашу
децу, која тешко живе
без наше истине?
Не учите децу да лажу.

Да ли нам је истина понекад непотребан баласт или је често лакше без ње? Има оних који у неким животним околностима дају предност лажи или прикривању истине. Да ли је истина у погрешном тренутку гора од лажи? Да ли тешко болесном човеку више значи истина или лаж која му даје макар неосновану наду? И поред дилема неприхватања околине и последице које морамо да сносимо

ако одлучимо увек да безусловно живимо са истином –

схватићемо на крају да гледамо себе у незамагљеном огледалу.

Део излагања саопштеног на трибини „Истина и шта са њом”, одржаној 7. априла 2023. год. у Дому омладине Центра за културу и уметност у Алексинцу.

Аутор је рок-музичар и оснивач групе „Партибрејкерс” из Београда.

Фотографије са трибине: Хаџи Миодраг Миладиновић, ALpress, Интернет портал Алексинац

Извор: RTV Bosphorus

Фото: www.musicpocket.org

Маријана Ајзенкол је математичарка и мастер комуниколошкиња. Чланица је Удружења новинара Србије. Објављује у верским часописима као што су *Православље*, *Глас ислама* и *Блајовести*.

Ауторка је *Међурелијској календара* и књиге *Црква пред изазовима медија (симболика литургијској јовора, њерформа-тивност и медијско њревођење римокаџоличкој бојслужења)*. Живи и ради у Земуну. Текст преузет из књиге: *„Ишчекујући Евројску унију: Сџабилација међуејничких и међурелијских односа на Зајадном балкану (II том); прир: Милан Ситарски и Ивана Бартуловић Карастојковић. Београд: Београдска отворена школа, 2011.*

Фото: <https://rs.linkedin.com>

Маријана Ајзенкол

МУДРОСТ У ВРЕМЕНУ

амо где постоји молитвени жар, где људи живе у слози и уважавању, шири се дух који уједињује и различитости претвара у разноликости, а тензије у снагу заједништва. Такав дух преображава друштво и школе чини изворима живота.

Време у коме живимо пуно је разних немира, заблуда и предрасуда. Но, пред тога треба посветити пажњу и масовним медијима који су неизоставни чинилац наше свакодневице. Чак и више: медији постају не само неизоставна средства у служби лакше, брже и боље комуникације, већ и један потпуно нови културни универзум. Ово је време нове и другачије културе и цивилизације. Медији данас имају властити језик, културу и вредности. Због тога је неопходна евангелизација медијске културе. У њу морају ступити гласници еванђеља који ће уткани у ту и такву нову културу и цивилизацију изнутра деловати Радосном вешћу. Средства јавног информисања су јако важна јер су за многе главни извор информисања и основно образовно, па и васпитно средство у породици и друштву уопште. Народи живе од своје културе.

Живот у аутентичности еванђеља повлачи за собом преиспитивање обичаја и навика културе у којој живимо. Такав начин живота није производ закона или државе на било који начин. Такав начин живота долази „одозго”. Велики је то изазов за хришћане. Како га живети? Можемо то питање посматрати и као изазов дијалога, па и преображава односа међу људима и нацијама у верском, политичком и културном животу. То је и изазов инкултурације вере у сва подручја живота. Као што је Христос при утеловљењу преузео целу људску нарав изузев греха, слично се томе при инкултурацији хришћанске поруке присвајају вредности друштва којем се та порука наговештава, одбацујући све оно што је означено грехом. У мери у којој црквена заједница зна интегрисати позитивне вредности одређене културе, у тој мери постаје средством помоћу којег се култура отвара димензији хришћанске светости. Инкултурација која се мудро проводи, чисти и уздиже културе различитих народа.

Најбољи начин инкултурације је говорити и живети истину која продира у душе људи независно од језика, националности, традиције и свега другог што би се могло истаћи као нешто што их раздваја. Тако ће повезаност између еванђеља и свакодневних обавеза и општег понашања постати дубока, а вернике ће претворити у драгоцене и делотворне сведоке. Еванђеље ће на тај начин, инкултурацијом, постати упориште, прави дух културе и фактор њеног развоја, упркос свакодневним изазовима савремене културе. Треба истаћи да инкултурација истовремено представља преображај културних вредности због њихових урањања у хришћанство, али и укрењивања хришћанства у различите културе.

Дијалог неће никада бити аутентичан ако икада дозволимо да се, макар и у најмањој мери, занемари нека од истина или напусте легитимни изрази традиционалне побожности. Припадници било које културе, нације или традиције имају право да је чувају, да буду на њу поносни и да очекују од других да их поштују. Поштовање је први корак ка уклапању и надопуњавању свакодневице. Комплементарност традиција обогаћује народ који је негује. Након искуства међуверских сусрета на нашим просторима потпуно је јасно да Божја љубав може подупрети и створити јединство у духу пуног поштовања традиција и предаја Истока, Римске цркве и осталих западних цркава, само ако то цркве заједнички желе.

Медији данас имају властити језик, културу и вредности. Због тога је неопходна евангелизација медијске културе. У њу морају ступити гласници еванђеља који ће уткани у ту и такву нову културу и цивилизацију изнутра деловати Радосном вешћу.

Култура није дело појединца или једне заједнице. Она је плод сарадње, односа и дијалога, а хришћани су управо позвани на такав облик деловања.

Вера је независна од било које културе. Она надахњује културу, прожима је и даје јој пуноћу.

Узајамно поштовање, прихватање и љубав међу различитим заједницама али и унутар њих самих, представља снагу сваког друштва. Однос који уздиже, повезује и уједињује поједине групе или (верске) заједнице омогућује и њима и широј друштвеној заједници да тако здружени постану делотворна оруђа напретка. Постојаним деловањем у Љубави, друштво које карактеришу многоструке културе добра је подлога у којој је могуће бити другачији и служити другима.

Допринос хришћана треба да буде оживљавање културе савременог човека путем искреног сведочења живота у Истини и Љубави. Таква култура својим деловањем доприноси бољем квалитету живота чему сви тежимо.

Јако је важно уткати те вредности у школе и образовне системе. Школе у знатној мери доприносе обликовању и формирању младог бића и њихова улога је за сада незаменљива. Будући да школе имају снажан утицај на децу, не само због образовних садржаја, већ и због начина на који учитељи и професори делују на ученике, требало би посебну пажњу посветити и просветним радницима. Њихов рад је од темељне важности за друштво и стога их треба оснажити на верском и културном плану. Живећи у одређеној култури која обликује дух властитог народа, образовни систем оставља дубок траг при формирању личности. Како су наше школе пуне ђака различитих традиција, то је неопходна инкултурација и образовног система. У том смислу видим велику улогу цркава и верских заједница, које сарађују управо на том плану. Култура није дело појединца или једне заједнице. Она је плод сарадње, односа и дијалога, а хришћани су управо позвани на такав облик деловања. Зашто? Вера је независна од било које културе. Она надахњује културу, прожима је и даје јој пуноћу. Управо због тога вера се мора потврдити у конкретности свакодневног живота, а школе су места где би Истина и Љубав, као једне од темељних вредности требало да буду, путем културе, потпуно прихваћене и живљене.

Само у светлу Истине и Љубави коју нам пружа вера, уткана у културу и коришћена у образовним системима, могуће је приметити дубоку повезаност и склад свих наших разноликости. Само у том светлу могуће је повезивање и раст. Будимо захвални за тај дар мудрости.

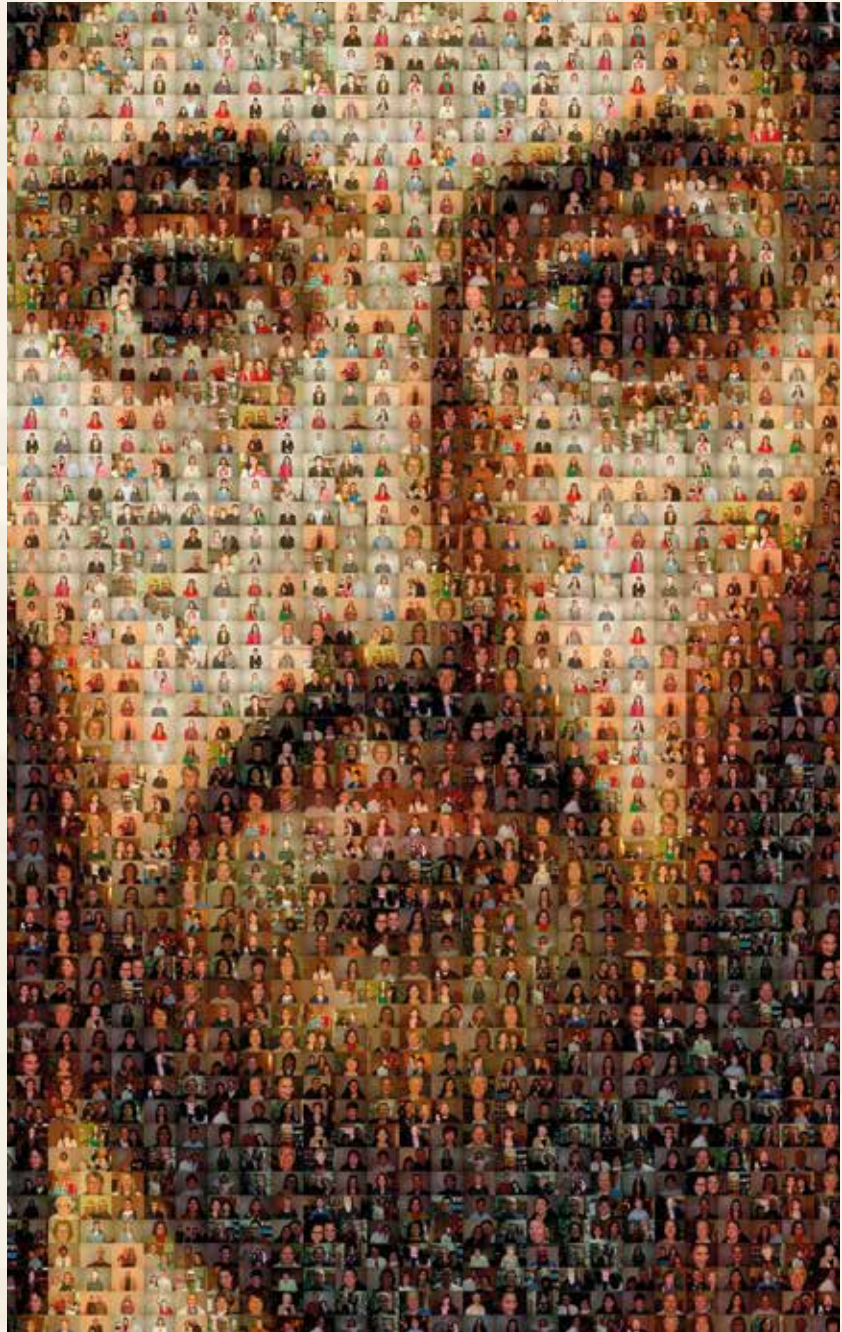

Фото:
picturemosaics.com

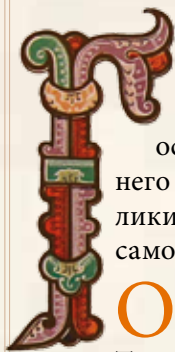
Александар Глишовић

НОВИ ОДНОС СА РАСПЕТИМ БОГОМ – ВЕЛИКИ ПЕТАК

Господ је пред Синедрионом оптужен *да* (себе гради да) је *Син Божји*, док је пред Пилатом оптужен да је *цар јудејски*.

Уколико би пред Пилатом оптужили Господа да је он Син Божји – та оптужба не би имала тежину, међутим, уколико је он цар јудејски, то је онда неко ко би могао да предводи побуне против римске власти.

Са друге стране, уколико би пред Синедрионом за Господа рекли да је он цар јудејски, то не би била оптужба већ похвала, јер је јеврејски народ чекао земаљског месију.

Господ Исус Христос је поучавао људе не само речима него и делима. Тако и најтужнији дан за хришћане – Велики петак, није остао без поуке. Међутим, овде није дата само поука, већ и нешто револуционарно – нешто ново.

Оптужбе против Господа Исуса Христа нису усаглашене.

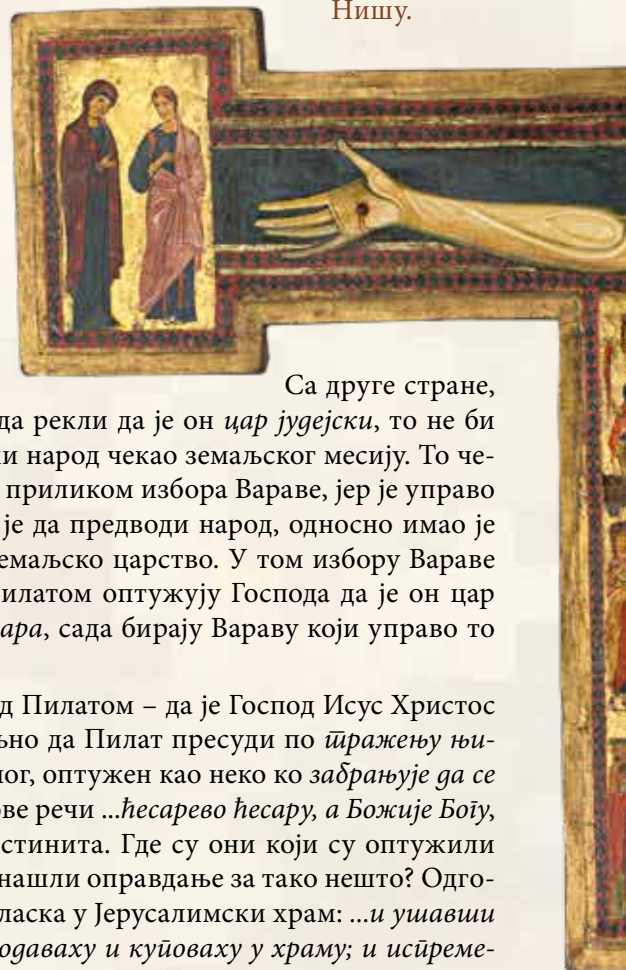
Ту се види лукавство оних који су те оптужбе изнели. Господ је тако пред Синедрионом оптужен *да* (себе гради да) је *Син Божји*, док је пред Пилатом оптужен да је *цар јудејски*. Уколико би пред Пилатом оптужили Господа да је он Син Божји – та оптужба не би имала тежину, међутим, уколико је он *цар јудејски*, то је онда неко ко би могао да предводи побуне против римске власти.

Уколико би пред Синедрионом за Господа рекли да је он *цар јудејски*, то не би била оптужба већ похвала, јер је јеврејски народ чекао земаљског месију. То чекање земаљског месије види се касније и приликом избора Вараве, јер је управо Вараватај који је био бунтован и могао је да предводи народ, односно имао је нешто конкретно што је могло донети земаљско царство. У том избору Вараве огледа се парадокс, јер они који пред Пилатом оптужују Господа да је он цар јудејски и да *немају другог цара осим ћесара*, сада бирају Вараву који управо то царство може да им донесе.

Међутим, и поред ових оптужби пред Пилатом – да је Господ Исус Христос *цар јудејски*, да ли је то било довољно да Пилат пресуди по *тражењу њиховом*? Он је пред Пилатом, између осталог, оптужен као неко ко *забрањује да се ћесару даје данак*. Имајући у виду Христове речи *...ћесарево ћесару, а Божије Боју*, јасно је да горенаведена оптужба није истинита. Где су они који су оптужили Христа да забрањује плаћање пореза пронашли оправдање за тако нешто? Одговор на ово питање води до Христовог одласка у Јерусалимски храм: *...и ушавши Исус у храм, сѝаде изѝониѝи оне који ѝродаваху и куйоваху у храму; и исѝремеѝа сѝолове оних иѝио мењаху новце, и сѝедишѝиа оних иѝио ѝродаваху ѝолубове*. Могуће је да су у овом догађају пронашли оправдање за своју оптужбу. Јерусалимски храм је био место трговине, које је самим тим омогућавало финансијску добит, што је касније јеврејском народу олакшавало плаћање пореза римској држави. Истеривање трговаца и мењача из храма водило је ка мањем промету, а самим тим то је био и ударац на убирање пореза: уколико народ нема профита, онда он није у могућности да плати порез.

Приликом суђења и испитивања Господа пред Синедрионом, готово у исто време дешава се још једно суђење, још једно испитивање. Испред, у дворишту Синедриона, на „оптуженичкој клупи“ седи апостол Петар кога испитује нека жена. Међутим, за разлику од Господа који остаје доследан у свему што је говорио, апостол Петар посустаје и пада на суду. На истините тврдње *ваистинну, и ѝи си од њих: јер ѝе и ѝовор ѝвој издаје*, апостол Петар се куне да то није истина. Међутим, апостол Петар се каје и Господ га прима назад, чиме показује да искрено покајање грешника враћа у загрљај Божји. Јеванђелисти наводе овај догађај како би био нада свим хришћанима који греше: уколико се искрено покају,

Аутор је професор Богословије Св. Кирила и Методија у Нишу.

Слика новог односа са Богом приказана је цепањем храмовне завесе – и завјеса храмовна раздрије се на двоје одозго до доле.

Икона Распећа Христовог, непознати аутор, Италија, 12-13. век

могу поново доћи у загрљај Божји. Петар, први међу једнакима, сада је постао камен који ће свим потоњим хришћанима бити темељ за који ће се „хватати” уколико се искрено покају. Насупрот Петру, апостол Јуда се такође одриче Христа као и апостол Петар, али за разлику од Петра он не показује искрено покајање, већ удаљавање од Бога, оног без кога нема живота. Готово иста слика дата је приликом распећа. Двојица разбојника ишла су погрешним путем, али само се један покајао и због тога је добио обећање: *Заиста ти кажем, данас ћеш бићи са мном у рају.* Слика апостола Петра и Јуде који греше, али се само један каје, готово је идентична са сликом двојице разбојника на крсту.

Слика новог односа са Богом

приказана је цепањем храмовне завесе – и завјеса храмовна раздрије се на двоје одозго до доле. У Старом завету једино је првосвештеник смео да уђе у светињу над светињама – једино је он имао приступ Богу. Управо је храмовна завеса била та која је делила или, боље речено, представљала границу између Бога и човека. Сада те границе више нема, што значи да свако може да приступи Богу. Та граница разрушена је оног тренутка када се Господ Исус Христос оваплотио и узео целокупну људску природу. Сада се догађај рушења границе сликовито показује кроз један конкретан начин – цепањем храмовне завесе, чиме се показује да у Христу сви постајемо једно. Икономија спасења, међутим, не завршава се овим догађајем, него она свој врхунац има у догађају Васкрсења Христовог, те због тога и догађај страдања морамо посматрати из те перспективе. Свако од нас у цркви може и треба да постане причасник Тела Христовог, јер је то оно што је револуционарно у опису овог догађаја. Господ који је разапет на крсту раширеним рукама прима сваког човека у загрљај, јер нема више Јудејца ни Јелина, нема више рода ни слободноја, нема више мушкој ни женској, јер сите ви сви један (човек) у Христју Исусу.

У Старом завету једино је првосвештеник смео да уђе у светињу над светињама – једино је он имао приступ Богу. Управо је храмовна завеса била та која је делила или, боље речено, представљала границу између Бога и човека. Сада те границе више нема, што значи да свако може да приступи Богу.

ПЕРИВОЈ: НА КРИЛИМА МУЗИКЕ

тац наш, Свети Симеон Мироточиви у свом завештању предао нам је и поуку да је Бог дао анђелима крила, а нама људима песму. Заиста је музика нешто узвишено и облагодатељно: она прожима читав људски род и чини живот палого човека подношљивијим. Чак су и велики оци цркве говорили о благодатном дејству музике на човека. Сећамо се цара Давида како је свирајући у псалтир (као музички инструмент) ублажавао Саулову психичку тегобу. Зар нису скоро сви богослужбени текстови који су кроз векове дошли и до нас савремених људи, управо дати да се у

Код подухвата оваквог типа од пресудне је важности пуно разумевање наших намера и свега што смо желели да постигнемо. Због тога велику захвалност дугујемо пре свега нашем епископу, без чијега благослова би, сматрам, било тешко привести пројекат завршетку.

већини случајева певају, и то због лако усвојивих истина које се уз мелодијску пратњу као у восак урезају у човеков ум. Употреба музике у религијском животу човека приметна је и у другим религијама света.

Вођени почетком године ренаведених примера и жељни да музичке таленте које поседујемо искористимо у мисионарској делатности наше мајке цркве, ми смо 2019. године са благословом Епископа нишког г. Арсенија при Храму Успења Пресвете Богородице у Пироту покренули музички пројекат „Перивој“.

Идеја за музички пројекат „Перивој“ везана је за моје некадашње учешће у музичком саставу „Невски“, који је функционисао при Мисионарској школи Цркве Светог Александра Невског у Београду. Ту је дошло до сарадње са надареним текстописцем и композитором Александром Сарачевићем, са којим смо заједно формирали музички састав са намером да помогнемо у раду Мисионарске школе. Преласком у Пирот и започињањем службе свештеника, сматрао сам да би било штета да неке песме оду у заборав. Тако сам дошао на идеју да организујем један музички састав и покушам да песме изузетног квалитета урадим у модерним аранжманима.

Они који су узели учешћа у овом подухвату несебично су се давали својим талентима. Најтеже је било уклапање термина снимања са

У периоду од 2019. до 2022. године снимљено је пет песама и спотова („Премудри Боже”, „Слављеничка песма”, „Божји дан”, „Бели крин” и „Песма Крсту”). Сав снимљени материјал намењен је за радио и телевизијско приказивање, свакако и за објављивање на интернет платформама и друштвеним мрежама. За потребе епархијског радија снимљене су две песме у „а капела” извођењу: „Анђели певају” и „Добро дошао, Христе”.

слободним временом извођача и на томе треба изразити велику захвалност свим учесницима. Неки су више морали да раде, док су други имали само епизодне улоге, али свакако су сви дали све од себе да би снимљени материјал звучао и изгледао висококвалитетно. Из захвалности за уложени труд споменућемо све учеснике пројекта „Перивој”: Никола Китановић (аудио запис и аранжмани), Силвија Нешић (праћећи вокали и аранжмани), Тијана Митић, Анђела Поповић, Бојана Јовановић, Ивана Димић, Доротеја Тошић, Филип Вучић и јереј Жарко Димић (вокали), Дечји хор и етногрупа Дома културе Пирот. Реализацију спотова урадили су Александар Ђирић и Стефан Ђирић. Костимографију за спотове обезбедиле су модне креаторке из Пирота Силвана Тошић и Ана Гргуровић.

Пројекат је наишао на добар пријем код слушалаца и гледалаца, песме су се чуле чак до Русије, Јапана, Аустралије, САД, Канаде. У периоду после Божића 2023. године, песма „Анђели певају” за само недељу дана имала је око седам-

десет хиљада прегледа. Овакви подаци нам дају информацију да наш труд није био узалудан, а такође и подстрек за даљи рад и нове пројекте.

Презвитер
Жарко Димић

Фотографије:
из личних архива,
као и
скриншотови
из видео
материјала

**ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО,
16. АПРИЛ 2023. ГОДИНЕ
ГОСПОДЊЕ**

**САБОРНИ ХРАМ
СИЛАСКА СВЕТОГА ДУХА
НА АПОСТОЛЕ У НИШУ**

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ Г. ПОРФИРИЈЕ У ПОСЕТИ ЕПАРХИЈИ НИШКОЈ

Ниш, 21-22. АПРИЛ
2023. ГОДИНЕ ГОСПОДЊЕ

Медијско-информативна служба Епархије нишке

ЈЕВАНЂЕЉЕ СТОЈЕ ДИМИНОГ

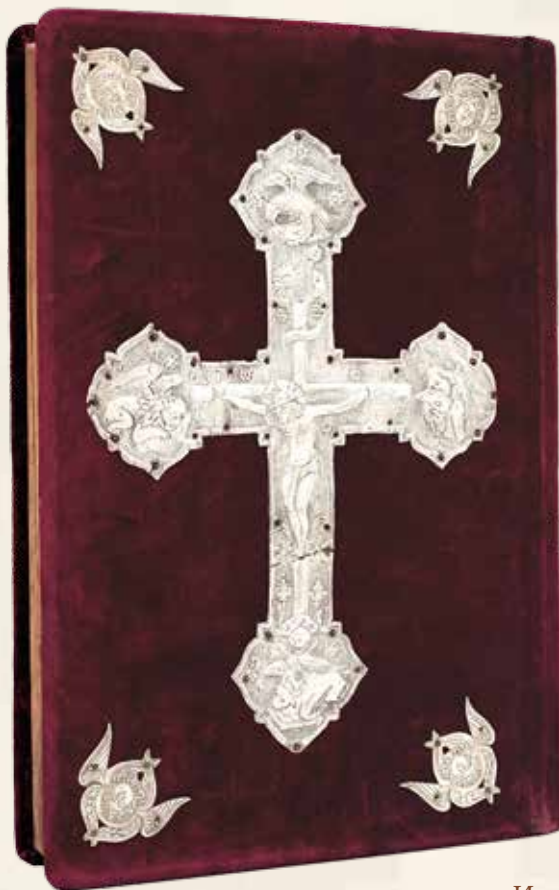
из Пазарске цркве у Пироту,
1826. година

Јеванђеље је штампано у време руског цара Александра Николаевича у Кијевској Успенској лаври априла 1875. године. Оковано је репрезентативним сребрним оковом који је 1826. године израдио пиротски кујунџија Стоја Димин, златарски мајстор прве половине XIX века. Мајстор Стоја Димин оставио је свој потпис испод картуша са представом јеванђелисте Луке. Оков потиче са неког старијег јеванђелистара, да би касније био пребачен на овај из 1875. године.

Оков је израђен од сребра, фиксиран на дрвене корице, пресвучене вишњевим сомотом. Сребрне апликације на предњој корици постављене су у углове и дужици, док се у центру Јеванђеља налази предста-

ва Васкрсења Христовог, окружена шестокрилим серафимима и приказима јеванђелиста за пултовима са симболичким персонификацијама у угаоним картушима. Представа Васкрсења Христовог је у старијем типу према византијској традицији, где је Васкрсење приказано као Христов силазак у Ад. Овакав начин изражавања догађаја Васкрсења Христовог везан је и за подручја под управом Цариградске патријаршије.

Задњи оков Јеванђеља садржи представу крста са распећем Христовим, док су у тролисним крацима представљене симболичке персонификације јеванђелиста. Крст са задњег окова Јеванђеља Пазарске цркве сличан је литијским крстовима са југа Балкана и Атоса, којима су узор литијски крстови од сребра са млетачког Медитерана из XV и XVI века. Централна сцена Силаска у Ад на предњем окову делимично је упрошћена у односу на описе традиционалних ерминија, а као иконографска особеност јављају се одвојене групе представљених мушкараца и жена, приказаних иза праоца Адама и прамајке Еве. Картуш истог иконографског садржаја налази се и на сребрним рипидама Старе пиротске цркве из 1842. године.

Извор:
Музеј црквених старина
Епархије нишке

Ђакон Будимир Кокотовић

МИРИТЕЉ ЗАВАЂЕНЕ БРАЋЕ

Улога Епископа нишког Иринеја у превазилажењу црквеног раскола у Америци

„Оно што је чињено и учињено остаје у историји, да ли записано или незаписано, то можда није много важно, али је важно да се учинило колико се могло учинити у нашим приликама, а оно што није учињено или што се није могло учинити, то препуштамо промислу Божјем и његовој благодати. Сигурно је имало ствари и добрих, оне ће за себе саме говорити и сведочити, као и оно друго, што није учињено а могло је да се учини, и оно ће сведочити о ономе што је пропуштено.”

Патријарх Иринеј, 2020. год.

животопису блаженопочившег Патријарха српског Иринеја (Гавриловића) важно је споменути и његову улогу и мисију у превазилажењу црквеног раскола у Сједињеним Америчким Државама, у периоду док је био на трону Епархије нишке. Српска православна црква поверила

му је тежак и одговоран задатак, да покуша да посредује приликом измирења раскола насталог још 1963. године. Двадесет два пута походио је наше епархије у Америци, ревносно се трудећи да дође до коначног измирења Српске православне цркве и Слободне Српске цркве у Америци и Канади.

Као Епископ нишки, отишао је први пут у Америку 1985. године, као члан Светог архијерејског синода, да посети оболелог Епископа средњезападноамеричког Фирмилијана (Оцокољића), али и да извести Синод о стању и дешавањима по питању „америчког раскола”.

У међувремену, Епископ западноамерички Георгије (Удицки) изненада се упокојио 9. октобра 1985. године у Алхамбри (Калифорнија). За администратора упражњене епархије Свети архијерејски синод поставио је Епископа нишког Иринеја. Његовим доласком за епархијског администратора решен је дугогодишњи проблем подизања манастира у Ескондиду, а основана је и нова црквено-школска општина и парохија при будућем храму Преподобне мати Параскеве у Сан Маркосу (Калифорнија). Освећење темеља новог храма Епископ Иринеј обавио је 11. маја 1986. године. Епархијом је администрирао до маја 1986. године.

Двадесет два пута походио је наше епархије у Америци, ревносно се трудећи да дође до коначног измирења Српске православне цркве и Слободне Српске цркве у Америци и Канади.

Отој посети касније је говорио: „Посетио сам много места и поднео сам извештај Синоду, после чега ме је Владика горњокарловачки Симеон предложио за Епископа америчког. Нисам то прихватио. Рекао сам: да нисам био сада, да нисам видео начин тамошњег живота, можда бих се и усудио, али после овога не могу, хвала вам.”

Деведесетих година двадесетог века, Свети архијерејски синод шаље Епископа Иринеја у Америку, где се неколико пута тајно сусрео са Митрополитом Иринејем (Ковачевићем), поглаваром Слободне Српске православне цркве. О овим посетама говорио је: „Када сам први пут тада посетио Америку, питам Патријарха Павла да ли могу да ступам у

Српска православна црква поверила му је тежак и одговоран задатак, да покуша да посредује приликом измирења раскола насталог још 1963. године.

Епископ Иринеј са Митрополитом Христофором Ковачевићем у САД, 1986. године, Архив Епархије нишке

Први званични сусрет 23. и 24. априла 1991. године десио се у Београду између Патријарха Павла и Митрополита Иринеја (Ковачевића).

контакт са тим људима, а он ми каже: 'Слободно и учини све што се може да се та ствар регулише.' Око осам месеци сам био у Америци и том приликом сам се сусрео са Митрополитом Иринејем. Кажем му, а то сам се са Патријархом Павлом договорио, да му предлажем да се он обрати у име својих, који су сагласни са њим, једним захтевом да се то питање покуша решити. 'Како да се обратим', каже, 'да ли као Иринеј?' Кажем, како год хоћете, јер је он био рашчињен, како год хоћете, само се обратите. Тако је то кренуло полако и дошло је до жеље за измирењем." Тако се десио први званични сусрет 23. и 24. априла 1991. године у Београду између Патријарха Павла и Митрополита Иринеја (Ковачевића). Убрзо су се чланови комисије Српске православне цркве (у којој је активно учествовао Епископ нишки Иринеј) и чланови Митрополије новограчаничке сусретали на састанцима у Београду и Либертивилу током 1992. године.

За време болести и након упокојења Епископа Фирмилијана (Оцокољића), Свети архијерејски синод поверава администрацију Епархије средњозападноамеричке Епископу нишком Иринеју.

Епископ Иринеј са Патријархом српским Павлом у САД, 1991. године, Архив Епархије нишке

На празник Сретења Господњег у Саборном храму у Београду 1993. године, служена је литургија помирења, на којој је окончан црквени раскол у Српској православној цркви у Америци, након скоро три деценије. „Благодарећи патријарху Павлу и његовом мирољубивом методу и начину општења, то питање је решено”, истицао је Патријарх Иринеј.

Тако је блаженопочивши Патријарх Иринеј као Епископ нишки узео активно учешће у животу и раду Српске православне цркве у Америци, али и у изградњи духовног јединства и превазилажења црквеног раскола, који је нашој цркви наносио болне ране скоро три деценије. Ово историјско помирење у великој мери је заслуга Владике Иринеја и његовог личног пријатељства са Епископом Иринејем (Ковачевићем), тадашњим поглаварем Митрополије новограчаничке. ■

Убрзо су се чланови комисије Српске православне цркве (у којој је активно учествовао Епископ нишки Иринеј) и чланови Митрополије новограчаничке сусретали на састанцима у Београду и Либертивилу током 1992. године.

Јереј Далибор Мидић

БОГОСЛОВИЈА СВЕТОГ САВЕ У НИШУ 1943. ГОДИНЕ

купација Краљевине Југославије априла 1941. године, представљала је историјску прекретницу историје српског народа у XX веку. Окупација отаџбине, братоубилачки рат и све друге ратне недаће, значајно ће се одразити на историју Српске православне цркве до краја овог века.

Већ првих дана након успоставе немачке окупационе управе, Патријарх Гаврило Дожић интерниран је најпре у манастир Војловица, а касније у нацистички логор Дахау. Краљевина Југославија подељена је као ратни плен између њених окупатора – НДХ, Бугара, Италијана и Немаца. Предратна држава се распала, а јурисдикцијске надлежности епархија више није било могуће спроводити. У Србији, успостављена је колаборационистичка влада Милана Аћимовића, у којој су, од свих архијереја Српске православне цркве, остали само Митрополит скопски Јосиф, протеран из Скопља од Бугара, Епископ зворничко-тузлански Нектарије Круљ, који је успео да избегне из НДХ, Епископ банатски Дамаскин Грданички и Епископ нишки др Јован Илић. Ова четворица архијереја формираће тзв. „Ратни Синод”, који ће током трајања рата водити, чувати и сачувати цркву.

Већ првих дана након окупације, распуштене су све богословије, а ученици су се вратили својим домовима. Покушавајући да унутрашње црквено стање консолидује, Свети архијерејски синод, на седници 3. јула 1942. године, одлучио је да се услед ратних околности у Нишу отвори привремена Богословија Светог Саве, у којој ће школовање наставити ученици из богословија у Призрену, Битољу, Београду и Сремским Карловцима. По одлуци Синода бр. 1199, од 29. маја 1943. године, требало је ову одлуку реализовати.

Свесрдним трудом Епископа Јована, створени су услови за почетак рада Богословије, која 23. јула 1943. године почиње да ради у просторијама ОШ „Коле Рашић” у Нишу. Ректор ове богословије био је владика Нектарије Круљ, а главни васпитач прота Живан Маринковић. Професори Богословије су били још и Рус протојереј Борис Селивановски, који је био и разредни старшина генерације која је 1943. године матурирала, јереј Радован Миљковић, професор и васпитач, јеромонах Кирило Врга, јереј Виктор Квачаозе, руски имигрант, протођакон Никола Миловановић, протојереј Борис Волубујев, јереј Бранко Цисарж, јеромонах Михајло Ђусић и јереј Миодраг Михајловић.

У Ниш је тада дошло укупно 295 богослова, од којих је 217 смештајем и храном збринуо лично владика Јован. Његовим старањем и бригом, пронађени су и смештај, исхрана и средства за издржавање професора. Велику помоћ Епископу Јовану пружио је тадашњи председник нишке општине Јован Чемерићић, син од Бугара у Првом светском рату убијеног свештеника Ђорђа Чемерићића.

Рад Богословије није био нимало лак, како због ратних услова и недаћа, тако и због великог утицаја разних политичких фракција и подела међу самим ђацима. У приватној архиви потомака Епископа Јована Илића у Нишу, чува се допис Кабинета председништва Министарског савета, датованог 30. септембра 1943. године, у коме Милан Недић извештава Епископа Јована да је против њега

У Ниш је дошло укупно 295 богослова, од којих је 217 смештајем и храном збринуо лично владика Јован. Његовим старањем и бригом, пронађени су и смештај, исхрана и средства за издржавање професора.

Свети архијерејски синод Српске православне цркве 1943. године: горе лево Епископ банатски Дамаскин Грданички, горе десно Епископ нишки др Јован Илић, доле лево Митрополит скопски Јосиф Цвијовић, доле десно Епископ зворничко-тузлански Нектарије Круљ, Архив Епархије нишке

Архив
Епархије
нишке

известан богослов послао пријаву за ширење комунизма. Уз ово писмо, достављена је и писана непотписана „пријава” против Епископа Јована. Иако анонимно, оно детаљно описује сва искушења која је ова богословија морала поднети: љотићевце, дражићевце, скојевце, синове пред- ратних и ратних политичара.

Иако је радила само три месеца, ова Богословија је значајна због тога што је у најтежим временима нашег народа и Цркве у XX веку, пастирска брига четворице мудрих архијереја успела да сачува и умножи све што је дато на чување и да успешно сачува Српску православну цркву током Другог светског рата.

Матурски
пано Првог
кола свршених
богослова
Богословије
Светог Саве
у Нишу
1936–1943.

Ипак, и поред тешких околности, прва генерација која је своје школовање започела 1936. године, укупно њих 45, полагала је матурски испит од 7. до 18. септембра 1943. године, а изасланик Светог синода био је владика Јован. Рад Богословије нагло је прекинут, јер су зграду школе узурпирали Бугари. Према телефонском одобрењу Синода 22. октобра 1943. године, предавања су обустављена јер није постојала друга слободна зграда у Нишу. Иако је радила само три месеца, ова Богословија је значајна због тога што је у најтежим временима нашег народа и Цркве у XX веку, пастирска брига четворице мудрих архијереја успела да сачува и умножи све што је дато на чување и да успешно сачува Српску православну цркву током Другог светског рата. О раду ове богословије у Нишу, у Архиву Епархије нишке остао је сачуван само један матурски пано „I kola svršenih bogoslova bogosloviје Светог Саве у Нишу 1936-1943”, на чијем дну пише:

„ТЕРПЈЕНИЕМ ДА ТЕЧЕМ НА ПРЕДЛЕЖАШЧИ НАМ ПОДВИГ:
ВЗИРАЈУШЧЕ НА НАЧАЛНИКА ВЈЕРИ И
СОВЕРШИТЕЉА ИСУСА.”

Игор Стаменовић

ДУХОВНО НАСЛЕЂЕ СРЕДЊОВЕКОВНОГ ПИРОТСКОГ КРАЈА

ало је података који сведоче о црквама у самом Пироту. Оно што се са сигурношћу може рећи је да се на локацији базилике из позноантичког периода (4–6. в), у подножју брда Сарлах, развила црква која је коришћена од 12. до 14. века. У склопу горњег града пиротске тврђаве постоји објекат који народно

предање везује за цркву. Испитивања тврђаве нису пружила довољно доказа за потврду овог веровања, иако је могуће да се једна мања црква заиста налазила у унутрашњем делу утврђења, што је био чест случај у другим тврђавама. Временом је, међутим, овај објекат променио намену, па данас није могуће наћи трагове средњовековне богомоље. Претпоставља се да је ван градских зидина постојала још једна црква на чијим је темељима, или чијом је преправком, у 15. веку након турског освајања подигнута

Планина

Белава

представљала је природну границу између Србије и Бугарске у то време, а у разграничењу је важан фактор имала траса Цариградског друма која је била у српским рукама.

Царева џамија султана Мехмеда II. Налазила се на месту данашњег градског трга, у близини Старе цркве Рождества Христовог. Према сакупљеним наводима мештана из 19. века, једна црква Светог Прокопија или Свете Петке налазила се јужно од тврђаве и од ње је тада била остала само агиазма. Не зна се тачно из ког је периода. Каснији путописци из 17. века бележе три цркве у граду, од којих једну римокатоличку.

Једна занимљива и дуго времена непроучавана црква из овог периода налази се у селу Станичењу надомак Пирота. Саграђена је 1331/1332. године и оригинално је била посвећена Светом Николи. Грађена је као маузолејна црква локалне властеле, чији су представници насликани на фрескама у самој цркви и чији су гробови пронађени унутар цркве и уз спољни зид. Двоје чланова породице, Арсеније и Јефимија, приказани су у монашким ризама, са моделом цркве у рукама. Ктиторски натпис сведочи да је црква грађена „у дане благовернога цара Јована Асена и господина Јовану Александру и видинском великашу Белауру. Овај податак, као и археолошки налаз хаљине Јована

Александра у гробу једног од чланова породице, ту доспео вероватно као дар уз ступање у вазални однос, сведоче да је властела из Станичења припадала кругу бугарске властеле 14. века. Планина Белава представљала је природну границу између Србије и Бугарске у то време, а у разграничењу је важан фактор имала траса Цариградског друма која је била у српским рукама. Станичење је у том разграничењу припало бугарској, а град Пирот српској држави.

Један од познатијих манастира у пиротском крају је Манастир Светог Јована Богослова у Поганову.

Аутор је истраживач-приправник на Департману за историју Филозофског факултета у Нишу.

Црква у селу Станичењу надомак Пирота

Манастир Светог Јована Богослова у Поганову

Постојање трију манастира грађених у слично време на уском подручју у време ширења исихастичког покрета на Балкану упућује на постојање једне веће монашке скупине која се настанила у долини Јерме, склањајући се можда од турских освајања.

Манастир Светог Ђорђа у Темској

Његово оснивање је у старијој литератури углавном везивано за породицу Дејановић, па се ктиторство приписивало Константину Дејановићу и његовој ћерци Јелени Драгаш, византијској царици и мајци последњег ромејског цара Константина XI. На то је упућивала једна двострана икона, чији се оригинал чувао у манастиру до Другог светског рата, када су је бугарски окупатори, заједно са иконостасом из 17. века, однели у Софију. На њеној предњој страни је приказана Визија пророка Језекиља са Христом Емануилом, а на полеђини Богородица Катафиги, са Јованом Богословом. Између њих је стајао натпис наручиоца, василисе Јелене. Иако је ово испрва упућивало на Јелену Драгаш, царица није обично носила титулу василисе, већ деспине. Достојанство василице (ή βασιλίσσα) припадало је деспотовој жени. Зато се иза Јелене са натписа на погановској икони не крије царица, већ деспотица. Реч је највероватније о Јелени, у монаштву Јефимији, удовици деспота Јована Угљеше, а сама икона је настала након битке на Марици 1371. године, која се одиграла управо на дан Светог Јована Богослова. Није познато како је ова икона дошла до Манастира Св. Јована. Тек, овај податак покренуо је питање о преиспитивању тезе о Дејановићима као ктиторима погановског манастира. Натпис на манастирској цркви који сведочи о „Константину и Јелени” упућује на брачни пар, а не на оца и кћер. Непознати ктитори су вероватно припадали локалној властели деспота Стефана Лазаревића. Зато се и оснивање манастира може сместити у прву половину 15. века, односно пре 1425. године и коначног османског заузимања овог краја.

На подручју слива реке Јерме постоје још два средњовековна манастира која су грађена у сличном периоду као и онај у Поганову. Реч је о манастирима Светог Јована Крститеља (Муштар) и Светог архангела Михаила (Трнски манастир) у данашњој Бугарској. Последњи показује изузетне археолошке сличности са манастиром у Поганову. Постојање трију манастира грађених у слично време на уском подручју у време ширења исихастичког покрета на Балкану упућује на постојање једне веће монашке скупине која се настанила у долини Јерме, склањајући се можда од турских освајања.

Манастир Светог Ђорђа у Темској још један је средњовековни духовни драгуљ пиротског краја. О тачном времену изградње манастира нема сигурних података, премда се претпоставља да је изграђен у 14. веку. У долини реке Темштице постојало је важно средњовековно утврђење Темац. Њега у свом *Житију десиоџа Стефана Лазаревића* помиње Константин Филозоф, говорећи о извесном властелину Караљuku који је био у служби деспота и ту ратовао против Османлија. О манастиру писаних извора из овог периода нема, али је могао настати као задужбина неког члана локалне властеле.

Духовни живот у пиротском крају није прекинут ни након пада под османску власт. Крајем 15. века завршен је живопис у Манастиру Светог Јована Богослова, а током 16. века живописан је и манастир у Темској. Није замрла ни ктиторска делатност. Иако османски прописи нису дозвољавали изградњу нових, већ само поправку старих цркава, током 16. века изграђен је Манастир Светог Николе у селу Планиница, који је живописан 1606. године. Након средине 15. века, вероватно у 16. веку, подигнут је и манастир у селу Базовик, посвећен Светом Онуфрију.

Марија Миленковић
Дарко Крстић

БИБЛИЈСКЕ ОСНОВЕ КАТАКОМБНОГ СЛИКАРСТВА

Рано хришћанство било је религија која је од самих почетака била прогоњена од стране Римске империје. Због тога је богослужење вршено у нерегуларним условима, искључиво на оним местима која су првим хришћанима нудила азил од прогањања Римске државе.

Таква места су била првенствено гробља, а нарочито подземна места сахрањивања – катакомбе. Релативна безбедност коју су прогоњеним хришћанима нудиле катакомбе, омогућавала је својеврсни континуитет при култном окупљању хришћана, што је имало за последицу њихову потребу да декоришу своја места окупљања и богослужења.

Са друге стране, развој ранохришћанске катакомбне уметности представља дисконтинуитет са старозаветним схватањем примене уметности при декорацији богослужбеног простора. Иако су при декорацији Ковчега завета израђени херувими од злата (Изл. 37. 7–9), генерално је било забрањено користити представе створене природе (анђели, људи) у старозаветном култу, што је Друга Божја заповест (Изл. 20. 4–6) подигла на пиједестал догме и најстроже моралне обавезе. Према томе, ранохришћанско катакомбно сликарство није могло да се позива на богату старозаветну праксу употребе уметности у богослужењу и у том погледу представља јасан и недвосмислен континуитет са Старим заветом. Прелаз са антииконичног наслеђа Старог завета на иконизам, додуше уметнички примитиван и неартикулисан, раног хришћанства, треба тражити у оном периоду ранохришћанске историје и на оним местима (Рим, Грчка) где је, због нестајања хришћана из јудејства и апсолутне доминације хришћана из грчко-римског света, био дубоко укореван поглед на религиозну уметност касне антике.

Међутим, ако први хришћани нису могли у Старом завету да нађу примере употребе уметности у богослужењу, дефинитивно су могли да се послуже Старим заветом као богатим извором тематике која ће бити приказана на зидовима катакомби. Заједно са одређеним симболима изведеним из искуства и исповедања хришћанске вере, ова старозаветна тематика ће чинити основ коришћења библијских симбола или прича у ранохришћанском катакомбном сликарству.

1 КРСТ. Крст је до данашњег дана најупечатљивији и најприроднији хришћански симбол, који је често коришћен у катакомбном сликарству. Код апостола Павла се садржај хришћанске проповеди дефинише у синтагми "реч о крсту" (1. Кор 1. 18), тако да не чуди свудаприсутност крста у катакомбама. Поред разних облика крста, за историју уметности је од нарочите важности такозвани Христов монограм, који је нарочиту експанзију доживео у време цара Константина. Поред великих грчких слова Х и Р, јављају се и друга два слова мањих ди-

Марија
Миленковић и
Дарко Крстић
на часу у
Уметничкој
школи у
Нишу

Релативна безбедност коју су прогоњеним хришћанима нудиле катакомбе, омогућавала је својеврсни континуитет при култном окупљању хришћана, што је имало за последицу њихову потребу да декоришу своја места окупљања и богослужења.

Титула „Божји Син” је такође везана за догађај Христовог крштења у Јордану, док се титула „Спаситељ” односи на Бога (1. Тим 1. 1) али и његовог Сина Исуса Христа (1. Јн 4. 14).

мензија, А и Ω. Док слова Х и Р представљају јасну алузију на име Христос, прво и последње слово грчког алфабета имплицирају Христа као почетак и свршетак (Откр. 22. 13: ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὰ), почетак и крај. С обзиром да су А и Ω представљени као симболичка имена Христа у апокалиптичком свршетку историје и Његовом доласку као судије, јасно је да је библијска апокалиптичка литература, својом развијеном симболиком и маштовитошћу значајно утицала на формирање и тематизацију катакомбног сликарства.

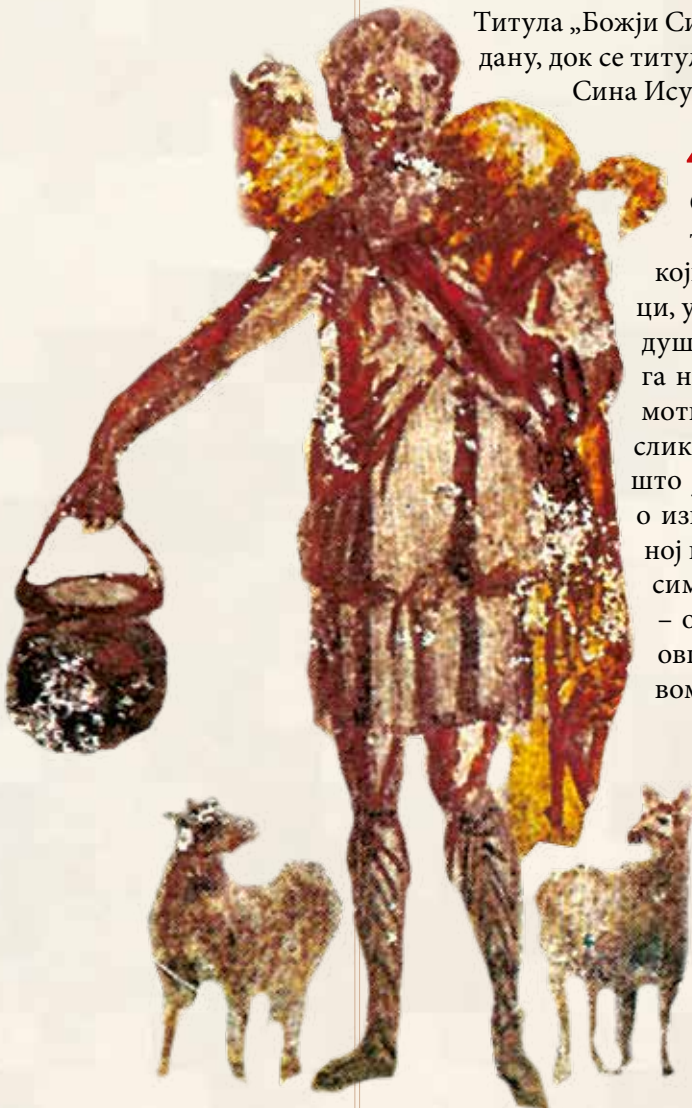
2 ГОЛУБ КОЈИ ПИЈЕ ЖИВУ ВОДУ. Тематика голуба који се налази изнад воде и пије је вишеструко је асоцијативна како на Стари тако и на Нови завет. У Старом завету Ноје шаље голуба да провери да ли су се воде потопа повукле (Пост. 8. 8–12), тако да је голуб весник добре вести обнове апокалиптички уништеног света. У Новом завету, са јасном алузијом на епизоду са Нојем и голубом, приказан је силазак Духа Светога у облику голуба на Христа као део описа Христовог крштења (Мт. 3. 16).

Коришћење голуба као симболичке представе Светог Духа имплицира сагледавање ове ранохришћанске тематике у светлу старозаветне приче о стварању света. Голуб изнад воде би асоцирао прве хришћане на Духа Светог изнад воде на почетку описа стварања света у Пост. 1. 2.

3 РИБА. Риба је један од најстаријих хришћанских симбола. Њен назив на грчком језику (ΙΧΘΥΣ) за хришћане је представљао акроним вероватно најстаријег хришћанског исповедања вере – Исус Христос Божији Син Спаситељ: ΙΧΘΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΘΕΟΥ ΥΙΟΣ ΣΩΤΗΡ

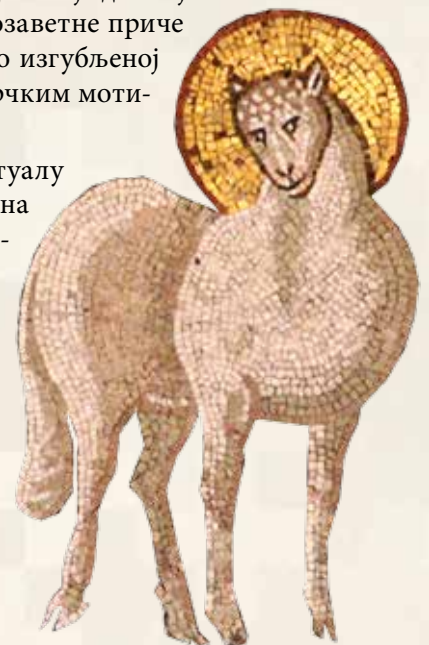

Титула „Божји Син” је такође везана за догађај Христовог крштења у Јордану, док се титула „Спаситељ” односи на Бога (1. Тим 1. 1) али и његовог Сина Исуса Христа (1. Јн 4. 14).

4 ДОБРИ ПАСТИР. Пастир је у античком свету био симбол владара, који управља државом као стадом. Ова метафора је позната и у Старом завету, а најупечатљивији израз налази у слици лоших пастира (Јез. 37) који су уништили јеврејски народ. Као контраст таквој слици, у Јн 10 се Христос приказује као Добри пастир који своју душу полаже за своје стадо и који га брани од вукова који га нападају. У ранохришћанском катакомбном сликарству мотив Доброг пастира појављује се класичном античком сликом младића који на леђима носи овцу (*moschophoros*), што је тематика која је християнизована у Лукиној причи о изгубљеној овци (Лк. 15. 3–7). На тај начин, у катакомбној представи Доброг пастира дошло је до спајања симболике две различите новозаветне приче – о Доброг пастиру (Јн 10) и о изгубљеној овци (Лк. 15) – са античким грчким мотивом *moschophoros*-а.

5 ЈАГЊЕ. Јагње је у ритуалу многих религија жртвена животиња, на коју се преносе греси заједнице и чијом смрћу се заједница чисти од греха. У Новом завету је Христос приказан као „Јагње Божје” (Јн 1. 29. 36) које преузима на себе и елиминисе грех света.

Стари завет као и Нови завет обилно су коришћени у погледу тематике и симболике, дајући катакомбама изразито хришћански карактер.

6 АГАПЕ. Агапе су биле обеди хришћанске љубави, која је практично приказивана партиципацијом у обеду свих хришћана, независно од њиховог социјалног или материјалног положаја.

Уопштено говорећи, ранохришћанско катакомбно сликарство у уметничком изразу није имало прецеденте у Старом завету због његове антииконичности, па је преузело технику, колоратуру и изражајност из античке, грчко-римске уметности. Са друге стране, Стари завет као и Нови завет обилно су коришћени у погледу тематике и симболике, дајући катакомбама изразито хришћански карактер.

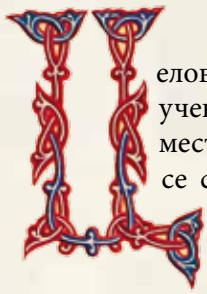
ПРИПРЕМА ЗА ЧАС

Школа	УМЕТНИЧКА ШКОЛА	Место: НИШ
Наставник (име и презиме)	Марија Миленковић и Дарко Крстић	
Предмет:	УГЛЕДНИ ЧАС - Историја уметности и Верска настава	Разред: II
Наставна јединица:	Библијске основе катакомбног сликарства	
Циљ наставне јединице:	Упознавање ученика са формалним утицајима грчко-римске културе на уметност раног хришћанства. Објашњење прелаза са антиконичног наслеђа Старог завета на иконичност раног хришћанства Новог завета. Разумевање катакомбне симболике на основу Библије. Хеуристички приступ проблематици и развијање естетских критеријума.	
Очекивани исходи:	- Идентификује различите односе према симболима везаним за хришћанство кроз историју. - Проналази примере тумачења у историји уметности, са посебним нагласком на епоху ранохришћанске уметности у катакомбама. Изражава став према примерима који приказују лик Исуса Христа и симболе хришћанства у историји уметности и општој култури.	
Методе рада:	Монолошка, дијалoшка, демонстративна	
Облици рада:	Фронтални, индивидуални	
Потребна опрема / услови / наставна средства...	Компјутер, екран за приказивање примера. Библија.	
Активности	Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Уводни део часа	Наставник поставља питања ученицима: Који су историјски и друштвени услови довели до појаве хришћанства? Шта је хришћанство? Какав је положај хришћана у оквиру Римског царства? Шта су катакомбе?	Ученици се јављају, дају одговоре, допуњају се аргументима и исправљају друге уколико има нетачних или непотпуних одговора.
Средишњи део часа	Наставник уз помоћ ученика и примера отвара тему ранохришћанског сликарства у катакомбама. Наставник берске наставе чита пригодне текстове из Библије који прате сликарства у катакомбама. Примери – СИМБОЛИ приказани на слајдовима 1. КРСТ са приказом Алфа и Омега 2. ГОЛУБ пије живу воду 3. РИБА 4. ДОБРИ ПАСТИР 5. ЈАГЊЕ 6. АГАПЕ Уз анализу примера од стране ученика и наставника доноси се најзначајнији закључци о особинама сликарства ове епохе.	Учествују у дискусији, промишљају, закључују. Ученици посматрају презентацију примера. У току презентације наставник верске наставе чита текстове, презентује, као и наставница историје уметности дискутујући о ликовном и литерарном контексту различитих симбола током историје. Детаљно се анализира свака слика, уз критички осврт ученика према сликарској техници, утицајима римско-грчке културе са нагласком на антиконичност Старог завета према иконичности Новог завета.
Завршни део часа	Наставник поставља питања ученицима. Који симболи се везују за период сликарства у катакомбама? Колико детаља о утицајима грчко – римске културе можете навести? Који период у историји доноси преврат у односу према хришћанству?	Ученици одговарају на питања и међусобно дискутују износећи своје ставове. Постављају питања наставницима уколико има недоумица или нејасноћа.
Начини провере остварености исхода	Наставници слушају одговоре ученика и имају увид у њихове ставове.	
Остало (нпр. стандарди, кључни појмови, корелација, међупредметне компетенције и сл.)	Кључни појмови: хришћанство, сликарство, Библија Корелација: Социологија, Психологија, Цртање и сликање, Теорија форме, Верска настава Међупредметне компетенције: сарадња, суштински и кључни појмови хришћанства, историјски утицаји	

Јелена Љубеновић

О МУДРОСТИ И ЗНАЊУ У УЧИОНИЦИ

Јер сад видимо као у огледалу, у загонетки,
а онда ћемо лицем у лице; сад знам делимично,
а онда ћу познати као што бих познат.
Сада остају вера, нада и љубав, то троје.
А највећа међу њима је љубав.
(1. Кор. 13. 12–13)

Леловит и аутентичан сусрет учитеља и ученика не проналази се увек на оним местима која су за учење предвиђена, где се стичу знања која имају за циљ стварање успешних индивидуа. Будући да се наставници обраћају одређеној групи ученика и на тај начин одржавају установљен поредак ствари, поставља се питање како обогатити однос са ученицима који показују посебна интересовања за одређени предмет, у нашем случају за верску наставу. За почетак бити ауторитативан у љубави, посвећен наставничком позиву, инспиративан и иновативан на часовима, и још бити *наставник – иријашељ* који подржава, разуме и храбри своје ученике на образовном путу. Бити наставник који своје ученике неизмерно воли

и у њима види вечни сјај мудрости и знања чије им делиће и сам увек ненаметљиво и пажљиво поверава на чување.

Ученик у разговору са наставником препознаје сопствене квалитете, самим тим у њему се распламсава љубав према знању, али не краткотрајном, већ вечном, уједно трансформативном и целоживотном.

Мудрост потребује најмање две стране које слободном вољом желе да развију своје интелектуалне и духовне светове. Стога однос изграђен на оваквој свези доноси, са једне стране, учитеља, односно личност која у процесу преношења знања и идеја напредује, негује већ постојеће вештине, развија их и надограђује, док са друге стране стоји и препознаје се ученик који се развија и самоостварује у складу са сопственом радозналешћу, талентима, трудом, као и датим условима. Ученик у разговору са наставником препознаје сопствене квалитете, самим тим у њему се

распламсава љубав према знању, али не краткотрајном, већ вечном, уједно трансформативном и целоживотном. У том препознавању, ученик

примећује да није свако знање по себи плодносно и делотворно, стога се постепено окреће ка светионику који тихо и снажно управља његов пут. Управо тај савршени светионик јесте Господ Исус Христос који попут невидљиве нити повезује наставника и ученика, и путоводи их дуж стаза васпитања и образовања којима се крај не назире, већ се сваким успешним односом учитеља и ученика наставља и обнавља – и заувек траје.

Простор учења као једно од поља за пастирско деловање у себи чува, таји и каткад отвара неиспричане приче о изузетним учитељима који су својом љубављу уткали и распламсали жељу за (са)знањем код својих слушалаца. У том духу, важно је споменути предстојећи пример. Свети Јован Кронштатски, осим тога што је као свештеник провео неколико деценија на острву Кронштат у Финском заливу наомак Санкт Петербурга, посвећено служећи својој пастви, предавао је и веронауку у локалној школи. Оплемењивао је учионицу изграђујући дух слободе, алтруизма и заједништва код својих ученика. У искреном препознавању и послушковању другог као ближњег и јединог свог, градио је чврсте мостове за своје ученике, и на том месту позивао их да своје таленте деле и међусобно допуњују. У том временско–просторном контексту није било размишљања о стварима попут примене одређених техника у настави, нпр. примене аудиовизуелних помагала и слично, а ипак су ученици били под дубоким утицајем његовог учења. Питамо се због чега је то било тако, али уједно не умањујемо значај и вредност данашњих савремених техника и материјала који несумњиво подстичу креативност и успех код ученика свих узраста. Не због тога што је светитељ на било који начин био аутентичан у начину на који је предавао или обрађивао материјал, већ због живог и непоновљивог односа који је, успостављајући са читавом групом ученика, успоставио са сваким учеником понаособ. Понекад се дешавало да је у учионици светитељ примећивао тугу и бес у срцима својих ученика, што га је на неки начин жалостило и изазивало унутрашње нерасположење. У тим тренуцима, желећи да говори на планирану тему за тај час, није успевао да се довољно концентрише, стога је одустајао. Уместо тога, пришао би тихо ученику коме је била потребна подршка, разговарао са њим све до оног тренутка док није

при-
метио
код њега про-
мену расположења.

Све док се природна блиставост учениковог ума и срца није сасвим вратила у учионицу. Затим би наставио своје започето предавање. Ти мали и важни кораци испуњавали би светитељев раскошан и велелепни дух. Ова прича сасвим лепо илуструје афирмативан однос учитеља и ученика, потврђујући да сваки сусрет јесте неотворено писмо које у себи сабира метафоричне поруке намењене обема странама.

Једном приликом, на часу верске наставе у Правно-пословној школи у Нишу, у оквиру наставне јединице „Откровење: позив у заједницу”, упитала сам ученике да изнесу своја мишљења на питање на који начин је Бог присутан у нашим животима. Једна од ученица на првој години дала је одговор који нисам заборавила: „Бог нам се открива када нам даје боље од онога чему се надамо.” Овај одговор није дат као дефиниција Божјег деловања и присуства, већ као искрено опажање једне средњошколке да је „вера основ свега чему се надамо, потврда ствари невидљивих” (Јевр. 11. 1). Управо

те невидљиве ствари налазе се у сржи нашег хришћанског образовања, позивајући нас да чинимо корак напред ка ученицима и себи, и ка делатном знању послатог нам свише.

Закључак постоји велика аналогија између задатка хришћанског васпитања и образовања и служења свете литургије. Као што знамо да је литургија најзначајније црквено богослужење које означава *заједничко дело и службу*, стога и хришћанско образовање јесте заједнички подвиг, односно задатак целе цркве, свих породица и наставника да на радост и надахнуће младе пастве, на којој ће једног дана бити исти задатак, стечено знање искрено негује, продуби и најзад преда. Митрополит Емилијан Тимиадис је сликовито приказао циљ образовања и васпитања попут „пуштања деце да дишу православни ваздух”.

Хоћемо ли афирмисати ученике да *дишу њравославни ваздух* зависи од нашег међусобног поштовања и уважавања. Јер као што сва стабла непрестано разговарају, надмећу се и сарађују и изнад и испод земље, тако и приче из многих учионица изазовно ничу, расту и најзад цветају из невидљивих корена осталих мудрих примера и прича. Стога испуњени небом знајмо да ће прихваћен и саслушан ученик у својој искрености једном покушати да својом храброшћу, визијом и мудрошћу изгради бољу учионицу, околину или свет од оног који му је био дат. Знајмо да учионице нису тек простори случајно нам дати, већ прозори којима смо окренути ка вечности у сусрет свим хришћанским врлинама.

Ученик у разговору са наставником препознаје сопствене квалитете, самим тим у њему се распламсава љубав према знању, али не краткотрајном, већ вечном, уједно трансформативном и целоживотном. У том препознавању, ученик примећује да није свако знање по себи плодносно и делотворно.

Хришћанско образовање јесте заједнички подвиг, односно задатак целе цркве, свих породица и наставника да на радост и надахнуће младе пастве, на којој ће једног дана бити исти задатак, стечено знање искрено негује, продуби и најзад преда.

Знајмо да
учионице
нису тек
простори
случајно
нам дати,
већ прозори
којима смо
окренути ка
вечности у
сусрет свим
хришћанским
врлинама.

Проф. др Ђорђе Станојевић

ТРАГАЊЕ ЗА ИДЕНТИТЕТОМ

Сликарство Лазара Возаревића

Аутор је редовни професор Факултета савремених уметности у Београду.

иљ пута Лазара Возаревића била је реализација сопственог идентитета кроз онај колективни, архетипски. Сасвим је логично што је он, као човек са ових простора, преузео темељ византијске естетике. У времену у коме је живео, Пабло Пикасо је био водећи светски уметник, а прве изложбе српске средњовековне уметности доживеле су велики успех на изложбама у Лондону и Паризу. То су две важне ставке које су суштински утицале на постављање темеља његовог уметничког концепта.

„Византинизирати кубизам” и „кубизирати Византију”! Једнодимензионална идеолошка критика нашег поднебља у то време није могла схватити тај дијалог. Повезивала га је са кубизмом и, генерално, са сликарством Пабла Пикаса. Тада у сфери ликовне критике још није постојала свест о дијалогу унутар историје уметности, о метајезичности, па је опстајала елементарна дилема: да ли је Возаревић Пикасов епигон или уметник са ових простора који се уздигао до величине светског мајстора.

Возаревић је користио црно-беле репродукције Пабла Пикаса као свој дијалогски избор и као подстицај. Преко њих је спровео један веома специфичан програм. Тај програм је карактерисао кубофутуризам, обликовање путем лопти, кубуса и изломљених геометријских облика, повезаних линеарним мрежама. Али, с обзиром на то да нема драматичног измештања тачке посматрања која је основ кубистичко-призматичног погледа, ово сликарство се развија као хармонична стилизација фигуративних представа, сведених на геометријске форме. То је једна врста имплементације универзалних хришћанских тема у савремене сликарске форме. Он, заправо, користи језик свог времена да би пренео поруку Византије и њене уметности.

„Византи-
низирати
кубизам” и
„кубизирати
Византију”!
Једнодимен-
зионална
идеолошка
критика
нашег
поднебља
у то време
није могла
схватити тај
дијалог.

Његов заједнички именитељ у поступку сликања је преминација цртачких структура над колористичким, површине над рационалношћу простора и геометријска конструкција облика са посебним акцентима на схематизованим округлим и овалним главама. Са ретким изузецима византијског пурпура и тамних окера, платна су сликана на позадини и у атмосфери лунарног, ониричног плаветнила. То је права атмосфера за свечану озбиљност његових ликова и сцена, патетику без геста, свет деспотски хладан у вечитом и непомућеном поретку ствари.

Фантазија, машта и инвенција нису, по правилу, особине уметника склоних интроспекцији. Изузимајући ретке композиције, Возаревићев иконографски програм је скроман. Као да је све време стајао пред једним мотивом „Богородице са дететом” и интерпретирао га. Сликао га је у свим фазама, инспиришући се православним средњовековним иконама. Како се временом мењао његов стил, исходи су били другачији, али однос између садржаја и смисла остаје постојан. И касније, у периоду

енформела, очигледна је зависност пиктуралних структура од истих извора, као што порекло металних апликација треба тражити у оковима хиландарских икона. Сваки избор садржаја открива психологију онога који га је изабрао. У Возаревићевом контексту то је мотив материнства. Код њега овај мотив није симбол у строгом смислу, већ персонификација – персонификација породичне и људске среће, обнове, извора вечитог постојања.

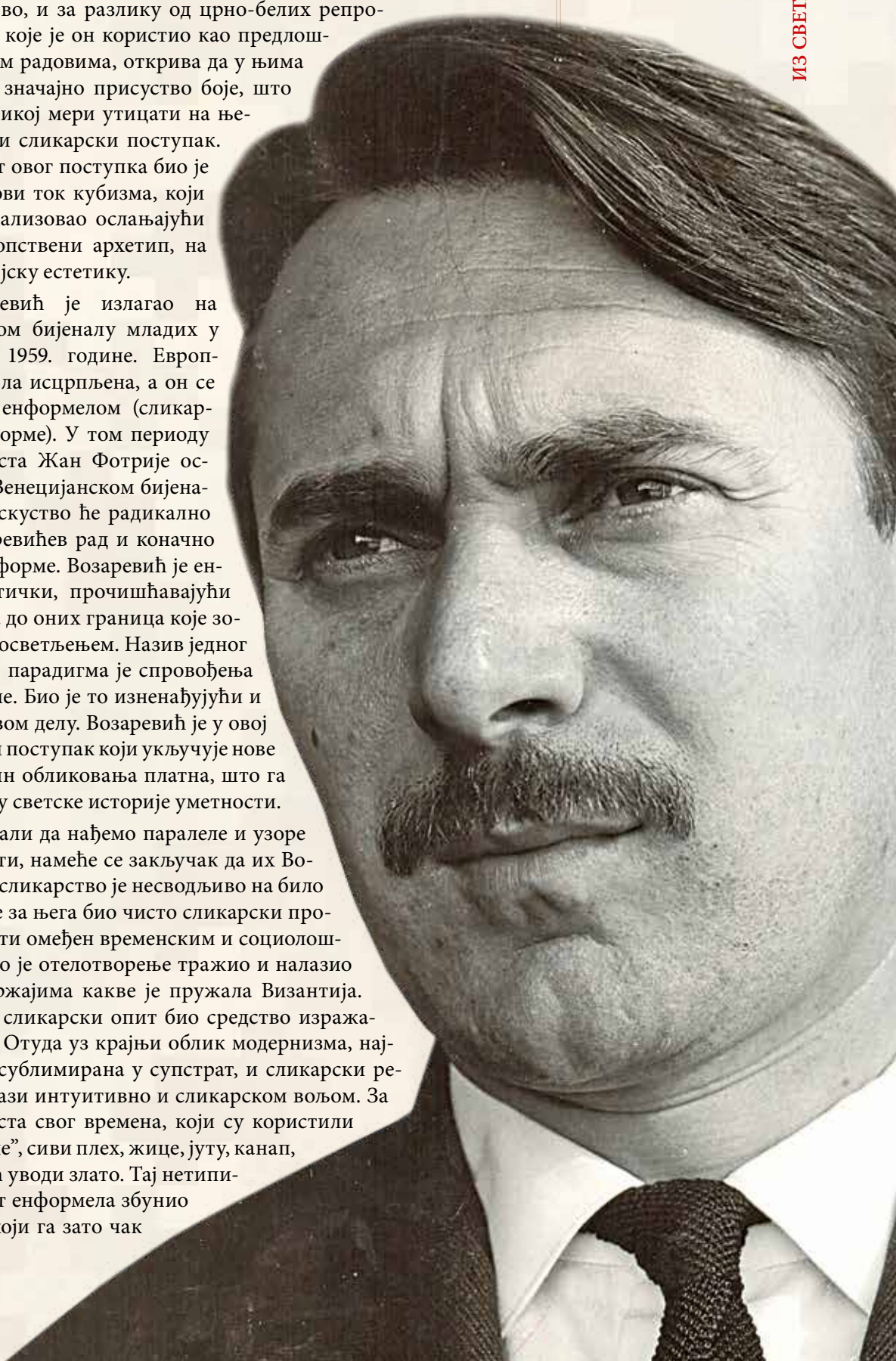
Возаревић је започео један нови поступак који укључује нове материјале и нови начин обликовања платна, што га приближава самом врху светске историје уметности.

Путовања у Париз веома значајно утичу на његов развојни ток. Веома важна је његова изложба одржана 1953. године у Галерији „Сент Пласид”. Смело је ступио на сцену тадашње престонице светског сликарства. Први пут је видео дела кубиста уживо, и за разлику од црно-белих репродукција које је он користио као предлошке својим радовима, открива да у њима постоји значајно присуство боје, што ће у великој мери утицати на његов даљи сликарски поступак. Резултат овог поступка био је један нови ток кубизма, који је он реализовао ослањајући се на сопствени архетип, на византијску естетику.

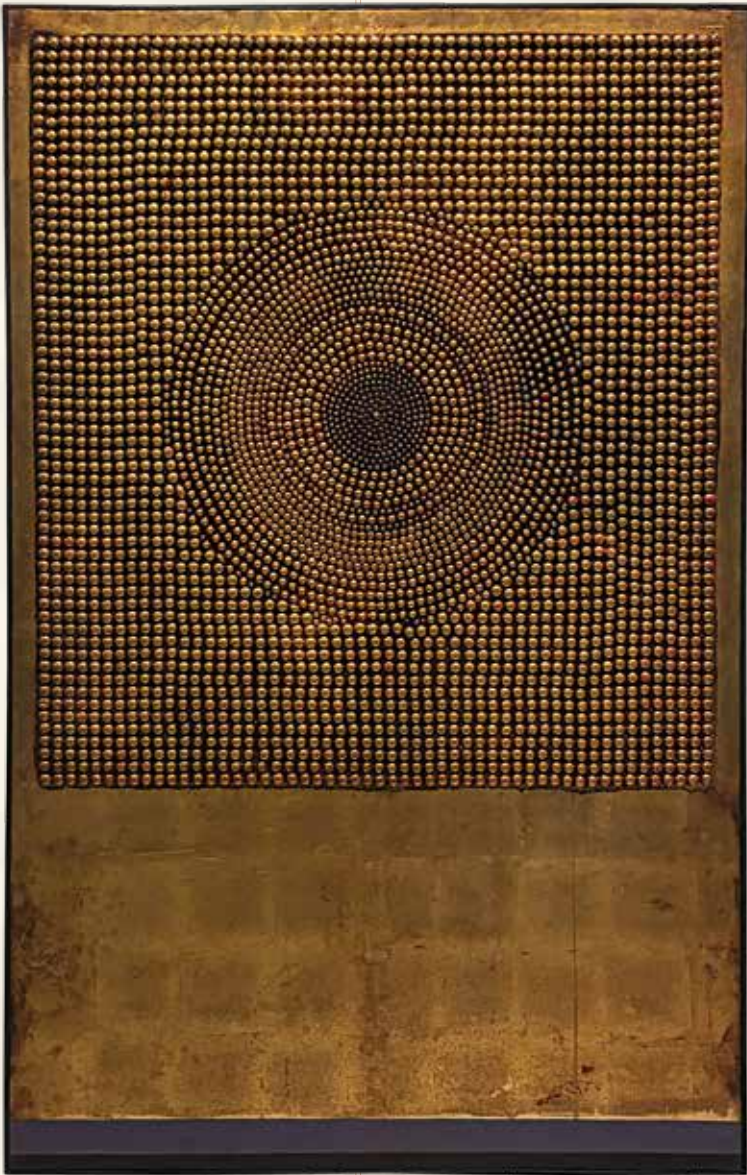
Возаревић је излагао на Првом бијеналу младих у Паризу 1959. године. Европска авангарда већ је била исцрпљена, а он се сусреће, први пут, са енформелом (сликарством изван или без форме). У том периоду француски енформелиста Жан Фотрије осваја „Златног лава” на Венецијанском бијеналу 1960. године. Ово искуство ће радикално утицати на даљи Возаревићев рад и коначно га ослободити узора и форме. Возаревић је енформелу приступио етички, прочишћавајући унутрашњи језик стила до оних граница које зовемо светлошћу или просветљењем. Назив једног дела „Форма без краја”, парадигма је спровођења идеје о растакању форме. Био је то изненађујући и снажан заокрет у његовом делу. Возаревић је у овој фази започео један нови поступак који укључује нове материјале и нови начин обликовања платна, што га приближава самом врху светске историје уметности.

Колико год покушавали да нађемо паралеле и узоре у западној уметности, намеће се закључак да их Возаревић нема, а његово сликарство је несводљиво на било чији израз. Енформел је за њега био чисто сликарски проблем, феномен уметности омеђен временским и социолошким оквирима, а његово је отелотворење тражио и налазио у већ откривеним садржајима какве је пружала Византија. Њему је енформел као сликарски опит био средство изражавања, а не крајњи циљ. Отуда уз крајњи облик модернизма, најдубља спиритуалност, сублимирана у супстрат, и сликарски резултати до којих се долази интуитивно и сликарском вољом. За разлику од енформелиста свог времена, који су користили „несликарске материјале”, сиви плех, жице, јуту, канап, песак и гипс, Возаревић уводи злато. Тај нетипичан материјал за покрет енформела збунио је многе теоретичаре, који га зато чак

Фото:
lazarvozarevic.com

Оба слоја
слике, један
интуитиван,
други
мислени,
припадају
истом
сликарском
универзуму
овог аутора.

Он их
синтетише
у једно дело
које постаје
комплексно и
које садржи
све елементе
људског духа.

стављају ван контекста овог покрета. Али он је увођењем злата кроз непосредну пиктуралност тог материјала добио резултат за којим је жудео, византијску узвишеност слике.

Возаревић је у свом сликарском опиту веома брзо отишао даље. Енформел је био исувише херметичан и некомуникативан, врло уске лингвистичке основе, да би се његова уметност могла усмеравати у том правцу. У односу на субјективно и случајно јавила се реакција у контексту повратка реду, дисциплини и разуму. Конструктивизам и геометризам европске авангарде су реакција насупрот уметничким идејама на подлози осећања и подсвести. Од послератног егзистенцијализма, рефлектованог у уметности апстрактног експресионизма и енформела, наступио је период развитка цивилизације у контексту развоја науке и технике. Конструктивизам је уметнички став који је био рефлексија новог времена. Возаревић је то дубоко осећао и његова уметност се мењала.

Морфологија Возаревићевих нових слика је врло једноставна. На подлози злата и мрко-црвених, сивих и смеђих слојева, често ближих примарним структурама него пиктуралности енформела, прво је укуцавао, а затим лепио металне полулопте разних пречника, чија се организација подређивала Еуклидовој геометрији: кругу, квадрату, правоугаонику, ромбу... Као што је енформел користио да би изразио колективни архетип, конструктивизам у делу Лазара Возаревића има исту улогу. Он није циљ по себи, већ средство којим он комуницира са великим учењем наших предака на овим просторима.

„Пулије”, како је називао металне полулопте, којима се служе тапетари, припадају истом духовном и цивилизацијском репертоару. Оне долазе са сребрних окова хиландарских и византијских икона. Слика је тако подељена на сликарски део и апликације геометријски структуриране, а обојене најчешће у жуто и црно. Дакле, с једне стране сликарска материја рођена у енформелу, трансцедентног порекла, а с друге стране, надчулни геометријски ликови, конзистентни као и она сама. Оба слоја слике, један интуитиван, други мислени, припадају истом сликарском универзуму овог аутора. Он их синтетише у једно дело које постаје комплексно и које садржи све елементе људског духа. Од енергије ероса и танатоса која се празни у примарним структурама сликарске материје, до превазилажења страственог и формирања разумних духовних слика које се реализују у једном апсолутном геометријском реду.

„Сликати не значи – сликати, сликати то значи мислити”, уметников је став изнет у недељном магазину *Дуја* (Београд, 2. 9. 1964). Он је своју уметност успоставио на мишљењу, контексту и релацијама. Василиј Кандински је писао да велика уметност мора имати три нивоа: први је лични у контексту исповести, други колективни, у контексту примене средстава свог времена, наслеђа, историје... трећи универзално уметнички, који се не може објаснити. Он је исти од Ласка и Алтамаре до данас. Возаревић је успео да обједини сва ова три елемента и направи уметност велике синтезе духа овог простора, где је кроз откривање колективног идентитета дефинисао свој и идентитет свих нас. То је разлог због чега је он један од највећих српских сликара.

АКТИВНОСТИ ВЕРСКОГ ДОБРОТВОРНОГ СТАРАТЕЉСТВА „ДОБРИ САМАРЈАНИН” ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније посетио је Медвеђу 9. фебруара 2023. године. Потписан је уговор између ВДС „Добри Самарјанин” Епархије нишке и Општине Медвеђа, чиме је започет пројекат изградње насеља за социјално угрожене становнике у овој општини. Епархија нишка ће финансијски подржати реализацију пројекта, док ће Општина Медвеђа уступити земљиште. Преосвећени владика истакао је да је уговором предвиђена изградња пет кућа за социјално угрожене вишедетне породице, као и да је хуманитарна организација „Our Serbs” из Чикага преузела на себе финансирање изградње прве стамбене јединице.

Дана 16. фебруара 2023. године, председници општина Лучани и Ариље, Миливоје Доловић и Предраг Маслар, у пратњи Милије Миленковића, посетили су Епархију нишку. Циљ посете двојице председника општина је потписивање уговора о личној донацији, који се односи на започети пројекат Верског добротворног старатељства Епархије нишке „Добри Самарјанин” – изградњу насеља за социјално угрожене породице у Општини Медвеђа. Испред ВДС-а уговор је потписао Преосвећени владика Арсеније.

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније потписао је уговор о извођењу радова са фирмом „Кућа Монт” из Ивањице, коју заступа Миломир Ђоковић, 21. марта 2023. године. Уговор се односи на акцију *Изградња насеља – кућа за социјално угрожене породице у Медвеђи*. Потписивању је присуствовао координатор ВДС-а, протонамесник Сениша Никитовић.

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније примио је делегацију хуманитарне организације „Срби за Србе”, на челу са председником Игором Рашулом, 25. априла 2023. године. Потписан је уговор о донацији са овом организацијом која је желела да узме учешће у акцији изградње кућа за социјално угрожене породице. Организација „Срби за Србе” донираће средства за изградњу једне од кућа које су предвиђене планом ове акције.

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније потписао је уговор о донацији прве куће у склопу хуманитарне акције *Изградња кућа за социјално угрожене породице у Медвеђи*. Уговор је потписан са Фондацијом „Our Serbs” из Чикага, коју заступа госпођа Кети Фенслоу. На иницијативу координатора ВДС-а Епархије нишке, протонамесника Синише Никитовића, организован је састанак са представницима Фондације „Our Serbs” из Чикага, на којем је договорено да ће ова Фондација у текућој години дати свој допринос у акцији.

Верско добротворно старатељство Епархије нишке „Добри Самарјанин” и ученици ОШ „Др Зоран Ђинђић” из насеља Брзи Брод унели су радост међу кориснике нишког Центра за пружање услуга социјалне заштите „Мара” 31. јануара 2023. године. У здруженој хуманитарној акцији корисницима Центра подељени су празнични пакетићи.

Дана 13. фебруара 2023. године, Дому за незбринуту децу „Душко Радовић” у Нишу уручени су пакетићи са слаткишима од стране Верског добротворног старатељства Епархије нишке „Добри Самарјанин”.

Извор: vds.eparhijaniska.rs

066 82 88 918

vds.dobrisamarjanin@eparhija-niska.rs

vds.eparhijaniska.rs

ОСВЕЋЕЊЕ ПРОСКИНИТАРА У КЛИНИЧКОМ ЦЕНТРУ НИШ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније посетио је 2. фебруара 2023. године Клинику за анестезију и интензивну терапију Клиничког центра Ниш. Овом приликом, Преосвећени владика је осветио икону која ће у дивном проскинитару красити простор ове клинике, на охрабрење и оснажење вере у милост и помоћ Божју, како лекара који овде раде, тако и пацијената који се овде лече. По освећењу, руком Његовог преосвештенства уручене су грамате у знак захвалности проф. др Радмилу Јанковићу, руководиоцу Клинике, и др Александру Николићу, анестезиологу, чијим је трудом и љубављу омогућено ово освећење.

Асист. др Александар Николић

БОЖЈА ДЕЛА У ЈЕДИНИЦИ ИНТЕНЗИВНОГ ЛЕЧЕЊА

Сведочанства лекара

Лекарски позив по мом скромном мишљењу је заправо Божији дар, а основа за бављење овим послом је хуманост. Без јаке воље да некоме помогнете, да учините, будете љубазни, нема ни истинске жеље за овим позивом. Медицина је јако комплексна, треба имати и стручност и знање и вештине, али и људске способности, да знате да смирите неког, да му помогнете, да разумете, да нисте нестрпљиви, нерасположени. У свакодневном раду лекари су приливом великог броја пацијената често превише оптерећени, изложени су великом стресу и напору, и нажалост, поред струке, знања и вештине често пацијенти буду ускраћени за ону другу страну медицине, а то је утеха, савет и љубазност.

У јединици интензивног лечења су углавном смештени пацијенти који су из неког разлога животно угрожени. Медицина свакога дана све више напредује, и данас у свету модерне медицине постоје апарати који могу заменити улогу срца, плућа, као и лекови који одржавају хемодинамску стабилност пацијента, али нажалост, то није довољно како би исход лечења био позитиван. Сведоци смо заправо Божијих дела у нашој јединици интензивног лечења, бар смо их ми тако схватили, јер поред свег труда, знања, вештина, лекова, апарата, често бивамо немоћни, и када изгубимо и последњи трачак наде за опоравак пацијента и његов живот, врло брзо нас Бог демантује својим делима, које ћу у следећим примерима описати.

Вељко је дечак старости 17 година, који је након саобраћајне незгоде задобио изузетно тешку повреду главе и можданог паренхима. Прогноза за преживљавање је била поражавајућа, ако то може да се изрази у процентима онда је то 1%, јер је дијагностиком утврђена тешка повреда главе, са клиничким знацима који указују на губитак свих можданих активности.

Аутор је специјалиста анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије на Клиници за анестезију и интензивну терапију Универзитетског клиничког центра Ниш

По прогнозама наших најiskusнијих анестезиолога и неурохирурга чекало се само када ће срце престати са радом, изгубљена је сва нада за преживљавање. Родитељи су добили следећу информацију: Ми смо све урадили, упркос свему прогноза је лоша, једино чудо може да га спаси. Заправо то чудо се и десило. Родитељи су били у манастиру у Туману и у Манастиру Св. Стефана у Липовцу, донели су свету водицу да га умијемо, и део одоре свеца да буде поред њега. Те ноћи Вељко је отворио очи, продисао, скинут је са машинске вентилације, а већ наредних дана је причао са нама. Вељко је скоро прославио свој 18. рођендан, и наставио нормалан дечачки живот са својим вршњацима.

Јелена је пацијенткиња старости 46 година, имала је тешку форму сепсе, због које је и уклоњен бубрег, и у интензивној нези провела је

120 дана. Три пута јој је престајало срце са радом и готово да не постоји компликација коју она није доживела. Након последње реанимације, схватили смо да смо заправо поред свега опет немоћни и вапили да се опет деси неко чудо да Јелена преживи. Недавно је дала интервју за једне новине: „Нисам религиозна, али ми је доктор након последње реанимације и буђења из вештачке коме донео освећену водицу из Манастира Светог Нектарија Егинског. Гледам га и мислим се: Да ли се шалиш?

Чудо се опет десило. Јелена је код куће, наставила је свој живот и вратила се свом послу.

У научној медицини не постоји статистика о већем преживљавању верујућих болесника. Али већина лекара се слаже да верујући људи подносе болест с већим трпљењем. И можда управо религиозно искуство помаже верујућим

људима да се с повећењем односе према лекару који их лечи, јер је и у Библији речено: подај лекару част која му припада, јер га је Господ створио, и од Вишњегга је – исцељење.

Након оваквих подвига јавила се потреба од стране лекара, да добијемо проскинитар и икону на нашој клиници. Његово преосвештенство Епископ нишки господин Арсеније је 2. фебруара 2023. године извршио чин освећења проскинитра на Клиници за анестезију и интензивну терапију, УКЦ Ниш. Ово је био велики благослов за цео УКЦ Ниш, како за све запослене, тако и за пацијенте који се налазе на клиници, да се помолу и пронађу утеху у најтежим тренуцима животне борбе.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ЗБОРНИКА „СВЕТИ КРАЉ МИЛУТИН НА РАСКРШЋИМА СВЕТОВА“ У ИЗДАЊУ ЗАДУЖБИНЕ ХИЛАНДАРА

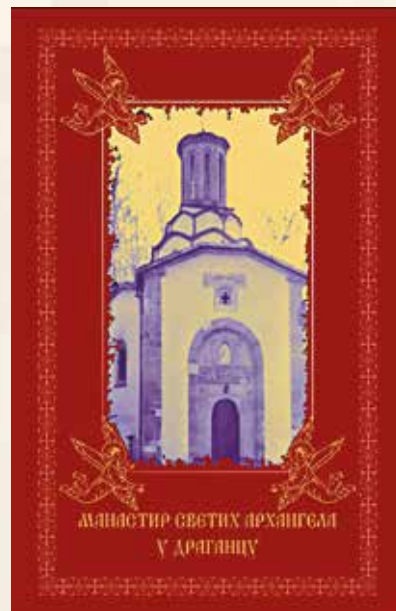
Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, 2. априла 2023. године у Светосавском дому у Нишу одржана је промоција монографије *Свети Краљ Милутиин на раскрићима светинова*. Уредници ове монографије су Срђан Пириватрић, Смиља Марјановић Душанић и Даница Поповић. Издавач је Задужбина Светог манастира Хиландара. Монографија је посвећена седамстој годишњици од упокојења Стефана Уроша II Милутина, краља и самодршца све српске и поморске земље, другог ктитора Светог манастира Хиландара, човека и владара на раскрићу светова – Истока и Запада.

Шеснаесторо истакнутих стручњака српског средњег века је на позив Задужбине Светог манастира Хиландара на свеобухватан начин представило личност Светог краља Милутина, његову владавину и наслеђе. Препоруке рецензента, угледних светских византолога и историчара средњег века потврђују да је реч о капиталном делу, важном за српско наслеђе и културу.

На промоцији одржаној у Нишу, о монографији *Свети краљ Милутиин на раскрићима све-*

инова говорили су Епископ нишки Арсеније, Миливој Ранђић, директор Задужбине Светог манастира Хиландара, др Срђан Пириватрић са Византолошког института САНУ и протојереј ставрофор др Владимир Вукашиновић, професор Православно богословског факултета Универзитета у Београду. Преосвећени г. Арсеније отворио је скуп својим поздравним словом, благословивши све сабране и нагласивши значај чињенице да се о Манастиру Хиландар и његовом ктитору говори у граду Нишу, с обзиром на његове вековне везе са овом највећом српском светињом.

Миливој Ранђић говорио је о свештеном сећању на Светог краља Милутина, које је расло са свим значајним подухватима због којих га је Црква прославила, и нагласио да се нада да је монографија отворила потребу за даљим истраживањима. Др Срђан Пириватрић представио је монографију и њене тематске целине, нагласивши да је тема о Светом краљу стара тема српске историографије, где су добијени одговори на многа питања, али је свакако био приметан недостатак потпунијег осврта на његову владавину. На крају је проф. др Владимир Вукашиновић указао на значај свештене исихастичке праксе за Светог краља Милутина, као и на важност учешћа теолога у овако значајним научним подухватима, који би о тој пракси дали прецизнији и обухватнији увид.

НОВА МОНОГРАФИЈА НИШКОГ ПРОТОЈЕРЕЈА ПРОФ. БОБАНА СТОЈКОВИЋА

Свештеник Бобан Стојковић, *Манастир Светих Архангела у Драганицу*. – Ниш: Народна библиотека „Стеван Сремац”, 2023.

У својој новој монографији протојереј професор Бобан Стојковић, зналачки систематизујући невелик број пре свега необјављених извора из Архива Србије – Фонда Министарства просвете и Архиве Епархије рашко-призренске, али и штампе и неколико десетина књига и рукописа, оставља значајно историјско сведочанство о бисеру црквене архитектуре из Косовског Поморавља, одакле и сâм потиче. Након уводних речи о манастирском животу уопште и о Косовском Поморављу као бранику православља, аутор разматра легенде о постанку и називу Манастира Драганац, износећи биографије Драгане Хребељановић, једне од кћери кнеза Лазара, и Константина Немањића, старијег сина Светог краља Милутина, највероватнијег ктитора ове светиње. Он затим пише о Манастиру Драганац кроз векове, историји његовог монаштва, као и ризници овог манастира и његовом значају данас. ■

ОТВАРАЊЕ ИЗЛОЖБЕ ПОСВЕЋЕНЕ БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ПАТРИЈАРХУ ИРИНЕЈУ У НИШУ

Негова светост Патријарх српски г. Порфирије благословио је отварање изложбе посвећене блаженопочившем Патријарху српском Иринеју у просторијама Музеја црквених старина Епархије нишке у Светосавском дому у Нишу, у петак 21. априла 2023. године. Отварању изложбе присуствовали

су преосвећена господа епископи: врањски Пахомије, тимочки Иларион, домаћин нишки Арсеније, далматински Никодим и мохачки Дамаскин; архимандрити: Нектарије, главни секретар Светог архијерејског синода, Данило, директор Патријаршијске управне канцеларије, и Сергије, игуман манастира Острог; свештенство, монаштво и верни народ. Ова изложба приказује четворовеценијски живот и рад Патријарха Иринеја на трону нишких епископа.

На отварању, присутнима су се обратили Његова светост Патријарх српски г. Порфирије и Његово пресвештенство Епископ нишки г. Арсеније.

Усвоме обраћању, Патријарх Порфирије истакао је да се изложбом блаженопочившег патријарха Иринеја ми не сећамо само његовог

лика, дана и времена које је провео са нама, већ да се, сећајући се својих претходника, ми сећамо онога што смо добили од њих, онога што нам је предато. Његова светост рекао је да је живот блаженопочившег Патријарха Иринеја сав био у знаку распетог и васкрслог Христа, и пожелио присутнима да изложба буде отворена попут двери отворених ка лику блаженопочившег Патријарха Иринеја, а са њим да сви заједно будемо окренути ка Царству небеском.

Његово пресвештенство Епископ нишки г. Арсеније у свом пригодном обраћању и добродошлицу Патријарху Порфирију и свима присутнима рекао је да је блаженопочивши Патријарх Иринеј, отишавши из Епархије нишке у трон Св. Саве, до краја живота остао везан за град Ниш и Епархију нишку. Тога ради, Епархија нишка и његови пријатељи које је дуго стицао одлучили су да се његовом лику и делу одуже на достојанствен начин. Предмети који

су изложени лична су заоставштина блаженопочившег Патријарха Иринеја, а од посебних драгоцености Његово пресвештенство г. Арсеније истакао је одежду са устоличења у трон епископа нишких из 1975. године. Вечерашња изложба је скромна, али подобна ономе у чију част је приређена. Отишавши из Ниша, већи део ствари он је понео са собом, а и да није, вечерашња изложба не би била много богатија. Она је била сведочанство о животу скромног човека, подвижника и великог господина нишког владичанства, блаженопочившег Патријарха српског Иринеја, додао је Преосвећени г. Арсеније.

На отварању изложбе наступила је Нишка црквена певачка дружина „Бранко”.

Његова светост
Патријарх српски г. Порфирије

ПРИПАДНИК МОНАХА СТАРОГА КОВА

Реч на освећењу споменика
Патријарху српском Иринеју

После светог евхаристијског сабрања, у порти Саборног храма одржана је свечана академија у част блаженопочившег Патријарха Иринеја, на којој су наступили Нишко црквено певачко друштво „Бранко” и Академски фолклорни ансамбл „Оро” из Ниша. Његова светост Патријарх српски г. Порфирије осветио је споменик блаженопочившем Патријарху Иринеју и том приликом беседио:

ристок васкрсе! Ако има светих градова у српском народу, онда је засигурно град Ниш нераскидиво скопчан са светошћу, јер је готово читава васељена прогледала Христом. Благодарећи благо-

словеном граду Нишу почела је да дише Христом, да мисли Христом, да живи Христом, јер у овом граду је рођен онај који је отворио широм двери историје за реч Јеванђеља, онај који је – славили смо овде седамнаестовековни јубилеј – написао и потписао Милански едикт и једанпут за свагда рекао да је Христос алфа и омега, да је истина света и човека у Христу откривена, истина о Богу у којем јесте смисао назначења и пуноћа човековог постојања.

Благословени смо данас овде у граду Нишу пре свега због тога што смо служили свету Литургију и причестили се Телом и Крвљу Христовом. Нарочито смо данас

Освећујући тај споменик, отворимо себе, своје срце и своју душу за све оно што нам је Патријарх Иринеј оставио.

благословени, јер смо се окупили да откријемо и осветимо споменик великог међу српским патријарсима, Патријарха српског Иринеја. Освећујући тај споменик, отворимо себе, своје срце и своју душу за све оно што нам је Патријарх Иринеј оставио, а послушавши реч апостола Павла који каже: Оно што примисмо то и предајемо. Патријарх Иринеј је несумњиво оно што је примио од Господа Бога, од Христа, оно што је примио од светих отаца и праотаца наших, наших предака, оно што је

примио од Цркве, нама оставио и предао. То је баш оно што је и знак наш ових дана, празник и слава свих нас православних хришћана. Рођен у телу, оваплоћени Син Божји, али пострадали и распети, а што је најважније и васкрсли Христос. То је оно што смо примили од свих наших претходника, а у новија времена од Патријарха Иринеја. То смо дужни да предамо. Све остало су струје и наноси што дођу и прођу, али живи Христос као камен темељац нашег живота, као онај који треба да буде на првом и најважнијем месту у нашим животима, то је оно што смо примили. И баш зато што смо примили Христа без обзира на наше падове и посртања, без обзира на наше погрешке, вером нашем у Христа

увек ћемо се враћати, јер имамо коме и чему да се вратимо. Увек ћемо бити на истинском и правом путу макар за кратко деловало да смо изгубљени. Напросто котва наша је у Христу, у Цркви Његовој. И то смо примили од блаженопочившег Патријарха Иринеја. Та котва нас увек враћа себи, јер нас враћа Христу, али примили смо и оно што јесте суштина хришћанског и православног живота.

Блаженопочивши Патријарх Иринеј је припадник аутентичних Срба, Срба православних монаха, монаха старог кова. Хвала Богу, има их још увек међу нама. Монаси старог кова јесу најбољи изданци Срба старог кова, који без обзира на узлете, на позиције и на иметке, на успехе од овог света, увек су били и јесу чврсто на ногама, увек су били на земљи. Знали су да сваки успех, као и пад, када је у Христу има смисла. Као и обрнуто, да сваки пад, као и успех, мимо Христа јесте губитак. Зато је главна црта блаженопочившег Патријарха Иринеја, али и монаха старог кова, Срба старог кова, скромност и смирење. А то је оно на шта нас позивају свети оци, који веле: Можеш имати све врлине овог света и заиста бити врлински човек, али ако немаш смирење и скромност, узалуд било. То ти је само сигуран пут у пропаст. А можеш бити најслабији, најнемоћнији и најгрешнији човек од кога сви беже и кога сви презиру, међутим, ако имаш смирење, ти си задобио Царство Божје и сведочиш Царство Божје. Патријарх Иринеј је био старог кова и монах, и хришћанин, и пастир, и

Србин. Када кажем старог кова то значи оног кова који има трајну вредност, па зато ма колико тај ков носио епитет стари будући да је трајан, он је вечан, он је и садашњи и савремен и треба да буде и будући за сваког од нас.

Ураној младости дописивао се са Светим оцем Јустином Поповићем и са крајњим смирењем показао велику духовну глад за Христом и за вечношћу. Готово истога дана, по датумима гледано, отац Јустин би му одговарао. Исти случај је његова преписка са великим светитељем Амфилохијем са Патмоса, који је био ученик и послушник Светог Нектарија Егинског. Исто тако, свако писмо које је добијао од Светог Ам-

филохија адресирано је на датум када је добио писмо. Дакле, истог дана би одговарао Свети Амфилохије. Те преписке сведоче о дубоким гладима и жеђима блаженопочившег Патријарха Иринеја за Христом. Свако писмо потписивао би скромним и једноставним речима: најмањи међу монасима. Он је дакле имао оно што је најважније и из чега је све остало извирило – блажену скромност, благочестиву једноставност, хришћанску у правом смислу те речи врлину, хришћанску православну простоту истинског и правога подвижника, простоту у смислу једноставности. И то што је био његов почетак, свако ко је макар једанпут дошао са њим у додир зна да је био садржај његовог живота у све дане док је био међу нама. Све остало из тога је извирило. Ми смо се данас сабрали да у радости Васкрсења Христовог осветимо овај његов споменик, али истовремено – не само не губећи сећање на њега – молимо се Богу за њега и за спасење његове душе, јер молитва Цркве је потребна свима. Исто тако да се молимо да он Бога моли за нас, јер сам сигуран да је у наручју Божјем, да је у Његовој близини.

Ми који смо овде сабрани – да молитвом блаженопочившег Патријарха Иринеја имамо мир, љубав, радост и толико потребну свима нама, као Цркви и као народу, слогу, разумевање и јединство. То значи да баш оно што је живео блаженопочивши Патријарх Иринеј, који је био неко ко није гледао на недостатке других, који је био спреман да прихвата сваког без обзира на то у којој се мери слаже или не слаже са њим, био је спреман да увек има места у близини за другог. Зато и ми да негујемо разумевање, да негујемо јединство, да негујемо саборност пре свега у породици, у комшилуку, међу рођацима, а онда шире и шире, у читавом нашем народу у нашој драгој, вољеној Србији, али и изван њених граница, где год сеже знак постојања нашег народа, где год постојимо и нарочито – ево, да се сетимо управо речи блаженопочившег Патријарха Иринеја – да Бог да мир на Косову и Метохији за све људе, а нарочито за наш народ, и да Господ својом десницом не дозволи да Косово и Метохија на било који начин – да цитирам самог Патријарха Иринеја – буде откинута, буде отуђено од нас, а такође да буде простор разумевања, праштања, трагања за путевима заједничког живота и постојања свих људи који су тамо, али и у читавом свету.

Био је неко ко није гледао на недостатке других, који је био спреман да прихвата сваког без обзира на то у којој се мери слаже или не слаже са њим, био је спреман да увек има места у близини за другог.

ЈЕРОМОНАХ ВАСИЛИЈЕ ПАНИЋ

*Сећајте се својих учитеља
који су вам пророковали реч Божију;
гледајте на свршетак њихова живота
и угледајте се на веру њихову
(Јевр. 13. 7)*

Јеромонах Василије рођен је 14. фебруара 1936. године у селу Дојкинци на Старој планини у околини Пирота. Добио је име Ђорђе, по светом мученику Георгију, светом заступнику његове благочестиве породице. Одрастао је у том височком селу, у даноноћном труду на пољопривреди, бризи око скромног имања и стоке, у честитости и побожности.

Његову честиту, нежну и изнад свега богочежњиву душу приметио је тадашњи Епископ нишки г. Јован Илић и предложио овом стаситом младићу да пође у оближњи Манастир Рођења Пресвете Богородице у Височној Ржани, да би код јеромонаха и тадашњег игумана Дионисија Пантелића похађао Монашку школу. Он је то радосно прихватио као дар из руке Божије. Ту се поучавао духовној науци, вери православној као и самом начину слављења Бога, молитвама, појању, богослужењу. На дан Светог Симеона Мироточивог 1965. године, Епископ Јован је рукоположио Ђорђа у свештенички чин и поставио га на Црвеноречку парохију, у Храм Светих Кирила и Методија, где је предано служио Богу и људима до свог одласка у пензију.

У своје родно село Дојкинци вратио се са другом Јелицом, са којом је изродио две кћери и сина, и ту неуморно и ревностно служио пуних седамнаест година, до њеног упокојења. Своју пастирску дужност обављао је достојанствено, смирено и одговорно, истрајавајући у молитви и у најтежим временима. Поучавао је и духовно крепио своју паству, редовно служећи свету литургију у Храму Светог Николаја Мирликијског из XV века, увек усмеравајући душу ка спасењу.

Извор: „Млади православца“, билтен Храма Рођења Христовог у Пироту
Фото: Иван Манчић

Након упокојења супруге и бравка са својом породицом у Белој Паланци, отац Ђорђе се по својој жељи вратио у височки крај, примио монашки постриг 2017. године и постао сабрат Манастира Пресвете Богородице у Височној Ржани као јеромонах Василије, где је служио до своје блажене кончине.

Његова скромност, смиреност, човекољубље и пре свега љубав ка Христу пленила је срца свих. Као такав, остаће у сећањима и молитвама братије, породице, парохијана и својих духовних чеда.

Помени, Господе, слугу свога, јеромонаха Василија у Царству твоме!

ЕПИСКОП НИШКИ У ПОСЕТИ ЕПАРХИЈАМА ДАЛМАТИНСКОЈ И ГОРЊОКАРЛОВАЧКОЈ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније саслуживао је са још тројицом архијереја на светој архијерејској литургији у Манастиру Крка (Епархија далматинска), којом је началствовао Његово преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки г. Сергије 12. фебруара 2023. године, на празник Света Три јерарха, поводом славе најстарије Српске православне богословије Света Три јерарха. Епископ нишки саслуживао је са још тројицом архијереја и на светој архијерејској ли-

тургији у Саборном храму Светог Николаја у Карловцу (Епархија горњокарловачка), којом је началствовао Његово преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки г. Сергије 14. фебруара 2023. године, на празник Светог мученика Трифуна, поводом крсне славе Епископа горњокарловачког г. Герасима.

МИТРОПОЛИТ ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКИ Г. ЈОАНИКИЈЕ У ПОСЕТИ ЕПАРХИЈИ НИШКОЈ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније дочекао је 21. фебруара 2023. године у порти Саборног храма Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу Његово високопреосвештенство Митрополита црногорско-приморског г. Јоаникија. Након свечаног дочека, доксологије и обиласка Саборног храма, Високоп-

реосвећени г. Јоаникије је у Великој сали Универзитета у Нишу учествовао у промоцији научног зборника *Осам векова Српске православне цркве у Црној Гори*, који је објављен у издању Центра за црквене студије у Нишу 2021. године. По окончању овог скупа, Митрополит црногорско-приморски је у пратњи Епископа нишког посетио и Цркву Светог Василија Острошког у Нишу, где је дочекан од стране свештеника овога храма.

ЕПИСКОП ТОПЛИЧКИ Г. ПЕТАР У ПОСЕТИ МАНАСТИРУ СВЕТОГ НИКОЛЕ У КУРШУМЛИЈИ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније дочекао је 25. фебруара 2023. године у Манастиру Светог Николе у Куршумлији Његово преосвештенство Епископа топличког г. Петра, викара Његове светости Патријарха српског г. Порфирија. Након

свечаног дочека и чина доксологије, Преосвећени г. Петар началствовао је празничним вечерњим богослужењем у овој немањинској светињи, која је била седиште древне Епископије топличке. Овом вечерњом службом започето је прославање Светог Симеона Мироточивог, ктитора Манастира Светог Николе. Са благословом Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, у Недељу сиропусну, 26. фебруара 2023. године, на празник Светог Симеона Мироточивог, евхаристијским сабрањем у Манастиру Светог Николе у Куршумлији началствовао је Његово преосвештенство Епископ топлички г. Петар, уз саслужење свештеника и свештенмонаштва Епархије нишке.

ЕПИСКОП НИШКИ У ПОСЕТИ МИТРОПОЛИЈИ ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКОЈ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније посетио је у суботу, 25. марта 2023. године, Манастир Острог (Митрополија црногорско-приморска), где је дочекан свечаним чином доксологије. Истога дана, у навечерје Недеље четврте Великог поста, Епископа нишког је у Саборном храму Васкрсења Христовог у Подгорици свечано дочекао Његово високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски г. Јоаникије. Преосвећени г. Арсеније је том приликом служио празнично вечерње са петохлебницом, након чега је у крипти Саборног храма одржао предавање на

тему „Велики пост”, говорећи о нашем заједничком поклоничком духовном путовању, које нас води ка једноме циљу, празнику Васкрсења Христовог. Са благословом Митрополита црногорско-приморског, Епископ нишки г. Арсеније служио је свету архијерејску литургију у Храму Васкрсења Христовог у Подгорици 26. марта, у Недељу четврту Часног поста, уз саслужење свештенства подгоричког Саборног храма. Истога дана, у пратњи домаћина, Високопреосвећеног г. Јоаникија, Преосвећени г. Арсеније посетио је Цркву Момишићких мученика у градском насељу Момишићи у Подгорици.

ИКОНА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ У ХРАМУ РОЂЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ЛЕСКОВЦУ

У петак, 31. марта 2023. године, пете седмице Часног поста, у навечерје Суботе акатиста, у Храму Рођења

Пресвете Богородице – Цркви Оцаклији у Лесковцу, јеромонах Пантелејмон Мијаиловић служио је свечано бденије. Пре почетка службе, у храм је унета Икона Пресвете Богородице Тројеручице, која је са благословом Његове светости Патријарха српског г. Порфирија донета из Храма Светог Саве на Врачару и која је остала у Лесковачком храму до 3. априла 2023. У суботу пету Свете четрдесетнице, 1. априла 2023. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније началствовао је свеште-

ним евхаристијским сабрањем у Храму Рођења Пресвете Богородице, уз саслужење лесковачког свештенства.

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ Г. ПОРФИРИЈЕ У ДРУГОЈ КАНОНСКОЈ ПОСЕТИ ЕПАРХИЈИ НИШКОЈ

Његово преосвештенство Епископ нишки Арсеније са мноштвом свештенства и верног народа дочекао је у петак Светле седмице, 21. априла 2023. године, у порти Саборног храма Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу, Његову светост Патријарха српског г. Порфирија. Након свечног чина доксологије, коју је у присуству петорице архијереја служио архимандрит Серафим Мишић, Преосвећени г. Арсеније и Његова светост разменили су поздравне речи, честитајући Празник над празницима, а присетивши се притом и блаженопочившег Патријарха српског Иринеја, претходно дугогодишњег Епископа нишког, чији ће величанствени споменик, који се налази у порти Саборног храма у Нишу, наредног дана бити освећен. Његова светост Патријарх Порфирије уручио је Копненој војсци Србије Орден Светог краља Милутина, који је примио командант Копнене војске генерал-потпуковник Милосав Симовић. Исте вечери Патријарх српски отворио је у Светосавском дому Саборног храма у Нишу, у просторијама Музеја црквених старина

Епархије нишке, свечану изложбу посвећену блаженопочившем Патријарху Иринеју, којом је приказан његов четвородеценијски живот и рад на трону епископа нишких.

Његова светост Патријарх српски г. Порфирије служио је свету архијерејску литургију у суботу Светле седмице, 22. априла 2023. године, у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу, уз саслужење преосвећене господе епископа: врањског Пахомија, шумадијског Јована, тимочког Илариона, далматинског Никодима, мохачког Дамаскина, домаћина Епископа нишког Арсенија, свештенства и монаштва из више епархија Српске цркве. Патријарх српски одликовао је Орденом Светог краља Милутина чланове Клуба привредника из Ниша и његовог председника, г. Драгана Милошевића, на чију иницијативу је и започета израда споменика блаженопочившем Патријарху Иринеју, који краси порту Саборног храма. По окончању свете литургије, Патријарх Порфирије је осветио споменик некадашњем Епископу нишком и претходном Патријарху српском Ири-

неју, након чега је пригодном и надахнутом беседом говорио о значају вољеног нишког архијереја. По освећењу, уследио је богат културно-уметнички програм.

СЛУЖЕЊА ЕПИСКОПА НИШКОГ ГОСПОДИНА АРСЕНИЈА

У периоду од 28. јануара до 22. априла 2023. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније је:

29. јануара – у Недељу тридесет трећу по Духовима служио свету архијерејску литургију у Храму Светог оца Николаја у Алексинцу;

5. фебруара – у Недељу о митару и фарисеју служио свету архијерејску литургију у Храму Светог великомученика Прокопија у Прокупљу;

12. фебруара – у Недељу о блудном сину, на празник Света Три јерарха, саслуживао на светој архијерејској литургији којом је начествовао Његово преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки г. Сергије у Храму Светих архангела у Манастиру Крка (Епархија далматинска), на дан славе Српске православне богословије Света Три јерарха у Крки;

14. фебруара – у уторак Недеље месопусне, на празник Светог мученика Трифуна, саслуживао на светој архијерејској литургији којом је начествовао Његово преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки г. Сергије у Саборном храму Светог Николаја у Карловцу (Епархија горњокарловачка);

19. фебруара – у Недељу месопусну служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

26. фебруара – у Недељу сиропусну, на празник Преподобног Симеона Мироточивог, служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Симеона Мироточивог у Лесковцу, на дан обежавања храмовне славе;

1. марта – у среду прве седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Саборном храму Светих архангела у Нишу;

4. марта – у суботу прве седмице Часног поста – Теодорову суботу, служио свету архијерејску литургију у Храму Васкрсења у Нишу;

5. марта – у Недељу православља, прву Часног поста, служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу, на којој је рукоположио монаха Пантелејмона Мијаиловића, службеника Епархије нишке, у чин јерођакона;

8. марта – у среду друге седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Храму Светог оца Николаја у Алексинцу;

10. марта – у петак друге седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Храму Рођења Пресвете Богородице у Лесковцу;

12. марта – у Недељу другу Часног поста служио свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Стефана у Липовцу;

17. марта – у петак треће седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Храму Вознесења Господњег у Белој Паланци;

19. марта – у Недељу трећу Часног поста служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу, на којој је рукоположио јерођакона Пантелејмона Мијаиловића у чин јеромонаха;

22. марта – у среду четврте седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Храму Светог великомученика Прокопија у Прокупљу;

24. марта – у петак
четврте седмице
Часног поста

служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

26. марта – у Недељу
четврту Часног поста

служио свету архијерејску литургију у Храму Васкрсења Христовог у Подгорици (Митрополија црногорско-приморска);

31. марта – у петак
пете седмице Часног поста

служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Храму Светог Василија Острошког у Нишу;

1. априла – у суботу
пете седмице Часног поста

служио свету архијерејску литургију у Храму Рођења Пресвете Богородице у Лесковцу;

2. априла – у Недељу
пету часног поста

служио свету архијерејску литургију у Храму Покрова Пресвете Богородице у Манастиру Ђунис;

7. априла – на празник
Благовести

служио свету архијерејску литургију у Манастиру Свети Роман, на дан манастирске славе;

8. априла – у суботу шесте
седмице Часног поста –
Лазареву суботу,

служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

9. априла – у Недељу шесту
Часног поста, на празник
Уласка Господа Исуса Христа
у Јерусалим – Цвети,

служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу, на којој је рукоположио протођакона Далибора Мидића у чин презвитера;

13. априла – на Велики
четвртак

служио свету архијерејску литургију у Храму Светог цара Константина и царице Јелене у Нишу;

14. априла – на Велики
петак

служио јутрење са читањем дванаест страсних јеванђеља у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу; служио вечерње са изношењем плаштанице у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

15. априла – на Велику
суботу

служио јутрење са статијама у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу; служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

16. априла – на празник
Васкрсења Господа
Исуса Христа

служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

17. априла – на Светли
понедељак, други дан
празника Васкрсења
Господа Исуса Христа,

служио свету архијерејску литургију у Храму Рођења Пресвете Богородице у Лесковцу;

18. априла – на Светли
уторак, трећи дан
празника Васкрсења
Господа Исуса Христа,

служио свету архијерејску литургију у Храму Вознесења Господњег у Чуругу (Епархија бачка), поводом упокојења Радојке Перић, мајке Његове светости Патријарха српског г. Порфирија;

22. априла – у суботу
Светле седмице

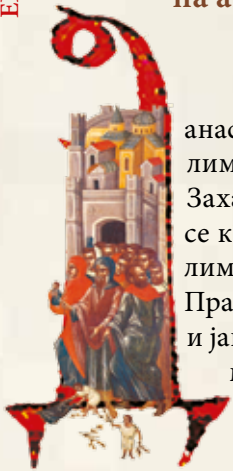
саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његова светост Патријарх српски г. Порфирије у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу. ■

Медијско-информативна служба
Епархије
нишке

Епископ нишки г. Арсеније

ПРАЗНУЈЕМО ПОБЕДНИКА СМРТИ ЦВЕЋЕМ СВОЈИХ ВРЛИНА

Део беседе изговорене
на светој архијерејској литургији у
Саборном храму Силаска Светога Духа
на апостоле у Нишу, о Цветима
2023. године

анас Христос иде из Витаније у Јерусалим. Он јаше на магарцу, да се испуни Захаријино пророчанство о њему: „Радуј се кћери Сионска, подвикуј кћери Јерусалимска. Ево Цар твој иде к теби.

Праведан је и спасава. Кротак је и јаше на магарцу, и на магарету, младунчету магаричином.”

Мноштво народа изашло је у сусрет Христу. Простирали су своје хаљине по путу куда је требало да прође. Засипали су га цвећем и палминим гранчицама, клицали „Осана! Благословен који иде у име Господње, цар Израилев”.

Колико јуче фарисеји и садужеји правили су планове како да погубе Исуса. Сментао им је Исус, сметала им његова доброта, његова божанска сила. А, где данас: тај народ, кога нико не слуша, кличе му „Осана!”.

Ми данас
срећемо
Господа
Христа,
цвећем

наше вере,
цвећем наше
молитве.

Засујмо
га цвећем
нашега

милосрђа,
наше

смирности,
наше

кротости,
нашег

јеванђеоског
живота.

Шта се то догодило? Догодило се велико и до тада невиђено чудо. Народ је присуствовао чуду које до тада овај свет није видео. Господ је васкрсао Лазара из гроба. На његов позив устао је мртавац који је већ четири дана лежао у гробу и који је већ почео да се распада. Чули смо у данашњем јеванђељу да је народ који је био са њим, који је присуствовао чуду, тада изашао у сусрет Христу који је улазио у Јерусалим и засипао га цвећем.

Господ није ушао у Јерусалим на начин како би то учинио земаљски цар. Свака земаљска слава је ништавна и ишчезава као дим. Царство Христово није од овога света. Оно је Царство Божје. Слава његова је слава Божја. Ту славу он је поседовао у свом смиреном

ходу на магарету на коме је седео, не гордо подигавши главу, него је ниско спутивши, красећи своје хаљине потоцима суза. Зашто је плакао? Одговор на ово питање даје нам сам Господ: „Када би ти знао ово у дан твој оно што је за мир твој, али је сада сакривено од очију твојих. О, када би ти Јерусалиме у овај судбоносни дан знао шта служи твоме миру. О, када би знао да сам ја Месија који је дошао да те спасе – да сам Цар твој, али не земаљски, него Цар небески. Е, када би знао. Но сакривено је од очију твојих.” Господ је знао шта има да претрпи народ који је отпао од Њега и који га је разапео на крсту.

Господ није васкрсао Лазара зато што је његов лични пријатељ. Он га је васкрсао за све нас, у вери да ће нас тако васкрснути из наших гробова. То је смисао овог чуда и данашњег празника. Зато ми хришћани са великом радошћу празнујемо данашњи велики празник Цвети. Са цвећем празнујемо Победника смрти, цвећем својих врлина. У данашњим богослужбеним пе-

смама непрекидно брује савети и поуке. Ми данас срећемо Господа Христа, цвећем наше вере, цвећем наше молитве. Засујмо га цвећем нашега милосрђа, наше смирености, наше кротости, нашег јеванђеоског живота.

Нека је срећан и благословен празник свима вама, драга браћо и сестре! Нека вас Господ укрепи и оснажи у овим данима искушења за све нас. Истрајмо у посту и молитви, да бисмо у радости и љубави дочекали велики и спасоносни празник Васкрсења нашег Бога Господа Исуса Христа. Бог вас благословио!

**ИНТЕРНЕТ
ПРОДАВНИЦА
ВЕРСКИХ
АРТИКАЛА**

**ПРИМАЊЕ ОНЛАЈН
ПОРУЏБИНА НОН-СТОП**

Адреса:
prodavnica.eparhijanska.rs

Контакт:
prodavnica@eparhijanska.rs
тел. +381 (0)18 415 05 05

[prodavnicaeparhijenske](https://www.facebook.com/prodavnicaeparhijenske)

[prodavnicaeparhijenske](https://www.instagram.com/prodavnicaeparhijenske)

**ПРАВОСЛАВНА
ЕПАРХИЈА НИШКА**

**Књижара-галерија
СВЕТИ ЦАР
КОНСТАНТИН**

Нова адреса:
18000 Ниш
ул. Обреновићева 124
(код Маргера)

Радио Православне епархије нишке

ГЛАС

92 MHz

 www.radioglas.rs

 [radioglaseparhijenske](https://www.facebook.com/radioglaseparhijenske)

 [Радио ГЛАС](https://www.youtube.com/RadioGlas)

 [radioglasnis](https://www.instagram.com/radioglasnis)

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ
ИРИНЕЈ
1930-2020